

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob ILT
Onderwerp: FW: Uitnodiging bijeenkomst klankbordgroep rubbergranulaat d.d. 26 oktober a.s.
Datum: dinsdag 25 oktober 2016 13:15:18
Bijlagen:

Hoi Art. 10 lid 2 sub e Wob

Art. 11 Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob

Gr.

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Verzonden met Good Work (www.blackberry.com)

Van: art. 10 lid 2 onder e) - ILT art. 10 lid 2 onder e >
Datum: maandag 24 okt. 2016 13:24
Aan: art. 10 lid 2 onder e - ILT art. 10 lid 2 onder e
Onderwerp: FW: Uitnodiging bijeenkomst klankbordgroep rubbergranulaat d.d. 26 oktober a.s.

Art. 11 Wob

-----Original Message-----

From: art. 10 lid 2 onder e @rivm.nl]
Sent: Wednesday, October 19, 2016 05:37 PM W. Europe Standard Time
To:
Subject: Uitnodiging bijeenkomst klankbordgroep rubbergranulaat d.d. 26 oktober a.s.

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij nodig ik u uit voor de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep rubbergranulaat op woensdag 26 oktober a.s.
 In de bijlagen treft u aan de uitnodigingsbrief en de genodigdenlijst.

Ik hoop u allen a.s. woensdag te mogen begroeten.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2 onder e
 Directeur Milieu & Veiligheid

Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu

Bezoekadres Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 te Bilthoven
 Postadres Postbus 1, 3720 BA BILTHOVEN

telefoon Art. 10 lid 2 sub e Wob

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

DENK AAN HET MILIEU VOORDAT U DIT BERICHT PRINT

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

PLEASE CONSIDER THE ENVIRONMENT BEFORE PRINTING

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitnodiging Klankbordgroep

Datum 19 oktober 2016
Betreft Uitnodiging klankbordgroep rubbergranulaat
Bijlage: 1 (Genodigdenlijst)

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T **Art. 10 lid 2**

F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Ons kenmerk
118/2016 M&V **Art. 10**

Geachte heer, mevrouw,

Graag nodig ik u uit voor de eerste bijeenkomst van de maatschappelijke stakeholders als klankbordgroep voor het RIVM onderzoek naar rubbergranulaat op kunstgrasvelden.

Gezien de aandacht voor en vragen over dit onderwerp hechten we eraan om de bijeenkomst op korte termijn op een centrale locatie te organiseren. De bijeenkomst vindt daarom plaats op woensdag 26 oktober van 14:00 – 15:30 bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in Den Haag (vergaderlocatie A1308).

Aanleiding en doel bijeenkomst

De uitzending van Zembla over rubbergranulaat en kunstgrasvelden op 5 oktober jl. heeft onrust veroorzaakt en veel vragen opgeroepen. Minister Schippers heeft op 7 oktober het RIVM verzocht een onderzoek uit te voeren. Dit onderzoek bestaat uit een technisch literatuur onderzoek en een veldonderzoek naar de materialen op kunstgrasvelden in Nederland. Het literatuuronderzoek heeft als doel om recente kennis over samenstelling, blootstellingsscenario's, classificatie van stoffen en mogelijke gezondheidseffecten te verzamelen. Het veldonderzoek dient om een beeld te krijgen van het rubbergranulaat en te analyseren welke stoffen er in het rubbergranulaat in Nederland aanwezig zijn. Het RIVM streeft naar een rapportage van de (eerste) resultaten van dit onderzoek vóór 15 december 2016.

Het RIVM organiseert deze bijeenkomst met maatschappelijke stakeholders om beelden en signalen uit te wisselen en informatie te delen over het onderzoek en de verwachte aard en timing van de bevindingen. Tevens hechten we eraan om de verwachtingen met elkaar af te stemmen over de communicatie naar burgers en bestuurders. Door inzicht te geven in kennis, hoopt het RIVM de verschillende betrokken organisaties hierbij optimaal te ondersteunen en binnen de mogelijkheden adequaat te reageren en te anticiperen op de maatschappelijke vragen en beelden.

Agenda

1. Opening, voorstelronde en vaststelling agenda
2. Beeldvorming actuele situatie
3. Stand van Zaken en planning RIVM onderzoek (RIVM)
4. Beeldvorming verwachtingen
 - onderzoek(resultaten)
 - (risico)communicatie
 - samenwerking
5. Afspraken over vervolg
6. W.v.t.t.k.

Allen

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Allen

Datum

19 oktober 2016

Ons kenmerk

118/2016 M&V **Art. 10**

Met vriendelijke groet,

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Dr. Els C.M. van Schie
Directeur Milieu & Veiligheid

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

bijlage

Genodigdenlijst

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683

T **Art. 10 lid 2**
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum
19 oktober 2016

Bijlage(n) 1
Horend bij Uitnodiging klankbordgroep onderzoek
rubbergranulaat op kunstgrasvelden
Ons kenmerk
Contactpersoon

Mariken Leurs

Directie Sport
Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Peter Leeflang

Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie
Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Joris van der Voet

Directie Veiligheid en Risico's
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Jan van den Bos

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Jan Woldman

Plv. Directeur Publieke Gezondheid GGD Amsterdam

Hugo Backx

Directeur GGDGHOR NL

Art. 10 lid 2 sub e

VACO

Senior beleidsmedewerker kwaliteit, arbo & milieu

Jan Dirk van der Zee

Directeur amateurvoetbal KNVB

Ben Moonen

Directeur BSNC (Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek)

Andre de Jeu

Directeur Vereniging Sport en Gemeenten

Joost Kester

Plaatsvervangend Directeur Recybem

Art. 10 lid 2 sub e

Projectleider RIVM onderzoek rubbergranulaat op kunstgras
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Datum

19 oktober 2016

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Hoofd afdeling communicatie
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Els van Schie

Directeur Milieu en Veiligheid
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Voorzitter

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Onderwerp: RE: Toezichtsignaal rubbergranulaat sportvelden_24okt2016
Datum: woensdag 26 oktober 2016 08:57:13

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Verzonden met Good Work (www.blackberry.com)

Van: art. 10 lid 2 onder e - ILT art. 10 lid 2 onder e
Datum: woensdag 26 okt. 2016 08:45
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT art. 10 lid 2 onder e
Onderwerp: RE: Toezichtsignaal rubbergranulaat sportvelden_24okt2016

Art. 10 lid 2 sub e Wob ,
 Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob , Art. 11 Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob
 Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob !
 Wob
 Gr.
 Art. 10 lid 2 sub e Wob

Artikel 6

Einde-afvalfase

1. Sommige specifieke afvalstoffen zijn niet langer afvalstoffen in de zin van artikel 3, punt 1), wanneer zij een behandeling voor nuttige toepassing, waaronder een recyclingsbehandeling, hebben ondergaan en voldoen aan specifieke criteria die opgesteld moeten worden onder de volgende voorwaarden:

- a) de stof of het voorwerp wordt gebruikelijk toegepast voor specifieke doelen;
- b) er is een markt voor of vraag naar de stof of het voorwerp;
- c) de stof of het voorwerp voldoet aan de technische voorschriften voor de specifieke doelen en aan de voor producten geldende wetgeving en normen; en tevens
- d) het gebruik van de stof of het voorwerp heeft over het geheel genomen geen ongunstige effecten voor het milieu of de menselijke gezondheid.

De criteria omvatten, indien nodig, grenswaarden voor verontreinigende stoffen, en houden rekening met eventuele nadelige milieugevolgen van de stof of het voorwerp.

Van: art. 10 lid 2 onder e) - ILT
Verzonden: dinsdag 25 oktober 2016 17:01
Aan: art. 10 lid 2 onder e - ILT

Onderwerp: FW: Toezichtsignaal rubbergranulaat sportvelden_24okt2016
Urgentie: Hoog

Verzonden met Good Work (www.blackberry.com)

Van: art. 10 lid 2 onder e - ILT <art. 10 lid 2 onder e

Datum: dinsdag 25 okt. 2016 16:59

Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT <art. 10 lid 2 onder e

Onderwerp: Toezichtsignaal rubbergranulaat sportvelden_24okt2016

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT; Art. 10 lid 2 sub e Wob - DCO
Onderwerp: FW: Verslag maatschappelijke klankbordgroep rubbergranulaat
Datum: vrijdag 28 oktober 2016 14:21:29
Bijlagen:
Prioriteit: Hoog

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: art. 10 lid 2 onder e @rivm.nl] Namens art. 10 lid 2 onder e t@rivm.nl
Verzonden: vrijdag 28 oktober 2016 13:36
Aan: Sanne van Wijk
Onderwerp: Verslag maatschappelijke klankbordgroep rubbergranulaat

Geachte leden van de klankbordgroep,

Nogmaals hartelijk dank voor uw aanwezigheid bij bijeenkomst van de klankbordgroep op woensdag 26 oktober jl.

Helaas iets later dan verwacht, hierbij het verslag van deze bijeenkomst.

We zijn van plan om het verslag eind van de dag op onze website te plaatsen. Ik verzoek u om uw eventuele opmerkingen te beperken tot cruciale punten op de hoofdlijn van het verslag. Tot 16.00 kan ik deze nog meenemen, daarna zetten we het online. Excuus voor het krappe tijdsframe.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2 onder e

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Communicatieadviseur
 RIVM Stafeenheid Communicatie
 Afdeling Programma's en Projecten

T Art. 10 lid 2 sub e
 M Art. 10 lid 2 sub e Wob

www.rivm.nl

De zorg voor morgen begint vandaag

DENK AAN HET MILIEU VOORDAT U DIT BERICHT PRINT

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

PLEASE CONSIDER THE ENVIRONMENT BEFORE PRINTING

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

DENK AAN HET MILIEU VOORDAT U DIT BERICHT PRINT

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

PLEASE CONSIDER THE ENVIRONMENT BEFORE PRINTING

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob - [ILT](#)
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob - [ILT](#); **art. 10 lid 2 onder e** - [ILT](#); Art. 10 lid 2 sub e Wob - [ILT](#);
Onderwerp: Juridische analyse
Datum: donderdag 3 november 2016 13:04:17
Bijlagen:

Goedemorgen allen,

Art. 11 Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob

Vanuit onze organisatie heeft men mij ingedeeld in de 'maatschappelijke klankbordgroep rubbergranulaat', voorgezeten door het RIVM, welke een week geleden voor het eerst bij elkaar kwam. Daardoor word ik snel geïnformeerd over de voortgang van de ontwikkelingen en weet ik wat er op hoofdlijnen speelt.

In de klankbordgroep zijn drie onderwerpen aan de orde:

- Volksgezondheid
- Invloed van rubbergranulaat op het milieu
- Uitwerking van deze problematiek op het onderwerp Circulaire Economie

Omdat het op dit moment vooral gaat over de volksgezondheid komen de andere onderwerpen op een later tijdstip aan de orde.

Art. 11 Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Met vriendelijke groet,

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Agenda

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683

Bespreking Maatschappelijke klankbordgroep
Vergaderdatum en -tijd 10 november 2016 14:30 - 16:00
Vergaderplaats Hotel Mercure Den Haag Central
Spui 180
2511 BW Den Haag
Deelnemers art. 10 lid 2 onder e

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum
2 november 2016

1. Opening
2. Reacties op verslag dd. 26-10-2016
3. Stand van Zaken RIVM onderzoek
4. Initiatieven van andere aanwezigen
5. Voorstel Burgerparticipatie
6. 2^e ring: Wie en hoe te organiseren
7. Anticiperen op uitkomsten RIVM onderzoek
8. Communicatie
9. Volgende bijeenkomst

- Art. 10 lid 2 sub e Wob

- Allen

- Art. 10 lid 2 sub e Wob

- Allen

- Art. 10 lid 2 sub e Wob

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Onderwerp: FW: maatschappelijke klankbord 23 november
Datum: woensdag 23 november 2016 08:56:30
Bijlagen:

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: art. 10 lid 2 onder e @rivm.nl] Namens
Verzonden: dinsdag 22 november 2016 15:18
Aan: art. 10 lid 2 onder e); art. 10 lid 2 onder e - DGMI; art. 10 lid 2
 art. 10 lid ILT; art. 10 lid @nvwa.nl; art. 10 @ghorasd.nl; art. 10 lid@ggd.amsterdam.nl;
 art. 10 lid 2 @vng.nl; art. 10 @ggdghor.nl; art. @recybem.nl; art. 10 lid 2 @knvb.nl;
 art. 10 lid @bsnc.nl; art. 10 lid 2 ; art. 10 lid 2 ; art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. 10 lid 2 ;
 art. 10 lid 2 @kcleiden.nl
CC: art. 10 lid 2 onder e); art. 10 @sportengemeenten.nl; art. 10 lid 2 onder e) - ILT;
 art. 10 lid 2 @ggd.amsterdam.nl; art. 10 lid @ggdghor.nl; art. 10 @ggdghor.nl;
 art. 10 lid 2 @KNVB.NL; art. 10 @sportengemeenten.nl; art. 10 lid 2 @rivm.nl;
 art. 10 @kcleiden.nl
Onderwerp: maatschappelijke klankbord 23 november

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de agenda en bijbehorende stukken voor de derde bijeenkomst van de maatschappelijke klankbordgroep voor het RIVM onderzoek naar rubbergranulaat op woensdag 23 november 09:30 - 11:00 in Den Haag.

De bijeenkomst vindt plaats bij:
 Hotel Mercure Den Haag Central
 Spui 180
 2511 BW Den Haag

Tot morgen.

Vertrouwelijk (stukken bij agendapunt 4)

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2 onder e
 Directeur Milieu & Veiligheid

Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu

Bezoekadres Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 te Bilthoven
 Postadres Postbus 1, 3720 BA BILTHOVEN

telefoon 030 274 3615

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

DENK AAN HET MILIEU VOORDAT U DIT BERICHT PRINT

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

PLEASE CONSIDER THE ENVIRONMENT BEFORE PRINTING

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Agenda

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum
18 november 2016

Bespreking	Maatschappelijke klankbordgroep
Vergaderdatum en -tijd	23 november 2016 09:30 - 11:00
Vergaderplaats	Hotel Mercure Den Haag Central Spui 180 2511 BW Den Haag
Deelnemers	art. 10 lid 2 (VWS), art. 10 lid 2 (VWS), art. 10 lid 2 onder art. (I&M), art. 10 lid 2 (ILT), art. 10 lid 2 (GGD), art. 10 lid 2 (GGDGHOR) art. 10 lid 2 onder e (VACO), art. 10 lid 2 onder e (KNVB), art. 10 lid 2 (BNSC), art. 10 lid 2 (VNG namens VSG), art. 10 lid 2 onder e (Recybem), art. 10 lid 2 (Buro-NVWA), art. 10 lid art. 10 (RIVM), art. 10 lid 2 (RIVM), d art. 10 lid 2 (RIVM - voorzitter), art. 10 lid art. 10 (RIVM - notulist) 2 d lid 2

1. **Opening**
2. **Reacties op verslag dd. 10.11.2016 (zie bijlage)**
3. **Stand van zaken RIVM onderzoek art. 10 lid 2 onder e)**
4. **Omgaan met bemonsteringen (allen)**

Op verzoek van VSG (zelf verhinderd) sturen we u vertrouwelijk de brief die de gemeente Valkenswaard naar de Raad heeft verstuurd n.a.v. een bemonstering. In de vergadering willen we graag met u van gedachten wisselen over de gewenste communicatie rondom (verzoeken om) bemonstering.

5. **Anticiperen op uitkomsten en conclusies onderzoek (allen)**
6. **Ideeën m.b.t bereiken 'tweede ring' bij oplevering onderzoeksrapport (allen)**
7. **Volgende bijeenkomst**

6 december van 10.00-12.00

Business Stream Products
LFGB - Consumer Products

TÜVRheinland®

Precisely Right.

Page 1 of 8

TÜV Rheinland LGA Products GmbH · 51101 Cologne

Gemeinde Valkenswaard

art. 10 lid 2 onder

Hofnar 15

5554 DA Valkenswaard

NETHERLANDS

Contact

E-Mail

Phone

Fax

Cologne,

Staatl. gepr. LM-Chem

art. 10 lid 2 onder a
@de.tuv.com

art. 10 lid 2

+49 221/806-2882

03.11.2016

Report No. 0003199614/30 AZ 250006

Test item: Six samples of granulate (artificial grass)

Identification: Sample 1.1_RKVV Dommelen
Sample 1.2_RKVV Dommelen
Sample 2.1_VV De Valk
Sample 2.2_VV De Valk
Sample 3.1_SV Valkenswaard
Sample 3.2_SV Valkenswaard
Details see on the following pages

Condition at delivery: No claim, Test item without sales packaging

Date of delivery: 25.10.2016

Place of testing: Cologne

Test period: 26.10.2016 to 03.11.2016

Test scope: Parameters selected by customer

Test specification: AfPS GS 2014:01 - PAH

Test result: Does not comply with PAH requirements to AfPS GS 2014:01.

Cologne, 03.11.20

art. 10 lid 2 onder e

(Expert)

art. 10 lid 2 onder e

(Expert)

Report No.: 0003199614/30 AZ 250006
Date: 03.11.2016

Page 2 of 8

1. Photo documentation

Picture 1: Sample 1.1_RKVV Dommelen

Picture 2: Sample 1.2_RKVV Dommelen

Report No.: 0003199614/30 AZ 250006
Date: 03.11.2016

Page 3 of 8

Picture 3: Sample 2.1_VV De Valk

Picture 4: Sample 2.2_VV De Valk

Report No.: 0003199614/30 AZ 250006
Date: 03.11.2016

Picture 5: Sample 3.1_SV Valkenswaard

Picture 6: Sample 3.2_SV Valkenswaard

Report No.:

0003199614/30 AZ 250006

Page 5 of 8

Date:

03.11.2016

2. List of materials

Matl.No.	Article	Article name
250006-1	1	Sample 1.1 RKVV Dommelen
250006-2	2	Sample 1.2 RKVV Dommelen
250006-3	3	Sample 2.1 VV De Valk
250006-4	4	Sample 2.2 VV De Valk
250006-5	5	Sample 3.1 SV Valkenswaard
250006-6	6	Sample 3.2 SV Valkenswaard

Mat.No.	Article	Component	Material	Colour
001	1	basic material	granulate	black
002	2	basic material	granulate	black
003	3	basic material	granulate	multi-coloured
004	4	basic material	granulate	multi-coloured
005	5	basic material	granulate	black
006	6	basic material	granulate	black

Report No.:

0003199614/30 AZ 250006

Page 6 of 8

Date:

03.11.2016

3. Results

Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAH)

Sample No.	250006-001	250006-002	250006-003
Sample composition	Mat. 001	Mat. 002	Mat. 003
Unit	mg/kg	mg/kg	mg/kg
Category *	3	3	3
Acenaphthylene	0,4	0,3	<0,2
Acenaphthene	<0,2	<0,2	<0,2
Fluorene	<0,2	<0,2	<0,2
Phenanthrene	4,1	3,6	0,7
Anthracene	0,3	0,3	<0,2
Fluoranthene	8,6	7,8	0,6
Pyrene	20	19	1,6
Total 7 PAH	33,4	31,0	2,9
Naphthalene	0,5	0,4	<0,2
Indeno(1,2,3-cd)pyrene	1,7	1,3	<0,2
Benzo(ghi)perylene	7,6	7,5	0,5
Benzo(a)anthracene	1	0,9	<0,2
Chrysene	3,5	3,6	<0,2
Benzo(b)fluoranthene	2,5	1,8	<0,2
Benzo(j)fluoranthene	0,6	0,4	<0,2
Benzo(k)fluoranthene	0,6	0,4	<0,2
Benzo(e)pyrene	4,4	4,2	<0,2
Benzo(a)pyrene	1,8	1,5	<0,2
Dibenz(ah)anthracene	0,2	0,2	<0,2
Total PAH	57,8	53,2	3,4

Sample No.	250006-004	250006-005	250006-006
Sample composition	Mat. 004	Mat. 005	Mat. 006
Unit	mg/kg	mg/kg	mg/kg
Category *	3	3	3
Acenaphthylene	<0,2	0,3	0,3
Acenaphthene	<0,2	<0,2	<0,2
Fluorene	<0,2	<0,2	<0,2
Phenanthrene	2	1,1	1
Anthracene	<0,2	<0,2	0,3
Fluoranthene	3,3	4,5	4,1
Pyrene	9,8	12	11
Total 7 PAH	15,1	17,9	16,7
Naphthalene	0,3	0,4	0,3
Indeno(1,2,3-cd)pyrene	0,4	1,2	1,4
Benzo(ghi)perylene	2,8	8	7,7
Benzo(a)anthracene	0,3	0,6	0,7
Chrysene	1,1	3,1	3,1
Benzo(b)fluoranthene	0,6	1,4	1,7
Benzo(j)fluoranthene	<0,2	0,3	0,4
Benzo(k)fluoranthene	<0,2	0,3	0,4
Benzo(e)pyrene	1,2	3,5	3,7
Benzo(a)pyrene	0,6	1,2	1,5
Dibenz(ah)anthracene	<0,2	<0,2	<0,2
Total PAH	22,4	37,9	37,6

Report No.: 0003199614/30 AZ 250006
Date: 03.11.2016

Page 7 of 8

* Assessment of the results according to "Testing and evaluation of Polycyclic Aromatic Hydrocarbons (PAH) at granting of the GS-sign", AfPS GS 2014:01 PAK (issue 04.08.2014)

Category 1 - Materials intended to be put in mouth or materials for toys intended to come into contact and with prolonged contact with the skin (longer than 30 s).

Category 2 - Materials not covered by category 1 with foreseeable contact to skin for longer than 30 seconds (long term skin contact) or repeated short term skin contact.

Category 3 - Materials not covered by category 1 or 2 with foreseeable contact to skin up to 30 seconds (short term skin contact).

Limit values:

Benzo(a)pyrene, Benzo(e)pyrene, Benzo(a)anthracene, Benzo(b)fluoranthene, Benzo(j)fluoranthene, Benzo(k)fluoranthene, Chrysene, Dibenzo(ah)anthracene, Benzo(ghi)perylene, Indeno(1,2,3 cd)pyrene

Category 1: <0,2 mg/kg each

Category 2: <0,5 mg/kg each

Category 3: <1 mg/kg each

Naphthalene

Category 1: <1 mg/kg

Category 2: <2 mg/kg

Category 3: <10 mg/kg

Sum of Acenaphthylene, Acenaphthene, Fluorene, Phenanthrene, Pyren, Anthracene and Fluoranthene respectively all 18 PAH each

Category 1: <1 mg/kg

Category 2: <10 mg/kg

Category 3: <50 mg/kg

Limit for 8 EU-PAHs (grey indicated substances) in rubber or plastic components of articles according to Regulation (EC) No. 1907/2006, Annex XVII, (effective from 27.12.2015):

- 1 mg/kg per substance for parts of articles that come into direct as well as prolonged or short-term repetitive contact with the human skin or the oral cavity, under normal or reasonably foreseeable conditions of use

- 0.5 mg/kg per substance for toys and childcare articles

**FCM - Food Contact Materials are covered by Regulation (EU) 1935/2004 and are therefore not in the scope of AfPS GS 2014:01 PAK. From our experience a migration of PAHs into food is not foreseeable if all tested substances are <0,2 mg/kg.

Report No.: 0003199614/30 AZ 250006
Date: 03.11.2016

Page 8 of 8

4. Summary of methods

Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAH)	Standard: AfPS GS 2014:01 PAK	Issue date: 04.08.14
--	----------------------------------	----------------------

Method description:

Harmonized Method for Determination of Polycyclic Aromatic Hydrocarbons (PAH) in polymers, gas chromatographic method with mass spectrometric detection. Limit of determination 0,2 mg/kg per component

Notes:

Single components with an amount of < 0.2 mg/kg were not considered by the calculation of the sum. In the case of all 7/18 PAH were not detected, the result is stated n.n. (not detectable).

---End of report---

Aan:

art. 10 lid 2 onder e

Gemeente Valkenswaard
De Hofnar 15
5554 DA Valkenswaard

Datum:

16 November 2016

Onderwerp:

Toxicologische evaluatie rubbergranulaat kunstgrasvelden in de gemeente Valkenswaard.

Geachte art. 10 lid 2 onder e,

Op uw verzoek, hebben wij een initiële toxicologische evaluatie gemaakt van de rubbergranulaat monsters afkomstig van drie verschillende kunstgrasvelden binnen de gemeente Valkenswaard, die geanalyseerd zijn door de TÜV Rheinland.

1. Aanleiding

In de Zembla uitzending van 05 oktober j.l. stellen wetenschappers vraagtekens bij de veiligheid van het spelen op kunstgrasvelden met rubbergranulaat (rubberkorrels).

Het rubbergranulaat, wat afkomstig is van gerecyclede oude autobanden, wordt als 'infill' aan kunstgrasvelden toegevoegd om de speelbaarheid van het veld te verbeteren. Het is bekend dat rubbergranulaat verschillende giftige stoffen kan bevatten waaronder polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), waarvan sommige bewezen kankerverwekkend zijn.

Omdat rubbergranulaat, in tegenstelling tot rubbertegels, tot op heden niet als een consumentenproduct beschouwd wordt hoeft het ook niet te voldoen aan de EU-norm die een maximum stelt aan de hoeveelheid PAK's in een consumentenproduct.

De gemeente Valkenswaard en voetbalverenigingen binnen de gemeente Valkenswaard maken zich naar aanleiding van de Zembla uitzending zorgen over mogelijke gezondheidsrisico's voor zowel kinderen als volwassenen die spelen op kunstgrasvelden met rubbergranulaat.

2. PAK's en regelgeving

Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) is een verzamelnaam voor een aantal aan elkaar verwante stoffen. PAK's zijn ongewenste stoffen die ontstaan bij een onvolledige verbranding. Een aantal van deze stoffen zijn geclassificeerd als 'kan kanker veroorzaken' of 'verdacht kankerverwekkend'. Om de veiligheid van producten waar rubber in verwerkt is te kunnen garanderen mogen consumentenproducten, waarbij langdurig of regelmatig contact met de huid mogelijk is, sinds 27 december 2015 niet meer dan 1 mg/kg van één of meer van de volgende PAK's bevatten:

- Benzo[a]pyreen;
- Benzo[e]pyreen;
- Benzo[a]antraceen;
- Chryseen;
- Benzo[b]fluorantheen;
- Benzo[j]fluorantheen;
- Benzo[k]fluorantheen;
- Dibenzo[a,h]fluorantheen.

De EU-norm is beschreven onder (EU) 1272/2013 (REACH Annex XVII entry 50), zie bijlage 1. Producten die onder deze EU-norm vallen zijn o.a. handvaten van gereedschap, brillen, armbanden en producten voor huishoudelijk gebruik. Voor speelgoed en andere producten waar kinderen mee in contact komen geldt een EU-norm van 0,5 mg/kg PAK's. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft de EU-norm van 1 mg/kg overgenomen voor rubbertegels die worden gebruikt in speeltuinen.

Rubbergranulaat wat als 'infill' wordt toegepast bij kunstgrasvelden vallen, op dit moment, niet onder de categorie 'consumentenproduct' en hoeven hiermee niet aan deze EU-norm te voldoen. Er is onvoldoende toxicologische informatie beschikbaar om te kunnen concluderen of dit correct is. Verschillende instanties, zoals het RIVM hebben daarom onderzoeken lopen om meer duidelijkheid hierover te geven. De eerste resultaten hiervan worden binnen enkele maanden verwacht.

Tot meer duidelijk is over met name de biologische beschikbaarheid en het blootstellingsrisico (via huid en hand-mond contact) voor zowel kinderen als volwassenen, die spelen op rubbergranulaat, beschouwen wij het product rubbergranulaat uit voorzorgsprincipe als een consumentproduct. In dat geval geldt naar onze mening de daarbij horende EU-norm van 1 mg van één of meer van de hierboven genoemde PAK's per kg product.

3. Het onderzoek

3.1 Rubbergranulaat monsters:

Zes rubbergranulaat monsters van drie verschillende voetbalvelden uit de gemeente Valkenswaard zijn opgestuurd naar TÜV Rheinland te Keulen voor analyse op de aanwezigheid van PAK's. Het betreft de volgende monsters:

Tabel 1: Monsterinformatie (zie ook bijlage 2. TÜV rapport)

Monsternummer	Voetbalveld	Materiaal	Kleur
250006-001	RKVV Dommelen	Granulaat	Zwart
250006-002	RKVV Dommelen	Granulaat	Zwart
250006-003	VV De Valk	Granulaat	Multikleur
250006-004	VV De Valk	Granulaat	Multikleur
250006-005	SV Valkenswaard	Granulaat	Zwart
250006-006	SV Valkenswaard	Granulaat	Zwart

3.2 Resultaten:

In totaal zijn de gehalten van 18 verschillende PAK's gemeten (Zie bijlage 2). In Tabel 2 zijn de gehalten weergegeven van de 8 PAK's die vallen onder de EU-regelgeving 1272/2013 (REACH Annex XVII entry 50).

Tabel 2: De gemeten gehalten van de 8 PAK's die vallen onder de EU-regelgeving.

Monsternummer 25006-	001	002	003	004	005	006
Unit	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg
Benzo(a)pyreen	1,8	1,5	<0,2	0,6	1,2	1,5
Benzo(e)pyreen	4,4	4,2	<0,2	1,2	3,5	3,7
Benzo(k)fluoranteen	0,6	0,4	<0,2	<0,2	0,3	0,4
Benzo(j)fluoranteen	0,6	0,4	<0,2	<0,2	0,3	0,4
Benzo(b)fluoranteen	2,5	1,8	<0,2	0,6	1,4	1,7
Chryseen	3,5	3,6	<0,2	1,1	3,1	3,1
Benzo(a)antraceen	1	0,9	<0,2	0,3	0,6	0,7
Dibenz(a,h)antraceen	0,2	0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2
Totaal PAK's	14,6	13	-	3,8	10,4	11,5

Uit deze analyses blijkt dat 5 van de 6 monsters PAK's bevatten die omschreven staan in (EU) 1272/2013 (REACH Annex XVII entry 50) en vallen onder de EU-norm van 1mg/kg product. Als we de duplo monsters per voetbalveld bekijken dan valt het volgende op:

Voor RKVV Dommelen en SV Valkenswaard:

- Gehaltes Benzo[e]pyreen en Chryseen tot ruim 4 keer boven de EU-norm.
- Gehaltes Benzo[b]fluoranteen tot 2,5 keer boven de EU-norm.
- Gehaltes Benzo[a]pyreen tot 1,8 keer boven de EU-norm.
- De totaal gehalte van de 8 EU-PAK's is tussen de 10 en 15x hoger dan de EU-norm.

Voor VV De Valk:

- Tussen de twee monsters die zijn genomen van het voetbalveld zit veel spreiding in de gevonden gehalten PAK's. Met name als wordt gekeken naar alle 16 gemeten PAK's (Zie bijlage 2). Als voorzorgsprincipe hebben wij gekeken naar het monster met de hoogst gemeten gehalten.

- Van de 8 EU-PAK's zitten Benzo[e]pyreen en Chryseen met 1,2 en 1,1 mg/kg net boven de EU-norm.
- De totaal gehalte van de 8 EU-PAK's is 3,4x hoger dan de EU-norm.

4. Conclusies en aanbevelingen

Van de drie voetbalvelden die zijn onderzocht op de aanwezigheid van PAK's blijkt dat bij twee voetbalvelden, te weten, SV Valkenswaard en RKVV Dommelen, de gehalten 10 tot 15 keer boven de EU-norm van 1 mg/kg liggen die in Nederland is voorgesteld voor rubbertegels.

Tussen de twee monsters die zijn genomen op het voetbalveld VV De Valk zit veel spreiding in de gevonden gehalten van individuele PAK's. Als wordt gekeken naar de 8 PAK's die zijn opgenomen in de EU-regelgeving dan laten de resultaten voor monster 25006-003 zien dat er geen meetbare PAK's in het monster aanwezig zijn. Resultaten van het monster 25006-004 laten wel licht verhoogde gehalten zien waarvan Benzo[e]pyreen en Chryseen met 1,2 en 1,1 mg/kg net boven de EU-norm van 1 mg/kg zitten. Door de grote spreiding en vaak aanwezige onzekerheid in dit soort chemische analyses moeten ons inziens aan deze minimale verhoging boven de EU-norm geen sterke conclusies worden verbonden.

Wat betekend deze verhoging in de praktijk? Dagelijks worden we allemaal blootgesteld aan lage hoeveelheden PAK's. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het inademen van verontreinigd lucht of het eten van een gebraden stukje vlees. Ondanks dat de gevonden gehalten boven de norm uitkomen, is deze overschrijding niet dusdanig hoog dat er acute gezondheidsschade valt te verwachten. Het is wel wenselijk de blootstelling aan deze kankerverwekkende stoffen zoveel mogelijk te vermijden. Met name kinderen zijn extra kwetsbaar voor chemische stoffen. Daarnaast komen zij tijdens trainingen en wedstrijden door hun speelgedrag mogelijk vaker in direct contact met het granulaat ten opzichte van volwassenen. Daarom zou voorgesteld kunnen worden of voor deze groep niet een limiet van 0,5 mg/kg zou moeten gelden. Een dergelijke limiet van 0,5 mg/kg is afgesproken in de EU-regelgeving voor rubber speelgoed of andere producten waarmee kinderen veelvuldig in contact komen. In Duitsland houdt de Federale Ministerie van Arbeid en Sociale zaken naast de EU-norm ook rekening met de duur van blootstelling en de blootstellingsroute. Deze richtlijn wordt gebruikt voor het toekennen van het GS-teken wat staat voor de veiligheid van het product. Kinderen vallen naar onze mening bij deze richtlijn onder categorie 2 (AfPS GS 2014;01 PAK), waarvoor eveneens een limiet geldt van 0,5 mg/kg.

Aan de andere kant is het vanuit wetenschappelijk oogpunt onduidelijk of op dit moment de EU norm wel zou moeten gelden voor rubbergranulaat. Dit heeft te maken met het feit dat er weinig bekend is over de biologische beschikbaarheid van deze PAK's uit rubbergranulaat. Hiermee wordt bedoeld de hoeveelheid van de PAK's die daadwerkelijk overgaat van het rubber naar de huid en zo eventueel terecht komt binnen in ons menselijk lichaam. Tot op heden is er ook weinig bekend over de invloed van de samenstelling van het rubber, de contacttijd met de huid en de ouderdom van het rubbergranulaat. Eventuele inhalatie via gasvormige PAKs en andere koolwaterstoffen boven het veld lijkt door Italiaans onderzoek

niet sterk af te wijken van de hoeveelheid verontreiniging die wij globaal binnen krijgen in een stedelijk milieu door bijv. luchtverontreiniging.

Op dit moment zijn er diverse nationale (RIVM) en internationale (ECHA) partijen bezig om onder andere de biologische beschikbaarheid van oa. PAK's en zware metalen uit rubber consumentenproducten te onderzoeken en evalueren. De eerste resultaten hiervan worden binnen enkele maanden verwacht.

Tot deze onderzoeksresultaten bekend zijn zou de gemeente Valkenswaard uit voorzorg de volgende maatregelen kunnen nemen om de blootstelling aan rubbergranulaat te beperken;

- Kinderen voorlopig bij training zo min mogelijk in aanraking laten komen met de korrels en direct te laten douchen na het spelen op velden met rubbergranulaat (zie vergelijkbaar advies RIVM).
- Geen nieuw rubbergranulaat aan de velden toe te voegen. De PAK's die aanwezig zijn in het rubbergranulaat breken met tijd af door blootstelling aan het weer en licht en migreren mogelijk naar de bodem. Ouder rubbergranulaat hebben in de regel dus lagere gehalten aan PAK's ten opzichte van nieuw rubbergranulaat.

Wij hopen u hiermee voldoende van dienst te zijn geweest. Mocht u naar aanleiding van deze evaluatie nog vragen hebben dan horen wij het graag.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2 onder e

KeyToxicology

Van: art. 10 lid 2 -ILT
Aan: art. 10 lid 2 -ILT
Cc: art. 10 lid 2 onder e -ILT; art. 10 lid 2 onder -ILT; art. 10 lid 2 onder e -ILT;
 art. 10 lid 2 -ILT; art. 10 lid 2 -ILT; art. 10 lid 2 -ILT; art. 10 lid 2 -ILT;
 art. 10 lid 2 -ILT; art. 10 lid 2 onder e -ILT; art. 10 lid 2 onder e -ILT; art. 10 lid 2 onder e -ILT;
 art. 10 lid 2 -ILT
Onderwerp: maatschappelijke klankbordgroep rubbergranulaat
Datum: woensdag 23 november 2016 13:12:15

Beste art.

Stand van zaken verschillende deelonderzoeken:

- 600 monsters worden geanalyseerd op 44 stoffen, driekwart van de analyseresultaten is binnen en dienen nog geïnterpreteerd te worden. RIVM doet geen uitspraak tot 15 december, datum openbaarmaking resultaten door Minister.
- Migratieproeven: ingestie- en uitdamping proef, resultaat lab komende week, huidcontact moet nog starten.
- In beeld brengen normen: worden sets van blootstellingsscenario's gemaakt betreffende de groep sporters gerelateerd aan leeftijdscategorieën. Over relatie tussen lymfeklierkanker en ontstaan lymfomen is contact met wetenschappers USA.

Setting: Met het verstrijken van de tijd wordt er uit het bedrijfsleven een zwaardere vertegenwoordiging ingevlogen. Deze manifesteert zich door het trachten de beïnvloeden van deze omgeving. Door de branche werd aangegeven dat zij inmiddels zelf 800 velden hebben laten bemonsteren. Eén van de rapporten werd aangedragen ter discussie welke door het RIVM werd afgedaan als: geen aanleiding om te reageren op dit rapport.

Vervolg: RIVM heeft aangegeven dat het maximale advies zal worden gegeven aan de Minister, binnen de tijdspanne en wat binnen de mogelijkheden kan. Op dit moment worden denkbare adviezen getoetst aan maatschappelijke betekenis. Door het RIVM is aangegeven dat zij pas uitsluitsel geeft als het palet aan alle data bij elkaar is gebracht, het advies wat volgt is een duiding wat de analyse resultaten betekenen op het gebied van blootstelling, migratie en de huidige normen. Tot die tijd werd een appel gedaan op het bewaren van rust.

art. 10 lid 2 onder e, Art 11

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2
onder e

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob
Onderwerp: RE: BODEMVERVUILING ONDER KUNSTGRASVELDEN
Datum: donderdag 24 november 2016 09:43:53

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Inspectie Leefomgeving en Transport
 Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Art. 10 lid 2 sub e Wob

MT-lid ILT/Afval Industrie en Bedrijven

.....
Handhaving Afvalstoffen
ILT/Afval Industrie en Bedrijven
Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
 Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | Utrecht |
 Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
T 070-4562477

F 070-

M

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Art. 10 lid 2 sub e Wob @ilent.nl

www.ilent.nl

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob @recyclingnetwerk.org]

Verzonden: donderdag 24 november 2016 0:05

Aan: art. 10 lid 2 onder e) - ILT

Onderwerp: BODEMVERVUILING ONDER KUNSTGRASVELDEN

Beste Art. 10 lid 2 sub e Wob

Hierbij stuur ik je alvast een digitale versie van onze brief aan ILT over de bodemvervuiling onder kunstgrasvelden,
 met daarbij het persbericht dat wij hierover laten uitgaan.

vriendelijke groet,

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Pollenseveenweg 11
 8166 HT Emst - NL
 +31 (0) 578 662233
 +31 Art. 10 lid 2 sub e Wob

www.RECYCLINGNETWERK.org

Van: art. 10 lid 2 -ILT
Aan: art. 10 lid 2 -ILT
Onderwerp: RE: Voorstel ILT-DGMI-DGRW afstemmingsoverleg rubbergranulaat ter voorbereiding op RIVM resultaten
Datum: woensdag 30 november 2016 07:22:33

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Verzonden met Good Work (www.blackberry.com)

Van: art. 10 lid 2 onder e - ILT art. 10 lid 2 onder e >
Datum: woensdag 30 nov. 2016 07:16
Aan: art. 10 lid 2 onder e - DGMI <art. t. 10 lid 2 onder e >, art. 10 lid 2 onder
 art. 10 - DGMI art. 10 lid 2 onder e
Kopie: art. 10 lid 2 onder e) - ILT art. 10 lid 2 onder e art. 10 lid 2 onder
 art. 10 lid 2 onder e art. 10 lid 2 , a art. 10 lid 2 - DGMI art. 10 lid 2 onder e
Onderwerp: FW: Voorstel ILT-DGMI-DGRW afstemmingsoverleg rubbergranulaat ter voorbereiding
 op RIVM resultaten

Goedemorgen,

Half december verwacht het RIVM de resultaten van haar onderzoek naar rubbergranulaat te presenteren.

Gezien de aanhoudende media-aandacht voor dit onderwerp wil ILT zich voorbereiden op de uitkomst van dit onderzoek (oa dmv een redeneerlijn) en de communicatie die naar aanleiding hiervan zal plaatsvinden.

Omdat het een departement breed onderwerp is willen wij dit graag afstemmen met DGRW en DGMI.

Maandag zal er om 15:00 uur in Den Haag een afstemmingsoverleg zijn waar al een aantal beleidsmedewerkers voor zijn uitgenodigd. Gezien de hoge tijdsdruk en de afspraken die hier gemaakt moeten worden mbt de reactie op de resultaten wil ik jullie hierbij ook graag uitnodigen voor dit overleg.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

.....
 Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Inspectie Leefomgeving en Transport
 Directie Handhavingsbeleid / Beleidsadvies
 Koningskade 4 | 2596 AA | Den Haag
 Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

art. 10 lid 2
 art. 10 lid 2 @ilent.nl
www.rijksoverheid.nl

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 16191 2500 BD Den Haag

Recycling Netwerk

art. 10 lid 2
Pollenseveenweg 11
8166 HT Emst

ILT
Afval, Industrie en Bedrijven
Handhaving Afval

Postbus 16191
2500 BD Den Haag

Contactgegevens
Meld- en Informatiecentrum
T 088 489 00 00
F 070 456 27 77

Kenmerk:
S 53473/1

Datum 1 december 2016
Betreft Ontvangstbevestiging verzoek tot handhaving

Geachte heer art. 10

Op 29 november 2016 heb ik uw brief van 24 november 2016 met kenmerk RN-1611 ontvangen. U verzoekt hierin om te vernemen of de ILT met u van oordeel is dat de rubberkorrels evenals de banden waarvan zij afkomstig zijn te kwalificeren zijn als afvalstof. Tevens verzoekt u, indien er sprake is van een afvalstof, dat de ILT aangeeft op welke wijze zij voornemens is handhaving toe te passen jegens de leveranciers van dit rubbergranulaat en gemeenten en anderen die als eigenaar/verhuurder van de velden clubs hierop laten spelen.

Zoals u wellicht reeds heeft vernomen, heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het RIVM gevraagd om een technisch literatuuronderzoek te doen. Voorts is het RIVM gevraagd een representatief onderzoek te doen op deze kunstgrasvelden naar de concentraties van pak's en andere stoffen in het granulaat die mogelijk een effect hebben op de gezondheid van spelers.

Mijn reactie op uw verzoek zal mede afhankelijk zijn van de uitkomsten van het hier boven genoemde onderzoek, dat volgens planning in december gereed zal zijn. In het licht hiervan kunt u mijn reactie op uw verzoek verwachten vóór 23 januari 2017.

art. 10 lid 2 onder e

VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
AFVAL, INDUSTRIE en BEDRIJVEN

Senior inspecteur

Achtergrondnotitie rubbergranulaat sportvelden vwb REACH 29-11-2016

REACH (Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen. EU-norm)

- ILT heeft directe toezichtmogelijkheid op grond van REACH indien bepaalde stoffen of toepassingen daarvan onder REACH vallen. Echter, rubbergranulaat wordt niet met name genoemd in REACH.
Inmiddels is wel duidelijk, dat volgens de Europese Commissie (DG Grow) rubbergranulaat beschouwd moet worden als een mengsel, en niet als een voorwerp.
 - Nu de rubberkorreltjes juridisch gezien een mengsel zijn, is daarop entry 28 van Annex XVII REACH van toepassing. Daarbij is het verboden om kankerverwekkende stoffen (zoals PAK's) (al dan niet in een mengsel) voor **het grote publiek in de handel te brengen** in een concentratie boven **0,1%**. Voor de specifieke PAK **benz(a)pyreen** geldt een grens van **0,01%**. Op de verpakking van kankerverwekkende stoffen moet volgens entry 28 vermeld worden "uitsluitend voor gebruik door professionele gebruiker". De vraag is nu, of het leveren van rubbergranulaat voor sportvelden gezien kan worden als het in de handel brengen voor het grote publiek. Indien ja, dan is entry 28 van toepassing.
 - Als de rubberkorreltjes een voorwerp zouden zijn (wat ze dus juridisch niet zijn), dan zou entry 50 van Annex XVII REACH van toepassing zijn. Daarbij is het verboden om voorwerpen met meer dan 1 mg/kg PAK's (dus 0,0001%) in de handel te brengen voor levering aan het grote publiek, wanneer die voorwerpen bij normale of redelijkerwijs te verwachten gebruik in contact komen met de menselijke huid. (dus: de normen van entry 50 zijn honderd keer strenger dan die van entry 28).
- REACH kent geen vangnetartikel; dit zit overigens wel in de Warenwet (consumentenbescherming). Hiervoor moet echter het risico bekend zijn, waar eerst nader RIVM onderzoek voor nodig is.

REACH Bijlage XVII

- **Entry 28**
Stoffen die in deel 3 van bijlage VI bij Verordening (EG) nr. 1272/2008 als kankerverwekkende stof van categorie 1A of 1B (tabel 3.1) of als kankerverwekkende stof van categorie 1 of 2 (tabel 3.2) zijn ingedeeld, en die als volgt zijn vermeld:

— kankerverwekkende stof van categorie 1A (tabel 3.1)/kankerverwekkende stof van categorie 1 (tabel 3.2): vermeld in aanhangsel 1

— kankerverwekkende stof van categorie 1B (tabel 3.1)/kankerverwekkende stof van categorie 2 (tabel 3.2): vermeld in aanhangsel 2.

Onverminderd de andere delen van deze bijlage is het volgende op de vermeldingen 28 tot en met 30 van toepassing:

Mogen niet in de handel worden gebracht of worden gebruikt:

- als stof
- als bestanddeel van andere stoffen, of
- in mengsels,

voor levering aan het grote publiek, in afzonderlijke concentraties gelijk aan of groter dan:

— hetzij de in deel 3 van bijlage VI bij Verordening (EG) nr. 1272/2008 vastgestelde desbetreffende specifieke concentratiegrens,

— hetzij de in deel 3 van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 1272/2008 vastgestelde desbetreffende algemene concentratiegrens.

Onverminderd de toepassing van andere communautaire bepalingen inzake de indeling, verpakking en etikettering van stoffen en mengsels zorgen de leveranciers er vóór het in de handel brengen voor dat op de verpakking van dergelijke stoffen en mengsels zichtbaar, leesbaar en onuitwisbaar het volgende wordt vermeld: „Uitsluitend voor gebruik door professionele gebruiker”.

- **Entry 50**

Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (pak's):

- a) benzo[a]pyreen (BaP) CAS-nr. 50-32-8
- b) benzo[e]pyreen (BeP) CAS-nr. 192-97-2
- c) benzo[a]antraceen (BaA) CAS-nr. 56-55-3
- d) chryseen (CHR) CAS-nr. 218-01-9
- e) benzo[b]fluorantheen (BbFA) CAS-nr. 205-99-2
- f) benzo[j]fluorantheen (BjFA) CAS-nr. 205-82-3
- g) benzo[k]fluorantheen (BkFA) CAS-nr. 207-08-9
- h) dibenzo[a,h]antraceen (DBahA) CAS-nr. 53-70-3

1. Procesoliën voor rubberverwerking mogen vanaf 1 januari 2010 niet in de handel gebracht en voor de productie van banden of delen van banden gebruikt worden indien zij:

- meer dan 1 mg/kg (0,0001 gewichtsprocent) BaP of
- meer dan 10 mg/kg (0,001 gewichtsprocent) van alle hier vermelde pak's tezamen bevatten.

De norm EN 16143:2013 (Aardolieproducten — bepaling van het gehalte van benzo(a)pyreen (BaP) en geselecteerde polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) in procesoliën — procedure met dubbele LC-reiniging en GC/MS-analyse) wordt gebruikt als testmethode om naleving van de in de eerste alinea vermelde limieten aan te tonen.

Tot 23 september 2016 wordt aan de in de eerste alinea vermelde maximumgehalten geacht te zijn voldaan als het PCA-extract minder dan 3 gewichtsprocent bedraagt, gemeten volgens norm IP 346:1998 van het Institute of Petroleum (Bepaling van polycyclische aromaten (PCA) in ongebruikte smeeriën en asfaltenvrije petroleumfracties — dimethylsulfoxide-extractie met brekingsindexmeting), mits de naleving van de limieten voor BaP en de in de lijst vermelde PAK's alsmede de correlatie tussen de meetwaarden en het PCA-extract om de zes maanden of, als dit eerder is, na elke belangrijke operationele verandering, door de fabrikant of importeur worden gemeten.

2. Banden en loopvlakken die na 1 januari 2010 worden vervaardigd en procesoliën bevatten die niet aan de in punt 1 genoemde maximumgehalten voldoen, mogen niet in de handel worden gebracht. Aan deze maximumgehalten wordt geacht te zijn voldaan als de gevulkaniseerde rubberverbindingen niet meer dan 0,35 % „bay“-protonen bevatten, zoals gemeten en berekend volgens ISO 21461 (Rubber gevulkaniseerd — Bepaling van de aromaticiteit van olie in gevulkaniseerde rubberverbindingen).
3. Punt 2 is echter niet van toepassing op banden die van een nieuw loopvlak zijn voorzien, als de procesoliën die dit loopvlak bevat, aan de in punt 1 genoemde maximumgehalten voldoen.
4. Voor de toepassing van deze vermelding wordt onder „banden“ verstaan banden voor voertuigen die vallen onder:
 - Richtlijn 2007/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 september 2007 tot vaststelling van een kader voor de goedkeuring van motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan (****),
 - Richtlijn 2003/37/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 mei 2003 betreffende de typegoedkeuring van landbouw- of bosbouwtrekkers en aanhangwagens, verwisselbare getrokken machines, systemen, onderdelen en technische eenheden daarvan (*****), en
 - Richtlijn 2002/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 maart 2002 betreffende de goedkeuring van twee- of driewielige motorvoertuigen en de intrekking van Richtlijn 92/61/EEG van de Raad (*****).
5. Voorwerpen mogen niet voor levering aan het grote publiek in de handel worden gebracht wanneer rubber of kunststof onderdelen ervan die bij **normale of redelijkerwijs te verwachten gebruiksomstandigheden direct, langdurig of herhaald kortdurend in contact komen met de menselijke huid of de mondholte** meer dan 1 mg/kg (**0,0001 gewichtsprocenten** van dat onderdeel) van een of meer van de in de lijst opgenomen pak's bevatten.

Dergelijke voorwerpen zijn onder meer: — sportuitrusting zoals fietsen, golfclubs, rackets, — huishoudartikelen, trolleys, looprekken, — instrumenten voor huishoudelijk gebruik, — kleding, schoeisel, handschoenen, sportkledij, — horlogebandjes, polsbandjes, maskers, hoofdbanden.
6. Speelgoed, waaronder speeltoestellen, en kinderverzorgingsartikelen mogen niet in de handel worden gebracht wanneer rubber of kunststof onderdelen ervan die bij normale of redelijkerwijs te verwachten gebruiksomstandigheden direct, langdurig of herhaald kortdurend in contact komen met de menselijke huid of de mondholte meer dan 0,5 mg/kg (0,00005 gewichtsprocenten van dat onderdeel) van een of meer van de in de lijst opgenomen pak's bevatten.
7. Bij wijze van afwijking zijn de punten 5 en 6 niet van toepassing op voorwerpen die vóór 27 december 2015 voor het eerst in de handel zijn gebracht.
8. Uiterlijk 27 december 2017 beziet de Commissie de grenswaarden in de punten 5 en 6 opnieuw in het licht van nieuwe wetenschappelijke informatie, waaronder informatie over de migratie van pak's van de in dat punt vermelde voorwerpen, en de beschikbaarheid van alternatieve grondstoffen en wijzigt zij die punten in voorkomend geval dienovereenkomstig.

art. 10 lid 2 onder e

Van: art. 10 lid 2 onder e @vaco.nl>
Verzonden: woensdag 30 november 2016 15:08
Aan: art. 10 lid 2 onder e) - ILT; art. 10 lid 2 onder e - ILT
CC: 'BEM Account'; art. 10 lid 2 onder
Onderwerp: RE: Informatie over rubbergranulaat toegepast als infill
Bijlagen: Resultaten onderzoek onderlagen door SGS INTRON 17-9-2013 DEF..pdf;
 Resultaten veldonderzoek SGS INTRON def. 16-1-2012.pdf; SenterNovem-brief van
 31 05 2005 rubbergranulaat.pdf

Toch ook nog mail 4.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groeten,

art. 10 lid 2

Senior beleidsmedewerker kwaliteit, arbo & milieu

VACO

Vereniging VACO,
 Bedrijfstakorganisatie voor de
 Banden- en Wielenbranche

T: +31 (0)71 568 69 42
 M: art. 10 lid 2
 E: art. 10 @vaco.nl
 W: www.vaco.nl
 W: www.bandenenwielen-arbocatalogus.nl
 W: www.mijnbandenbaan.nl

Archimedesweg 31
 Postbus 33
 2300 AA Leiden

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print!

Van: art. 10 lid 2
Verzonden: woensdag 30 november 2016 15:05
Aan: art. 10 lid 2 onder e - ILT; art. 10 lid 2 onder e) - ILT
CC: BEM Account; art. 10 lid 2 onder
Onderwerp: Informatie over rubbergranulaat toegepast als infill

Geachte art. 10 lid 2 onder e ,

Gezien het recente verzoek van Recycling Netwerk aan Inspectie Leefomgeving en Transport over mogelijke milieu-/bodemonverontreiniging als gevolg van de toepassing van rubbergranulaat van gemalen banden toegepast als infill in kunstgrasvelden ontvangt u hierbij diverse stukken die hierover nadere informatie geven. Deze stukken zijn deels in de toenmalige begeleidingscommissie (waarin ook vertegenwoordigers van de overheid zitting hadden) vastgesteld.

Gezien de omvang van de diverse stukken ontvangt u deze in totaal drie e-mails.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groeten,

art. 10 lid 2 onder e

Senior beleidsmedewerker kwaliteit, arbo & milieu

Vereniging VACO,
Bedrijfstakorganisatie voor de
Banden- en Wielenbranche

T: +31 (0)71 568 69 42

M: art. 10 lid 2

E art. 10 @vaco.nl

W: www.vaco.nl

W: www.bandenenwielen-arbocatalogus.nl

W: www.mijnbandenbaan.nl

Archimedesweg 31

Postbus 33

2300 AA Leiden

De informatie in en/of gekoppeld aan dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor geadresseerde en kan vertrouwelijke gegevens bevatten. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Door de elektronische verzending van het bericht kunnen er geen rechten worden ontleend aan de informatie. Indien u dit e-mailbericht niet goed heeft ontvangen, neemt u dan contact op met de verzender.

The information contained in this e-mail is strictly confidential and for the use of the addressee only; it may also be legally privileged. Notice is hereby given that any disclosure, use or copying of the information by anyone other than the intended recipient is prohibited and may be illegal. E-mail messages are given in good faith but shall not be binding nor shall they be construed as constituting any obligation. If you have received this message in error, please notify the sender immediately by returning this e-mail.

art. 10 lid 2 onder e, Art 11

Van: art. 10 lid 2) - DBO

Verzonden: vrijdag 16 december 2016 16:04

Aan: art. art. 10 lid 2 onder) - DGMI; art. 10 lid 2 onder) - DGMI; art. 10 lid 2) - DGMI; art. 10) - DGRW; art. 10 lid 2 onder e) - DBO; art. 10 lid 2 onder e) - ILI; art. 10 lid 2) - ILI; art. 10 lid 2 onder e) - DGMI; art. 10 lid 2 onder e) - DCO; art. 10 lid 2 onder e) - IBI-HRM&FM; art. 10 lid 2 onder e) - DGMI; art. 10 lid 2 onder e) - ILI; art. 10 art. 10 lid 2) - ILI

CC: a) - DBO; art. 10 lid 2 onder) - DBO; art. 10 lid 2) - DGMI

Onderwerp: Agenda derde tijdelijke regiegroep rubbergranulaat

Beste collega's,

Aanstaande **maandag 19 december van 17:15-18:15** is de derde Tijdelijke Regiegroep rubbergranulaat gepland. Bijgaand de agenda en stukken voor dit overleg.

Agenda derde tijdelijke regiegroep rubbergranulaat

1. Opening
2. Terugkoppeling reactie staatssecretaris en minister VWS
3. Eventuele vervolgacties
4. Woordvoeringslijn
5. Brief van de VACO aan de staatssecretaris over certificering

Ter kennisname

- Laatste versie feitenrelaas

Een goed weekend,

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Directie Bestuursondersteuning

FlexTeam, strategisch advies

Plesmanweg 1-6 | 2597 JG | Den Haag | A03-gang (flex)

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

art. 10 lid 2 onder e

art. 10 @minienm.nl

www.rijksoverheid.nl/ienm

.....
Vlot, veilig en leefbaar

.....
Ik werk op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag

Feitenrelaas rubbergranulaat**Inhoud**

1.	Verantwoordelijkheden	2
a.	Algemeen	2
b.	Rol/verantwoordelijkheid inspectie	2
2.	Tijddijn / besluitvormingsprocedure huidige normering	3
3.	Recycling van autobanden	6
4.	Bodem	8
5.	Overig	10
a.	Inschatting posities	10
b.	Internationale dimensie	10
c.	Kosten.....	10
d.	Alternatieven.....	10
e.	Einde afvalstofverklaring.....	10

1. Verantwoordelijkheden

(VenR en ILT).

a. Algemeen

Normering en milieubeleid:

staatssecretaris IenM

Gezondheid, sport en consumentenbeleid/normering:

minister VWS

Voortouw aanbieden rapport en kabinetsreactie:

VWS, mede ondertekend door IenM

b. Rol/verantwoordelijkheid inspectie

Handhaving:

Het gaat in het geval van rubbergranulaat om een grondstof en niet om een afvalstof. Dat betekent dat de ILT geen handhavende rol heeft. De ILT heeft alleen een verantwoordelijkheid in het kader van afval.

Bodem:

Mocht rubbergranulaat tot bodemverontreiniging leiden is de gemeente bevoegd gezag. De ILT heeft enkel een rol als er iets aan de bodem gedaan wordt, dat is niet het geval bij het aanleggen of verwijderen van een kunstgrasveld.

Toezicht op rubbertegels en korrels in het kader van REACH:

De NVWA is bevoegd om toezicht te houden in het kader van REACH op rubbertegels. Met betrekking tot rubbergranulaatkorrels is de toezichtsbevoegdheid minder expliciet geregeld in de wet- en regelgeving. De ILT en de NVWA hebben het voornemen om hierin gezamenlijk op te gaan trekken.

2. Tijdlijn / besluitvormingsprocedure huidige normering

(VenR)

1997 (pre-REACH)

Europees verbod voor het op de markt brengen van kankerverwekkende stoffen en mengsels indien deze door consumenten worden gebruikt (drempel 100 mg/kg voor benzo-a-pyreen (BaP) en 1000 mg/kg voor andere polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAKs)). Dit verbod wordt in 2009 overgezet naar de REACH-verordening en komt in bijlage XVII (restricties).

1 januari 2010

Nieuwe restrictie van kracht die het verbiedt om *extender oil*¹ op de markt te brengen of te gebruiken voor de productie van banden indien er meer dan 1 mg/kg BaP in zit of meer dan 10 mg/kg van acht PAKs (naast BaP nog zeven andere). Belangrijke stap in komen tot "schone banden".

Mei 2010

Voorstel van Duitsland om de restrictie voor extender oil aan te vullen met een verbod op het op de markt brengen van voorwerpen die gebruikt kunnen worden door consumenten indien het gehalte van een van de acht PAKs hoger is dan de detectiegrens (Duits voorstel: 0,2 mg/kg). Op dat moment was dus de algemene drempel van 100 mg/kg uit 2008 geldend. NB: dit is dus mg per kg van het product, terwijl het bij banden ging om mg/kg van de toegevoegde olie. In het voorstel wordt gemeld dat PAK-houdende mengsels niet door dit voorstel worden afgedekt.

Voor de behandeling van het voorstel volgt de Commissie de procedure zoals vastgelegd in artikel 68 lid 2 van de REACH-verordening: er is géén advies van het comité Risicobeoordeling of het Socio-Economisch adviescomité nodig, de Commissie mag een voorstel rechtstreeks voorleggen aan de lidstaten ter stemming.

2010-2013

Diverse keren besproken in het lidstatencomité (REACH-comité), o.l.v. Commissie. NL brengt hier in dat het vanwege het ontbreken van een wetenschappelijk advies over risico's en de kansrijkheid van alternatieven moeite heeft om het voorstel te beoordelen. Meerdere landen noemen dit, het VK stemt uiteindelijk hierom ook tegen het voorstel.

Er is veel discussie over de formulering van de tekst van het voorstel, die diverse keren wordt aangepast, maar ook over de aanpassingen blijft veel discussie. Ook wordt de toegelaten waarde verhoogd t.o.v. het Duitse voorstel naar 1 mg/kg, maar tegelijkertijd wordt een onderscheid gemaakt voor producten waar kinderen mee in aanraking kunnen komen: 0,5 mg/kg. Ook komt er een herzieningsclausule: december 2017.

De uiteindelijke tekst, zoals gepubliceerd op **6 december 2013**, die in werking trad **27 december 2015**, luidt:

"5 Voorwerpen mogen niet voor levering aan het grote publiek in de handel worden gebracht wanneer rubber of kunststof onderdelen ervan die bij normale of redelijkerwijs te verwachten gebruiksomstandigheden direct, langdurig of herhaald kortdurend in contact komen met de menselijke huid of de mondholte meer dan 1 mg/kg (0,0001 gewichtsprocenten van dat onderdeel) van een of meer van de in de lijst opgenomen pak's bevatten.

Dergelijke voorwerpen zijn onder meer:

- sportuitrusting zoals fietsen, golfclubs, rackets,
- huishoudartikelen, trolleys, looprekken,

¹ Een olie die gebruikt wordt in de productie van synthetisch rubber.

- instrumenten voor huishoudelijk gebruik)
 - kleding, schoeisel, handschoenen, sportkledij,
 - horlogebandjes, polsbandjes, maskers, hoofdbanden.
6. *Speelgoed, waaronder speeltoestellen, en kinderverzorgingsartikelen mogen niet in de handel worden gebracht wanneer rubber of kunststof onderdelen ervan die bij normale of redelijkerwijs te verwachten gebruiksomstandigheden direct, langdurig of herhaald kortdurend in contact komen met de menselijke huid of de mondholte **meer dan 0,5 mg/kg** (0,00005 gewichtsprocenten van dat onderdeel) van een of meer van de in de lijst opgenomen pak's bevatten.*
7. *Bij wijze van afwijking zijn de punten 5 en 6 niet van toepassing op voorwerpen die vóór 27 december 2015 voor het eerst in de handel zijn gebracht.*
8. ***Uiterlijk 27 december 2017 beziet de Commissie** de grenswaarden in de punten 5 en 6 opnieuw in het licht van nieuwe wetenschappelijke informatie, waaronder informatie over de migratie van pak's van de in dat punt vermelde voorwerpen, en de beschikbaarheid van alternatieve grondstoffen en wijzigd zij die punten in voorkomend geval dienovereenkomstig."*

Vanaf 27 dec 2015 zijn dus alle consumentenproducten die meer dan 1 mg/kg PAK bevatten niet meer toegelaten. Het voldoen van de huidige generatie banden (aan de eis uit 2010) garandeert niet dat daarvan gemaakt granulaat voldoet aan de consumentenproducteis uit 2015. Daar is nu niet precies zicht op.

Pas tweede helft 2015 komt de discussie op, of rubbergranulaat en valdempingstegels ook onder deze restrictie vallen. Daarvoor is bepalend of het granulaat een "voorwerp" of een "mengsel" is conform de algemene bepalingen van REACH. Dit is een kwestie van interpretatie, waarbij het voor de hand ligt dat de Europese Commissie daarin leidend is.

Voor valdempingstegels (voor NL duidelijk een voorwerp) is de vraag of er wel sprake is van frequent contact met de huid (zie onderdeel 6 van de restrictie).

Zomer 2015

Op 28 augustus was er bij VWS een overleg tussen RIVM, VWS, IenM, NVWA en de rubber/recyclingindustrie over de vraag of valdempingstegels en infill onder de werking vallen van deze nieuwe restrictie. Hier wordt ook duidelijk dat er grote impact kan zijn op de recyclingindustrie.

5 November 2015

NL (IenM/VenR) stuurt een discussiestuk naar de Commissie ter bespreking in het CARACAL overleg (adviesorgaan) van 12/13 november. Hierin legt NL de mogelijke recyclingproblemen uit en wordt om een reactie gevraagd op de vraag of valdempingstegels onder de restrictie vallen en of het rubbergranulaat een voorwerp of mengsel is.

9 november 2015

EU Commissie stuurt een document naar de CARACAL-deelnemers over de kwestie. Hierin wordt onder andere gesteld:

*"Furthermore, as regards the rubber crumb infill used in synthetic turf, the rubber is present in the form of loose small granules which are comparable to pellets for plastic materials. As in the case of such pellets, **these granules are not articles but mixtures.**"*

12/13 november 2015

CARACAL-vergadering. Namens NL deelname door IenM (IenM/DGMI/VenR) en RIVM.

Er blijkt ook bij andere lidstaten veel onduidelijkheid te zijn. Is de restrictie nu wel of niet van toepassing op granulaat? Uit ons eigen verslag:

"Vz (Commissie) concludeert dat infill gezien moet worden als een mengsel, maar dat de discussie over 'general public' nog niet duidelijk is. Schriftelijke reactie: 30 november"

1 december 2015

VWS stuurt, mede namens IenM, een reactie aan de Commissie waarin aangegeven wordt dat NL van mening is dat de restrictie in principe wel op valdempingstegels en rubbergranulaat van toepassing is, ook als de verkoop niet rechtstreeks aan consumenten plaatsvindt. NL geeft aan te twijfelen over de interpretatie van de Commissie dat infill een mengsel is (en daarmee niet onder de restrictie zou vallen):

*"For rubber infill the Commission argues that the rubber is present in the form of loose small granules which are comparable to pellets for plastic materials and therefore these granules should be considered mixtures and not articles. **However we question this view** because [volgen enkele redenen]"*

21 december 2015

E-mail van de Commissie aan NL met de vraag of NL vasthoudt aan het standpunt dat infill een voorwerp is: *"it would help if NL could retract the recent position paper in which you supported that these infill materials are articles; in addition to NL, only SE holds that position."* [volgen enkele argumenten die de NL redenen ontkrachten]"

Januari 2016

Interne discussie tussen VWS en IenM (DGMI/VenR) over wat te doen. Eens over de te volgen lijn: geen bezwaar maken tegen standpunt Commissie.

Als NL een eigen interpretatie zou hebben gehandhaafd, zou dat tot problemen met import/export leiden (interne markt), ongetwijfeld gevolgd door een juridische procedure. Omdat NL geen belang zag de harmonisatie te blokkeren (onderzoek RIVM: geen risico's) en omdat er al eind 2017 zou worden geëvalueerd, zou zo'n juridische alleingang geen belang hebben.

13 januari 2016

Antwoordmail van IenM aan de Commissie:

"Regarding the interpretation of en try 50 concerning rubber infill and tiles we have noted that there are 2 interpretations and they can both be defended. In our formal reaction the Netherlands has been advocating that rubber infill should be seen as an article. Although we believe that our arguments are OK, we also see that the arguments demonstrating that rubber infill could be seen as a mixture lead to a tenable position.

Looking at the situation at present and the complicated situation that has raised we would like to say that for pragmatic reasons we will not object to an interpretation that for this specific case of rubber infill used in artificial sport fields, the material could be seen as a mixture. We understand that such an approach could be helpful and will facilitate a good and more long term solution in the context of the foreseen review in 2017."

Op dit moment is niet bekend of andere lidstaten wel zo'n alleingang volgen. Voor zover bekend is er in elk geval nog nergens gehandhaafd op granulaat als voorwerp.

3. Recycling van autobanden

(Duurzaamheid)

Huidige recycling prestaties en toepassingen

- In totaal worden in Nederland jaarlijks ongeveer 8 miljoen afgedankte autobanden ingezameld.
- Er zijn in Nederland twee bedrijven die autobanden recycleren. Daarnaast worden veel gebruikte banden uit Nederland gerecycled door een bedrijf in Duitsland en twee bedrijven in België. Deze bedrijven exporteren tevens granulaatkorrels naar Nederland.
- De ingezamelde afgedankte autobanden werden in 2015 voor 66% gebruikt voor materiaalhergebruik, waarmee de doelstelling uit het Besluit beheer autobanden ruimschoots gehaald wordt. (De doelstelling uit het Besluit is 20% recycleren.)
- Het materiaalhergebruik vindt met name plaats in de vorm van rubbergranulaat voor kunstgrasvelden (ongeveer 90%) en de productie van rubberen tegels (ongeveer 5%). In mindere mate worden oude autobanden onder meer toegepast als geluidsdemping onder tramrails, verwerkt tot antislipmatten en gebruikt bij asfaltering.

Consequenties recycling

- Met Recybem (ketenregisseur bandenrecycling) zijn consequenties van verschillende mogelijke uitkomsten van het RIVM rapport besproken. Recybem schat in dat bij een positieve uitkomst van het RIVM de vraag naar rubbergranulaat in het komende jaar 50% lager zal uitvallen. Mogelijk zal de vraag later weer aantrekken.
- Desalniettemin komt met de verwachte afname in vraag naar rubbergranulaat het behalen van de recycle doelstelling van 20% in het geding.
- Deze doelstelling is niet Europees opgelegd. Wel geldt er een Europese doelstelling voor autowrakken als geheel (85% materiaal hergebruik en 10% nuttige toepassing). De recycling van autobanden maakt onderdeel uit van dit percentage. Wanneer de doelstelling voor de recycling van autobanden onder druk staat kan dit resulteren in een lager percentage voor autorecycling. Het is nog onzeker of dit een probleem gaat vormen voor het behalen van de norm autorecycling.
- Er is momenteel vrijwel geen mogelijkheid om een afname in de vraag naar rubbergranulaat op te vangen binnen andere recyclingtoepassingen. De vraag uit overige toepassingen is te beperkt en/of deze toepassingen staan nog in de kinderschoenen. Om het rubber op andere manieren toe te passen zullen dus nieuwe innovatieve toepassingen nodig zijn. Hier wordt door de bandenbranche onderzoek naar gedaan. Deze alternatieven zullen echter op korte termijn niet beschikbaar komen.
- Als gevolg zal naar verwachting een sterke toename plaats vinden in de verbranding van autobanden met energierterugwinning. Dit zal in het buitenland plaats vinden aangezien hier in Nederland geen installaties (cementovens en hoogovens) voor beschikbaar zijn. De Nederlandse afval verbranding installaties zijn hiervoor niet geschikt.
- Het opslaan van oude banden lijkt geen lange termijn oplossing te kunnen bieden. Bandrecycling bedrijven zijn nu al veel banden aan het oppotten (met name minder schone vrachtwagenbanden) omdat ze deze niet kwijt kunnen. Door het grote volume dat hiervoor nodig is, is dit voor het bedrijfsleven op de lange termijn niet houdbaar.
- De afname in vraag naar rubbergranulaat in Nederland en mogelijk in het buitenland, in combinatie met een mogelijke aanscherping van regelgeving (minder PAKs concentraties toegestaan) zullen de banden recycling bedrijven onder zware druk zetten. Deze kunnen mogelijk omvallen waardoor de huidige inzamel en verwerkingsstructuur van autobanden in het geding is.

Komen tot schone autobanden

- De banden branche is al een aantal jaren bezig met het schoner maken van de banden, onder meer door de hoeveelheid en concentraties van PAK's te reduceren. Het gebruik maken van grondstoffen met zo min mogelijk PAKs en lagere concentraties is hier onderdeel van.

- Hierdoor zijn nieuwe banden nu al een stuk schoner. De ter discussie staande PAK's zijn echter nog wel in de banden aanwezig. Het nieuw geproduceerde rubbergranulaat voldoet daarom nog niet aan de norm voor producten. De branche stelt dat hier in ieder geval nog een aantal jaren voor nodig zal zijn maar kan hier geen precieze inschatting van geven.

Geïmporteerde banden van buiten de EU

- Ook geïmporteerde banden van buiten de EU dienen aan de Europese regelgeving (REACH) te voldoen. Indien banden van buiten de EU niet aan de geldende regelgeving voldoen kan hierop worden gehandhaafd. Desgevraagd schat Recybem in dat veruit de meeste banden van buiten de EU aan de norm voldoen.
- Recyclebedrijven kennen de herkomst van banden. Indien toch blijkt dat banden van bepaalde producenten schoner zijn, dan is het een optie om het PAK's gehalte van granulaat verder terug te dringen door deze banden te scheiden en hiervoor toe te passen. Dit zal op korte termijn echter niet leiden tot het behalen van de norm voor producten.

4. Bodem

(DGRW/WB en RWS/WVL)

Wet bodembescherming

- Rubber is geen steenachtige bouwstof en moet daarom voldoen aan de zorgplicht van de Wet bodembescherming. Die is gericht op emissie naar de bodem en water en dat is met de juiste maatregelen acceptabel in te vullen.
- De branche heeft verantwoordelijkheid genomen door die zorgplicht uit te werken in een document. Zowel in de fase van aanleg, gebruiksfase als in de fase van renovatie/vervanging van velden zijn maatregelen nodig (onder andere op het gebied van de onderbouw van het veld). Lokaal kan beoordeeld worden of die maatregelen ook zijn toegepast.
- Mix van rubber en lava/zand kan als functioneel mengsel en bouwstof worden gezien, dan moet voldaan worden aan zorgplicht en aan samenstelling en emissie-eisen van het Besluit Bodemkwaliteit.

Richtlijn branche voor de zorgplicht

Vereniging Band & Milieu/RecyBEM en Vereniging VACO hebben aanbevelingen opgesteld om de zorgplicht in te vullen bij toepassing van rubbergranulaat van personen- en bedrijfswagenbanden als instrooi materiaal op kunstgrasvelden. Deze aanbevelingen hebben betrekking op de keuze van het materiaal, de opbouw van het kunstgrasveld en de maatregelen die tijdens de gebruiksfase genomen moeten worden. De bandenbranche geeft aan dat indien deze aanbevelingen correct in acht worden genomen er in beginsel voldaan kan worden aan de eis van de zorgplichtbepaling van de Wet Bodembescherming dat alle preventieve maatregelen zijn genomen die redelijkerwijs kunnen worden geleverd.

In geval van renovatie van velden

In het geval van de renovatie van velden is er geen rol voor IenM in relatie tot de bodem. Deze activiteit valt onder het Bouwbesluit.

Q&A's

Hoe borgt u dat bij toepassing van Rubbergranulaat op kunstgrasvelden de onderliggende bodem wordt beschermd?

Voor de bescherming van bodem en grondwater is de Wet bodembescherming het kader. Die Wet kent een zorgplicht die zich voor de toepassing van rubbergranulaat richt op degene die de kunstgrasvelden aanlegt. De gemeente ziet daar op toe. Op grond van de zorgplicht moet de toepassing van rubbergranulaat zodanig zijn dat de bodem en het grondwater voldoende zijn beschermd.

Is bekend dat de uitloging van zink uit rubbergranulaat de bodem in potentie de bodem kan verontreinigen?

Ik ben bekend met het feit dat de zink-emissie uit rubbergranulaat van autobanden in potentie de bodem kan verontreinigen. Dat stelt, op grond van de zorgplicht uit de Wbb, eisen aan de wijze waarop het sportveld wordt ontworpen, aangelegd en beheerd. Mits de juiste maatregelen worden genomen bereikt het zink dat uit het rubbergranulaat komt niet de bodem, maar blijft gebonden in het sportveld als geheel. De zink-emissie uit het sportveld naar de onderliggende bodem en grondwater is verwaarloosbaar indien de juiste ontwerp en beheermaatregelen zijn getroffen.

Welke maatregelen moeten worden getroffen om te voorkomen dat het zink de bodem verontreinigt?

In de periode 2006 t/m 2009 heeft Intron uitgebreid onderzoek gedaan naar de milieurisico's van rubbergranulaat op kunstgrasvelden. Dit onderzoek is beschikbaar via de site van het RIVM. Uit dit onderzoek blijkt dat er geen sprake is van milieurisico's, mits er een onderlaag van zand en lava onder het kunstgrasveld gebruikt wordt. Deze onderlaag voorkomt dat het zink (uit het rubbergranulaat) binnen de levensduur van het kunstgrasveld (10-15 jaar) in het milieu terecht

komt. De conclusies van dit onderzoek worden onderschreven door het ministerie van I&M en het RIVM.

Wie ziet erop toe dat de maatregelen ook daadwerkelijk worden getroffen?

De bandenbranche heeft aanbevelingen opgesteld ten aanzien van de keuze van het materiaal en de opbouw van het kunstgrasveld. Met deze aanbevelingen worden in beginsel voldoende preventieve maatregelen getroffen om te voldoen aan de zorgplicht. Betrokken partijen hebben en houden een eigen verantwoordelijkheid om aan het wettelijke kader te voldoen. Het is aan de gemeente als het bevoegd gezag om te beoordelen of de juiste maatregelen worden getroffen. De aanbevelingen van de bandenbranche worden gezien als “stand der techniek”.

Zijn deze maatregelen voldoende?

Veldonderzoek (door bandenbranche) naar het drainagewater en de onderlagen van een aantal bestaande kunstgrasvelden bevestigen dat de uitloging van zink uit rubbergranulaat geen significante milieueffecten heeft. Aanvullende maatregelen worden niet nodig geacht.

Genoemd onderzoek is te vinden op de website van RecyBem:

(http://www.recybem.nl/sites/recybem.nl/libraries/pdf.js/web/viewer.html?file=/sites/recybem.nl/files/field/file/zinkuitloging_uit_sbr_infill_en_zinkadsorptie-_en_concentratie_in_onderlagen_van_6_tot_10_jaar_oude_kunstgrassystemen_a865780-r20130046c_16_september_2013.pdf).

Wat gebeurt er met het Rubbergranulaat en de onderlaag van zand/Lava als een kunstgrasveld wordt gerenoveerd?

Degene die het veld renoveert moet beoordelen of hergebruik van rubbergranulaat en de onderlaag in het gerenoveerde sportveld mogelijk is, mede met het oog op de zorg voor de bodem en het grondwater. Indien materialen niet kunnen worden hergebruikt op of onder het gerenoveerde sportveld, moeten de materialen afgevoerd worden naar een vergunde verwerker.

Hoe zit het met de kwaliteitsborging binnen de branche

Voor steenachtige materialen en bouwstoffen is in Nederland het Besluit bodemkwaliteit van toepassing. Het Besluit bodemkwaliteit kent een kwaliteitsborgingsstelsel met goed onderbouwde normen- en toetsingskader, verplichte audits en certificering. Rubberproducten vallen formeel niet onder dit besluit omdat ze qua samenstelling niet als steenachtig materiaal worden gekwalificeerd. In de praktijk krijgt dit kwaliteitsborgingsstelsel veel navolging. Eén van de grote producenten van rubbergranulaat heeft sinds 2012 een milieukeurmerk: het Milieukeur.

Een funderingslaag van lava (bouwstof) en een drainagelaag van zand (grond) die onder een kunstgrasveld worden toegepast, vallen wel onder de reikwijdte van het Besluit bodemkwaliteit. Dus deze materialen moeten bij het toepassen en/of hergebruiken aantoonbaar voldoen aan de maximale samenstellingswaarden en emissiewaarden van het besluit. Dit kan door een milieuhygiënische verklaring. Toepassing van een bouwstof zonder milieuhygiënische verklaring is niet toegestaan. De bouwstoffen moeten daarnaast terugneembaar worden toegepast, zodat ze later weer kunnen worden verwijderd. En wanneer een werk zijn functie verliest, moet dat ook daadwerkelijk gebeuren

5. Overig

a. Inschatting posities

(VenR en Duurzaamheid)

Bij KNVB, autobranche en gemeenten zou besef zijn: kantelmoment is geweest, er moet verandering komen in de aanpak.

b. Internationale dimensie

(VenR)

Indruk is dat de issue enkel in Nederland speelt.

Navraag bij Engelse collega leert dat het enige dat daar in de pers naar voren wordt gebracht dat er in NL onrust is. Eigen onderzoeken zijn "geruststellend".

c. Kosten

(VenR)

Overzicht mogelijke kosten (is al gemaakt, nog toevoegen).

d. Alternatieven

(VenR)

Mogelijke alternatieven voor kunstgrasvelden zijn:

- Gras
Nadeel van grasvelden ten opzichte van kunstgrasvelden is dat grasvelden tot 40% minder bespeeld kunnen worden. Indien alle kunstgrasvelden worden vervangen door grasvelden is er dus veel meer ruimte nodig om in dezelfde mate te kunnen blijven sporten.
- Kurk
Aandachtspunt bij de toepassing van kurk is de omvang van de benodigde kurkplantages en bijbehorende uitstoot van CO₂. Daarnaast dient kurk ten behoeve van schimmelwering te worden behandeld (met bijvoorbeeld biociden).
- Kokos
- TPE-rubber
- EPDM-rubber

Voor alle alternatieven dient te worden uitgezocht wat de voor- en nadelen van deze andere materialen is. Welke onderzoeken zijn beschikbaar en wat moet nog worden uitgezocht. Voor een eventuele andere materiaalkeuze dient duidelijk te zijn of ander materiaal niet tot hogere en/of andere risico's leidt., uitzoeken dat ander materiaalgebruik niet tot hogere risico's leidt.

e. Einde afvalstofverklaring

(RWS/WVL)

Een einde afvalstofverklaring is een rechtsoordeel. Rechtsoordelen zijn opinies die gebaseerd zijn op de feiten en het van toepassing zijnde juridische kader die ten tijde van de beoordeling einde-afval golden/bekend waren. Een momentopname dus. Dat is de betreffende opinie van SenterNovem uit 2005 ook. Rechtsoordelen zijn niet meer geldig wanneer de feiten/juridische kaders op zo'n manier veranderen dat de beoordeling van de criteria voor einde-afval anders uitvalt. Het bestaan van markt voor / vraag naar een stof is onderdeel van de beoordeling die nu plaatsvindt voor een einde-afval status. Als de vraag/markt wegvalt komt de geldigheid van het rechtsoordeel dus te vervallen.

Van: art. 10 lid 2 onder e -ILT
Aan: art. 10 lid 2 -ILT
Onderwerp: FW: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden
Datum: donderdag 30 november 2017 21:35:18
Bijlagen: [Logoogkleiner.png](#)

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Afval, Industrie en Bedrijven
 Inspectie Leefomgeving en Transport
 art. 10 lid 2
 onder e

Verzonden met Good Work (www.blackberry.com)

Van: art. 10 lid 2 onder e -ILT art. 10 lid 2 onder e
Datum: donderdag 30 nov. 2017 14:27
Aan: art. 10 lid 2 onder e -ILT art. 10 lid 2 onder e
Onderwerp: FW: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

.....
 Directie Communicatie
 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
 Rijnstraat 8 | 2515XP | Den Haag |
 Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

.....
 art. 10 lid 2 onder
 art. 10 lid 2 onder @ilent.nl
 www.rijksoverheid.nl

Van: art. 10 lid 2 @bromedia.nu>
Datum: donderdag 30 nov. 2017 2:23 PM
Aan: art. 10 lid 2 onder e -ILT art. 10 lid 2 onder e
Onderwerp: Re: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden

Klopt. Die vraag, en:

- Klopt het dat vertegenwoordigers van ILT praten over dit probleem met andere nationale overheden (onderwerpen zoals de casus JRAB en mazen in EVOA wet- en regelgeving)?

Zo ja, met wie en wat is er besproken?

- Heeft ILT zicht op de transportstromen van TUF Recycling? Waar komt het spul vandaan en waar gaat het heen? En in welke hoeveelheden? (bedrijf gebruikt afvalstroomnummers, dus het een ander zou traceerbaar moeten zijn)

- Is ILT bekend met soortgelijke casussen? Ik weet bijvoorbeeld dat ook bij recyclebedrijf Vink het kunstgras meters hoog ligt opgeslagen. Mogelijk houden die er ook soortgelijke praktijken op na.

- Lopen er bij ILT momenteel onderzoeken met betrekking tot het al dan niet volgens de regels verwerken en recyclen van kunstgrasvelden (misschien wel naar TUF Recycling)? Zo ja, welke informatie kan hierover gedeeld worden?

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Journalist

Bromedia

art. 10 lid 2 onder e

E: info@bromedia.nu

Twitter: [art. 10 lid 2 onder e](#)

www.bromedia.nu

Op 30 nov. 2017, om 13:52 heeft [art. 10 lid 2 onder e](#)) - ILT
[art. 10 lid 2 onder e](#) [@ilent.nl](https://twitter.com/ilent.nl)> het volgende geschreven:

Toch wil ik graag voordat ik iemand benader (want [art. 10 lid 2](#) meldt dat hij niet betrokken is) om met je te spreken weten wat je vragen zijn.

In elk geval dus de vraag: hoe staat het met de verwerking van kunstgrasvelden in NL en kan ILT meer info geven over rol van die firma in [art. 10](#) en de [art.](#)-casus?

Is dit alvast een begin?

Groeten [art.](#)

Vriendelijke groet,

[art. 10 lid 2](#)

Persvoorlichter a.i. Inspectie Leefomgeving en Transport

.....
Directie Communicatie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rijnstraat 8 | 2515XP | Den Haag |

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

[art. 10 lid 2](#)

[art. 10 lid 2](#) [@ilent.nl](https://twitter.com/ilent.nl)

www.rijksoverheid.nl

Van: Bromedia <info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>>>

Datum: donderdag 30 nov. 2017 1:43 PM

Aan: art. 10 lid 2 onder - ILT art. 10 lid 2 onder e

Onderwerp: Re: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden

Hall art. 10

Nee, ik heb (nog) geen WOB ingediend. Ik wil me eerst wat beter laten informeren voor ik met hagel ga schieten.

Ik ben benieuwd naar je reactie.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Journalist

Bromedia

art. 10 lid 2

E: info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>>

Twitter: art. 10 lid 2

www.bromedia.nu<<http://www.bromedia.nu>>

[cid:9BF1C168-F480-4581-B8F0-0A55984C0484@home]

Op 30 nov. 2017, om 13:37 heeft art. 10 lid 2 onder) - ILT art. 10 lid 2 onder e art. 10 lid 2 het volgende geschreven:

Ha art. 10

Heb je dan ook een WOB ingediend? Want van de Wob coördinator heb ik niks gehoord. Wellicht dat je pay off voor verwarring zorgt.

Ik ga eens vragen of er iemand met je wil sparren.

Vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Persvoorlichter a.i. Inspectie Leefomgeving en Transport

.....
Directie Communicatie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rijnstraat 8 | 2515XP | Den Haag |

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

art. 10 lid 2

art. 10 lid 2 onder e @ilent.nl>

www.rijksoverheid.nl<<http://www.rijksoverheid.nl>>

Van: Bromedia <info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>><<mailto:info@bromedia.nu>>>

Datum: donderdag 30 nov. 2017 1:05 PM

Aan: art. 10 lid 2 onder - ILT art. 10 lid 2 onder e

Onderwerp: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden

Hallo art. 10

In mijn vorige mail had ik de correspondentie met **art. 10 lid 2** gemakshalve al gekopieerd. Hieruit kun je opmaken dat ik niet zozeer opzoek ben naar antwoorden op concrete vragen, maar vooral naar iemand om mee te sparren.

Ik ben op zoek naar iemand die bij ILT bekend is met de door mij aangehaald problematiek. een persoon die mij kan voorzien van nuttige achtergrondinformatie / kan helpen aan ondersteunende documenten. Kennelijk heeft jullie Wob-coordinator mijn mail bekeken en is hij/zij met jou en/of **art. 10** in overleg over een te formuleren antwoord.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Journalist

Bromedia

T: **art. 10 lid 2**

E: info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>><<mailto:info@bromedia.nu>>

Twitter: **art. 10 lid 2**

www.bromedia.nu<<http://www.bromedia.nu>>

<<http://www.bromedia.nu><<http://www.bromedia.nu>>>

[cid:9BF1C168-F480-4581-B8F0-0A55984C0484@home]

Beste **art. 10**

Zojuist zag ik je bericht. Kun je me voor de helderheid mailen welke vragen je precies hebt.

Dank en we hebben contact.

Vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Persvoorlichter a.i. Inspectie Leefomgeving en Transport

.....
Directie Communicatie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rijnstraat 8 | 2515XP | Den Haag |

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

M **art. 10 lid 2**

E **art. 10 lid 2 onder e** [@ilent.nl](mailto:il@ilent.nl)>

www.rijksoverheid.nl<<http://www.rijksoverheid.nl>>

<<http://www.rijksoverheid.nl><<http://www.rijksoverheid.nl>>>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Bromedia <info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>><<mailto:info@bromedia.nu>>>
Onderwerp: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden
Datum: 30 november 2017 11:12:09 CET
Aan: persvoorlichting@ilent.nl<<mailto:persvoorlichting@ilent.nl>>
<<mailto:persvoorlichting@ilent.nl>>

Hallo **art. 10 lid 2**,

Zoals jullie inmiddels weten, ben ik bezig met een onderzoek naar de verwerking en recycling van kunstgrasvelden. In een van de vele stukken die ik in mijn bezit heb, kwam ik de naam tegen van **art. 10 lid 2**. Ik heb hem vervolgens gemaïld met een paar vragen.

art. 10 heeft me vervolgens netjes doorverwezen naar de afdeling voorlichting (zie de correspondentie hieronder), vandaar dus dit berichtje. Hierbij wil ik even informeren of jullie al een antwoord hebben geformuleerd op mijn vragen.

Ik hoop snel van iemand te horen.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Journalist

Bromedia

T: 06 83 65 92 23

E: info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>><<mailto:info@bromedia.nu>>

Twitter: **art. 10 lid 2**

www.bromedia.nu<<http://www.bromedia.nu>><<http://www.bromedia.nu>>

[cid:9BF1C168-F480-4581-B8F0-0A55984C0484@home]

Begin doorgestuurd bericht:

Van: **art. 10 lid 2 onder e** ILT" **art. 10 lid 2 onder e**
art. 10 lid 2 onder e >>
Onderwerp: RE: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden
Datum: 28 november 2017 14:20:15 CET
Aan: Bromedia <info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>><<mailto:info@bromedia.nu>>>

Geachte heer **art.**,

Ik heb uw email gezien en er inderdaad niet op gereageerd. Journalisten dienen zich namelijk bij persvoorlichting te melden en zich niet rechtstreeks tot medewerkers te wenden.

Gelet op de inhoud van uw email heb ik hem direct doorgeleid naar de Wob-coördinator van de afdeling TJZ van de ILT. Hij bekijkt uw vragen en overlegt met persvoorlichting hoe er op uw email zal worden gereageerd en door wie.

Ik ben inhoudelijk niet betrokken bij het aangestipte onderwerp en kan en zal daarover dus ook niets meedelen. Ik ga er van uit u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2 onder e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Inspectie Leefomgeving en Transport

Domein Afval, Industrie en Bedrijven
Afdeling Vergunningverlening Afval, Industrie en Bedrijven
Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | UTRECHT
Postbus 24062 | 3502 MB | UTRECHT
T +31 (0)88 489 00 00

art. 10 lid 2 onder e

E art. 10 lid 2 onder e @ilent.nl>
evoa@ilent.nl<mailto:evoa@ilent.nl><mailto:evoa@ilent.nl>

Van: Bromedia [mailto:info@bromedia.nu]

Verzonden: dinsdag 28 november 2017 13:14

Aan: art. 10 lid 2 onder e - ILT

Onderwerp: Re: Verwerkigng/recycling kunstgrasvelden

Geachte heer art. 10 lid

Ik heb u vorige week gemaïld over mijn onderzoek naar de verwerking en recycling van kunstgrasvelden in Nederland. Tot op heden heb ik nog geen reactie van u mogen ontvangen. Mogelijk heeft u mijn mail over het hoofd gezien. Via deze weg wil ik wederom bij u polsen of u er wat voor voelt om contact met mij op te nemen.

Ik hoop snel van u te horen.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Journalist

Bromedia

T: art. 10 lid 2

E: info@bromedia.nu<mailto:info@bromedia.nu><mailto:info@bromedia.nu>

Twitter: art. 10 lid 2

www.bromedia.nu<http://www.bromedia.nu/><http://www.bromedia.nu/>

[cid:image001.png@01D36852.F7E4A480]

Op 23 nov. 2017, om 15:09 heeft Bromedia <info@bromedia.nu<mailto:info@bromedia.nu><mailto:info@bromedia.nu>> het volgende geschreven:

Geachte heer art. 10 ,

Mijn naam is art. 10 lid 2 en als freelance onderzoeksjournalist doe ik momenteel onderzoek naar de verwerking en recycling van kunstgrasvelden.

Volgens mijn informatie spelen er op dit terrein de nodige problemen. Ik heb het over zaken als illegale dumping, mazen in wet- en regelgeving (bijvoorbeeld EVOA) en bedrijven die veel kunstgras verzamelen, maar geen toereikende oplossing lijken te bieden.

Ik heb van verschillende bronnen begrepen dat u als inspecteur nauw betrokken bent bij dit thema. De problemen met de verwerking en recycling van kunstgrasvelden zullen dan ook een punt van zorg zijn bij u, zo veronderstel ik.

Via deze weg zou ik graag met u in contact willen komen om over dit thema te spreken. U mag mij natuurlijk ook gewoon mailen. Ik sta open voor alle on- en off the record informatie die u bereid bent om te delen.

Belangrijke spil in mijn onderzoek is de firma TUF Recycling in Dongen. Ik ben op de hoogte

van de casus JRAB in Zweden en ik weet ook dat vertegenwoordigers van ILT met andere nationale overheden hebben gesproken over EVOA en de JRAB-casus in het bijzonder. Ik doel onder meer op een ontmoeting in Brussel in 2015.

De afgelopen weken heb ik onderzoek gedaan in zowel binnen- als buitenland. Ik heb gesproken met verschillende mensen en heb ook de nodige documenten verzameld. Ik speel met de gedachte om op korte termijn een Wob-verzoek in te dienen bij onder meer ILT.

Ik wil namelijk weten wat er op ambtelijk niveau speelt rondom dit thema, wat men besproken heeft in Brussel en of men zicht heeft op de transportstromen van bijvoorbeeld TUF Recycling (dit is vooralsnog een dood spoor in mijn onderzoek, transportbedrijven willen niet praten), om maar een paar dwarsstraten te noemen.

Wellicht kunt u mij op sommige punten sturen door mij te wijzen op het bestaan van bepaalde documenten. Natuurlijk staat het u ook vrij om deze stukken off the record met mij te delen. Ook wanneer u denkt dat ik bepaalde zaken / marktpartijen / bedrijven in dit verhaal niet over het hoofd moet zien, hoor ik dat graag.

Ik zie uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2

Journalist

Bromedia

T: art. 10 lid 2

E: info@bromedia.nu<<mailto:info@bromedia.nu>><<mailto:info@bromedia.nu>>

Twitter: art. 10 lid 2

www.bromedia.nu<<http://www.bromedia.nu>><<http://www.bromedia.nu>>

<Logonogkleiner.png>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: Art.10 lid 2 sub
Aan: Art.10 lid 2 sub e) - DGRW; Art.10 lid (WVL); Art.10 lid 2 @me.com;
 Art.10 lid 2 .nl; Art.10 @ozhz.nl; Art.10 lid 2 sub) - ILI; Art.1 @sportengemeenten.nl;
 Art.10 lid 2 @utrecht.nl; Art.10 @recybem.nl; Art.10 lid 2 sub; Art.10 @prvlimburg.nl;
 Art.10 lid 2 @recyclingnetwerk.org; Art.10 lid ; Art.10 lid ; Art.10 lid 2 @knkv.nl; Art.
 Art.10 Art.10 ; Art.10 lid 2 @knvb.nl; Art.10 lid 2 ; @uuvw.nl;
 Art.10 lid 2 @dcmr.nl
Onderwerp: uitnodiging tweede Maatschappelijke Klankbordgroep Milieuonderzoek Rubbergranulaat
Datum: donderdag 8 maart 2018 14:53:28

Geachte deelnemer aan de Maatschappelijke Klankbordgroep,

In opvolging van de eerste bijeenkomst willen wij u graag uitnodigen voor de tweede bijeenkomst van de Maatschappelijke Klankbordgroep Milieuonderzoek Rubbergranulaat. Deze staat gepland op maandag 19 maart van 14.00-16.00 uur en zal plaatsvinden in Utrecht nabij station Utrecht Centraal.

U ontvangt binnenkort de exacte locatiegegevens en de agenda.

Ik verzoek u vriendelijk **uiterlijk 12 maart een bevestiging** te sturen op de agendareservering die u ontvangt.

Mocht u verhinderd zijn zouden wij het op prijs stellen als u een vervanger kunt sturen.

Ik hoor graag van u,

Met vriendelijke groet/ Best regards

Art.10 lid 2 sub e

VSP (Centre for Safety of Substances and Products)
 RIVM (National Institute for Public Health and the Environment)
 P.O. Box 1, 3720 BA, Bilthoven, The Netherlands
 Tel. Art. 10 lid 2 sub e Wob

Email: Art.10 lid 2 sub e @rivm.nl

Present at: monday, tuesday, wednesday, thursday

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Maatschappelijke Klankbordgroep Milieuonderzoek
Rubbergranulaat

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

agenda

Datum

19 maart 2018

Behandeld door

Art.10 lid 2 sub e @rivm.nl
Wob

Bespreking	MKBG Rubbergranulaat
Vergaderdatum en -tijd	19 maart 2018 14.00-16.00 uur
Vergaderplaats	Park Plaza Utrecht, Westplein 50 3531 BL Utrecht

1. Opening, mededelingen, vaststellen agenda
2. Verslag en acties vorige M-KBG (zie bijlage 1)
3. Vooruitkijken: waar staan we nu & planning
4. Communicatie (wat, wanneer, hoe)
5. Rondvraag
6. Afspraken/vervolg/sluiting

Datum
19 maart 2018

Onderzoeksvoorstel

Milieueffecten van de toepassing van rubbergranulaat op kunstgrasvelden

eindversie; 16-2-2018

Aanleiding en achtergrond

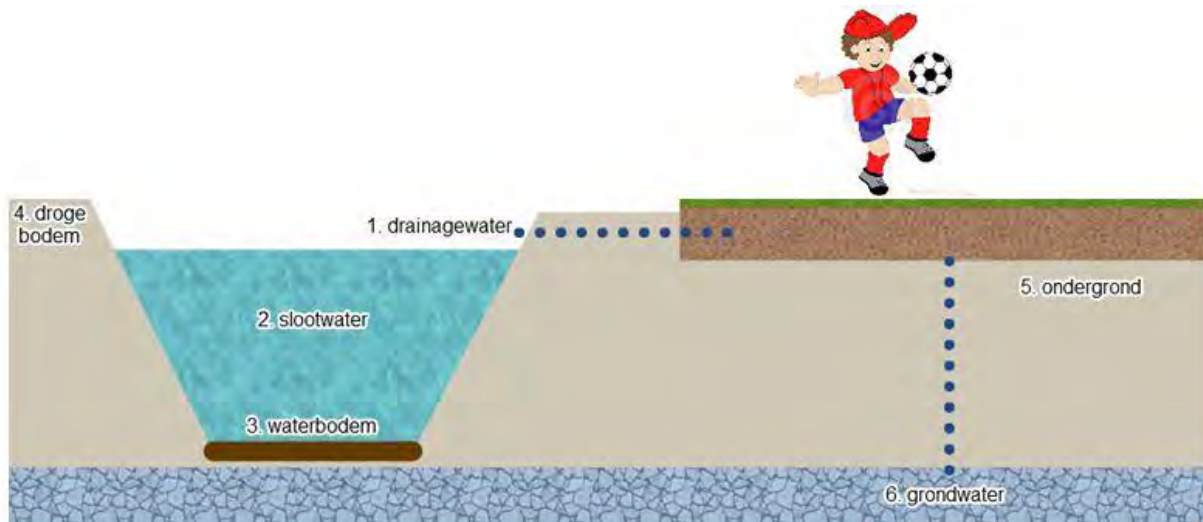
De afgelopen jaren is er veel maatschappelijke onrust over de mogelijke risico's door de toepassing van rubbergranulaat in kunstgrasvelden. Mede daarom heeft het RIVM in 2016 onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's bij het sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat (Oomen en De Groot, 2016). Ook de mogelijke milieueffecten zijn een bron van zorg. Zo kunnen stoffen uit het rubbergranulaat uitlogen en vervolgens terecht komen in de onderliggende bodem, het grondwater of via afspoeling in het oppervlaktewater.

Op basis van modelberekeningen heeft het RIVM geschat dat er een aanzienlijke hoeveelheid zink uit het rubbergranulaat weglekt, wat zich vervolgens ophoopt in de ondergrond maar pas na tien jaar of langer het grondwater onder kunstgrasvelden kan bereiken (Verschoor, 2007). INTRON kwam tot dezelfde conclusie, en trof ook in drainagewater-onderzoek voornamelijk geen verhoogde zinkconcentraties aan (Hofstra, 2007; 2008 en 2009a,b).

Deze studies hebben zich tot nu toe vooral gericht op de uitloging van metalen (met name zink), terwijl uit onder andere het RIVM onderzoek van 100 kunstgrasvelden in 2016 blijkt dat rubbergranulaat ook diverse andere stoffen bevat waaronder PAK's, benzothiazolen en fenolen (en anderen, die nog niet zijn geïdentificeerd). Sommige van deze stoffen zijn vrij polair, goed oplosbaar in water en chemisch stabiel, terwijl tegelijkertijd over de verspreiding en het gecombineerde effect op het bodem- en waterleven onvoldoende bekend is. Andere stoffen hebben juist een voorkeur voor binding aan organisch materiaal, zoals zwevende stof, de waterbodem en de droge bodem.

In bovengenoemde studies is geen rekening gehouden met de verspreiding van het rubbergranulaat zelf tot buiten de velden. Een recente, indicatieve studie (Weijer et al., 2017) laat zien dat er jaarlijks tot zo'n 100-200 kg rubbergranulaat per veld naar de omgeving kan verdwijnen (Weijer et al., 2017). In nabijgelegen bermen, oppervlaktewater en waterbodems werden betekenisvolle hoeveelheden rubberdeeltjes aangetroffen. Het is niet bekend in welke mate deze meer directe route en blootstelling tot milieueffecten kan leiden.

De situatie is samengevat in onderstaand figuur met de potentiële bron van verontreinigingen (het rubbergranulaat), de mogelijke routes (uitloging direct vanuit het veld en uitloging na verspreiding van de korrels) en de verschillende beschermwaardige elementen (bodem, grondwater, oppervlaktewater).

Figuur 1. Compartimenten die mogelijk beïnvloed worden: 1) Drainagewater, 2) Oppervlaktewater, 3) Waterbodem, 4) Droge bodem, 5) Ondergrond en 6) Grondwater. Figuur overgenomen van RIVM.

Mede op basis van deze overwegingen gaat het RIVM in 2018 onderzoek doen naar de mogelijke milieueffecten aan de hand van chemische analyses in drainagewater, grondwater, oppervlaktewater, waterbodem en bodem. Dit onderzoek richt zich op de stoffen, die in verhoogde gehalten in kunstgrasvelden zijn aangetroffen (Oomen & de Groot, 2016) en waarvoor rubbergranulaat een potentiële bron vormt. Met het RIVM-onderzoek wordt het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen beoogd:

- 1) Wat zijn de concentraties rubbergranulaat in water en bodem rondom kunstgrasvelden?
- 2) In welke mate komen stoffen afkomstig uit rubbergranulaat voor in water en bodem rondom kunstgrasvelden?
- 3) Zijn er risico's voor het bodem- en waterleven?
- 4) Zijn er risico's voor de mens door consumptie van moestuingewassen, die besproeid zijn met slootwater nabij kunstgrasvelden?

In het RIVM-onderzoek wordt een tiental velden betrokken, waarbij er op ieder veld monsters worden genomen van drainage-, grond- en oppervlaktewater alsmede van de waterbodem en droge bodem. Daarnaast worden vergelijkbare monsters verzameld van geschikte controle locaties. De monsters worden geanalyseerd op de aanwezigheid van rubbergranulaat alsmede metalen, PAK's en benzothiazolen.

De onderzoeksresultaten worden door het RIVM beoordeeld op basis van een stofgerichte risicobeoordeling. Deze benadering ligt in het verlengde van de wetgeving rond stoffen, bodem en water, en koppelt vóórkomen van bepaalde stoffen aan mogelijke risico's. Tegelijkertijd kent deze benadering ook beperkingen (zoals iedere benadering voor- en nadelen kent). De belangrijkste drie betreffen het mogelijk optreden van zogenaamde mengseffecten¹, de mogelijke aanwezigheid van stoffen die niet in de chemische analyses zijn meegenomen, en de beperkingen van een eenmalige monsternamen ("net na een bui zijn de effecten wellicht anders"). De ecologische sleutelfactor (ESF) Toxiciteit, zoals die recent door de Stowa is ontwikkeld (Posthuma et al., 2016), is bedoeld om juist

¹ Het uiteindelijke milieueffect van een complex mengsel aan stoffen kan verschillen van de effecten van een blootstelling aan individuele stoffen. Zo kunnen stoffen elkaars effect verkleinen maar ook versterken.

deze beperkingen te verkleinen. De ESF-Toxiciteit is ontworpen als een methodiek die aansluitend kan worden toegepast, na normatieve beoordeling, en aanvullende informatie oplevert over de aard en ernst van de verontreinigingen. De toepassing van deze methodiek, simultaan aan het door RIVM voorgenomen onderzoek, levert daarmee een duidelijke meerwaarde en verkleint resterende onzekerheden. Deze methodiek vormt daarmee de basis van het huidige onderzoeksvoorstel.

Doel van het huidige onderzoek

Aanvullend en aansluitend op het door RIVM uit te voeren onderzoek inzicht geven in de milieurisico's voor het rondom de kunstgrasvelden aanwezige oppervlaktewater (water en waterbodem).

Anticiperend op een mogelijke overschrijding van normen voor één of meerdere stoffen in de invloedssfeer van de velden, draagt deze vorm van aanvullend onderzoek vooral bij aan het beantwoorden van onderzoeksvraag 3 uit het RIVM onderzoek: Zijn er ecologische risico's voor het bodem- en waterleven, en hoe kunnen deze geduid worden naar aard en omvang?²

Uitgangspunten

Bij het opstellen van het huidige plan van aanpak zijn de volgende drie uitgangspunten gehanteerd.

1) Worst-case aanpak

Het huidige onderzoek volgt dezelfde aanpak als het onderzoek van het RIVM: Het onderzoek is niet gericht op een representatieve beoordeling van de milieurisico's rondom *alle* kunstgrasvelden in Nederland maar beoogt op een beperkt aantal voorbeeld locaties inzicht te krijgen in de werking van het systeem en de omvang van de mogelijke risico's. Hiertoe wordt een worst-case benadering gevolgd door op basis van het RIVM-onderzoek uit 2016 tien locaties te selecteren met kunstgrasvelden, die ten minste 10 jaar aanwezig zijn ("oudere velden") en waar de afstand tot de sloot gering is. Op deze tien locaties worden vervolgens zoveel mogelijk relevante compartimenten bemonsterd en beoordeeld. Als er in dit onderzoek risico's worden vastgesteld, kan middels vervolgonderzoek in meer detail worden beoordeeld in welke mate dit voor andere kunstgrasvelden ook relevant kan zijn.

2) Gericht op rubbergranulaat als instrooimateriaal

Het in het veld ingestrooide rubbergranulaat is niet de enige factor, die mogelijk ecologische effecten rondom kunstgrasvelden kan veroorzaken. Zo blijkt de ondergrond van deze velden een wisselende samenstelling te kennen, met soms sterk verhoogde gehalten aan verschillende milieuverontreinigingen. Ook kunnen er stoffen vrijkomen uit het eigenlijke kunstgras of de mat waarop deze vezels vastzitten. Daarnaast kunnen er in aanliggende sloten ook andere bronnen van verontreinigingen optreden (zoals bijv. een eventueel aanwezige riooloverstort) en worden eventuele ecologische effecten ook door andere aspecten beïnvloed zoals de voedselrijkdom van het water of de fysische structuur van de waterbodem. Het huidige onderzoek richt zich primair op de mogelijke risico's van sec het rubbergranulaat dat als instrooimateriaal is gebruikt en het plan van aanpak is daar zo goed mogelijk op afgestemd. Dit betekent bijvoorbeeld een voorkeur voor het onderzoeken van drainagewater in plaats van oppervlaktewater. Tegelijkertijd is het vanuit een breder (maatschappelijk) perspectief ook relevant om aandacht te besteden aan eventuele andere bronnen van verontreinigingen in en onder kunstgrasvelden om zo te voorkomen dat het onderzoek een verkeerde impressie bij het publiek geeft. Hiertoe wordt

² Dezelfde argumenten zijn van toepassing op de droge bodem. Ook voor dit compartiment zou het chemisch gerichte RIVM-onderzoek gebaat kunnen zijn met een aanvullende beoordeling van de daadwerkelijke ecologische risico's middels biologische testmethoden. Dit compartiment valt echter buiten de scope van het huidige, door STOWA getrokken, onderzoek.

aanvullend gezocht naar al beschikbare onderzoeken naar de samenstelling van de ondergrond en geeft onderzoek op controle velden inzicht of de bron van eventuele effecten in het rubbergranulaat of in andere onderdelen van kunstgrasvelden gezocht moet worden.

3) Brede onderzoeks aanpak, waarbij verschillende methoden elkaar kunnen versterken en aanvullen

Hierboven is al aangegeven wat de toegevoegde waarde van ecotoxicologisch onderzoek kan zijn in aansluiting op een meer chemisch gericht onderzoek. Ook binnen ecotoxicologisch onderzoek zijn verschillende onderzoeksmethoden voorhanden, die ieder weer hun eigen voor- en nadelen hebben. Voor het huidige onderzoek wordt een brede aanpak gekozen, waarbij meerdere onderzoeksmethoden naast elkaar worden ingezet zodat deze elkaar kunnen versterken en aanvullen om zo een zo compleet mogelijke analyse op een beperkt aantal velden uit te kunnen voeren. Bijvoorbeeld:

- Chronische bioassays in drainagewater kunnen reageren op de effecten van mengsels en niet-geanalyseerde verbindingen maar betreffen eenmalige steekmonsters.
- Het water bemonsteren middels “passive samplers”, in combinatie met ecotoxicologische en chemische analyses op het extract, geeft wel dit tijdsgeïntegreerd beeld, maar deze methode reageert weer niet op eventueel uitspoelende metalen en ook niet op de mogelijke effecten van het rubbergranulaat zelf (vaste deeltjes in het sediment)
- Chronische bioassays met sedimentorganismen worden daarom ingezet omdat deze kunnen reageren op mogelijke effecten van het begrazen of zelfs inslikken van kleine partikels rubbergranulaat.

Onderzoeksopzet

Het RIVM is voornemens om het onderzoek naar de concentraties in de diverse compartimenten uit te voeren rondom een tiental, langer aanwezige kunstgrasvelden en daarnaast ook verschillende controlelocaties te bemonsteren. Het huidige onderzoek sluit hierop aan, zodat er bij de interpretatie van de gegevens ook van de chemische analyseresultaten uit het RIVM-onderzoek gebruik kan worden gemaakt. Deze gecombineerde onderzoeks aanpak is als volgt samen te vatten:

Matrix	1 Chemie	2 Passive samplers ²⁾	3 Chronische bioassays
Drainagewater	Ja ¹⁾	Ja	Watervlo <i>D. magna</i>
Oppervlaktewater	Ja ¹⁾	-	-
Grondwater	Ja ¹⁾	-	-
Waterbodem	Ja ¹⁾	-	Mug <i>C. riparius</i> Vlokreeft <i>H. azteca</i>
Landbodem	Ja ¹⁾	-	-

¹⁾ Onderdeel van onderzoek RIVM

²⁾ Op de extracten van de passive samplers worden meerdere *in vitro* en *in vivo* testen uitgevoerd cf. ESF Toxiciteitsaanpak alsmede chemische analyses

Ad 1) Chemische analyses

Bij het zoeken naar verbanden met rubbergranulaat worden de chemische analyses gericht op metalen, PAK's, minerale olie en benzothiazolen, terwijl in monsters van de vaste fase (sediment en droge bodem) ook de hoeveelheid rubbergranulaatkorrels wordt gekwantificeerd. Daarnaast wordt een breed pakket analyses ingezet om de algehele waterkwaliteit te karakteriseren (bijv. pH, hardheid, geleidbaarheid, nutriënten). De volgende specifieke stoffen worden geanalyseerd:

Metalen: Ba, Sb, As, Cd, Cr, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Sn, V en Zn;

PAK's: 10 van VROM + pyreen; Benzothiazolen: 2-mercaptobenzothiazool, 2-aminobenzothiazool, 2-hydroxybenzothiazool, benzothiazool en 2,2-dithiobis(benzothiazole).

Ad 2) Passive samplers

Binnen de ESF Toxiciteit is er voor gekozen om de toepassing van "passive samplers" een centrale plaats te geven. Passive samplers zijn objecten, die gedurende geruime tijd in een milieu compartiment worden gebracht, en die door hun sorberende eigenschappen de in het compartiment aanwezige stoffen kunnen opnemen. Hiermee vormen zij een tijdsgeïntegreerd beeld van de aanwezige, absorberende organische verontreinigingen³. Vervolgens worden deze passive samplers geëxtraheerd, waarna er diverse bioassays worden uitgevoerd (zie Van der Oost & Nguyen, 2016). Passive samplers hebben het aanvullende voordeel dat ze de in het milieu aanwezige stoffen concentreren, waardoor er bij het onderzoek van snelle, relatief goedkope bioassays gebruik kan worden gemaakt. Hierbij wordt een breed pallet aan testen ingezet⁴ met een eenduidige koppeling naar meer mechanistische aspecten en veroorzakende stofgroepen, waarmee de algehele interpretatie van het onderzoek wordt ondersteund. Doordat er bij deze testen ook een concentratiereeks wordt getest is na te gaan in hoeverre de eventueel waargenomen effecten relevant zijn voor de in het veld optredende verdunning van drainagewater in het oppervlaktewater. Daarnaast worden er ook verschillende chemische analyses in de extracten uitgevoerd, waarbij het stoffenpakket aansluit op de parameterkeuzes van de pure watermonsters. Op die manier wordt inzicht gekregen in de mate waarin de tijdsgeïntegreerde passive samplers en de steekmonsters een overeenkomstig beeld geven.

Ad 3) Chronische bioassays

Waar de passive samplers zich uitsluitend richten op de aanwezige organische microverontreinigingen, reageren chronische bioassays op het gehele mengsel aan stoffen, inclusief de mogelijk aanwezige metalen. De testen worden uitgevoerd met de water en waterbodem monsters, zoals die in het veld zijn verzameld, en geven daarmee een goed beeld van de effecten zoals die in die locatiespecifieke omstandigheden verwacht mogen worden. In de ESF-Toxiciteit is gekozen om de chronische test met de watervlo *D. magna* een centrale plaats te geven⁵. Deze test is gevoelig voor de opgeloste concentraties aan verontreinigingen. Voor de organismen in de waterbodem loopt de blootstelling echter niet alleen via het water. De partikels rubbergranulaat, die in de waterbodem aanwezig zijn (de waterbodem vormt als het ware een 'sink'), kunnen namelijk ook voor een directe blootstelling zorgen. Afhankelijk van de grootte van de (uit elkaar vallende) partikels kunnen dieren het oppervlakte afgrazen of deels inslikken. Dit kan tot een hogere blootstelling en daarmee hogere risico's leiden. De ecologische risico's voor de waterbodem worden daarom ook worden beoordeeld met een tweetal chronische bioassays met zowel een grazer (de vlokreeft *Hyalella azteca*) als een sedimenteter (de dansmug *Chironomus riparius*). Beide testen zijn goed gestandaardiseerd en veelvuldig toegepast bij het beoordelen van de effecten van een verontreinigde waterbodem.

³ De mate van binding en efficiëntie van deze samplers verschilt tussen stoffen. Tijdens het onderzoek worden daarom twee verschillende passive samplers toegepast, namelijk siliconenrubbers voor de meer apolaire stoffen en POCIS voor de meer polaire stoffen.

⁴ *In vivo* testen: Microtox, alg, Daphnia; *In vitro* Calux testen: ER-, anti-AR-, GR-, DR-, PAH-, P53-, PPARg-, PXR-, Nrf2- en cytotox.

⁵ Aangezien de monsternamen voor dit onderzoek is gepland voor de maanden januari-februari is een veldtest niet mogelijk. Als alternatief wordt deze test daarom in het laboratorium uitgevoerd, met water dat op locatie is verzameld.

Aanvullend op de hierboven beschreven uitgangspunten en hoofdlijnen van de gekozen onderzoeksopzet, zijn er in meer detail nog enkele andere aspecten relevant voor de opzet en uitvoering.

a) *Keuze voor drainagewater in plaats van oppervlaktewater*

Hierboven is al aangegeven dat deze keuze is gemaakt omdat drainagewater meer direct aan de eventuele emissies vanuit een kunstgrasveld zijn te relateren. Aanvullend heeft deze keuze ook een tweetal andere voordelen.

- de concentraties zijn hoger en daardoor zijn risico's beter in te schatten. Risico's voor het oppervlaktewater kunnen vervolgens worden beoordeeld aan de hand van ingeschatte verdunningsfactoren⁶.

- drainagewater is meer uniform in fysisch/chemische samenstelling dan oppervlaktewater. Het mogelijk verstorende effect van allerlei andere factoren is daardoor minder. Daardoor is er bij de interpretatie een eenvoudiger verband met rubbergranulaat en de aangetroffen stoffen mogelijk. Drainagewater kan worden bemonsterd in de putten, die aan de zijkanten van de velden zijn aangebracht om het drainagewater op te vangen en door te geleiden. Indien deze putten niet bereikbaar of niet aanwezig zijn, zal de monsternamen plaatsvinden op de plaats waar het drainagewater het oppervlaktewater bereikt.

b) *Controles*

In het onderzoek wordt gekeken naar de aanwezigheid van verschillende, mogelijke controle locaties, namelijk:

- Kunstgrasvelden die niet met rubbergranulaat zijn ingestrooid en waar de ondergrond schoon is
- Kunstgrasvelden die niet met rubbergranulaat zijn ingestrooid maar waar er in de ondergrond wel rubber is verwerkt
- Natuurlijke grasvelden

Ook in de kunstgrasvelden waar rubbergranulaat wel als instrooimateriaal is gebruikt (belaste velden) wordt gezocht naar velden met een schone ondergrond én naar velden waar rubber ook in de ondergrond aanwezig is.

Tijdens de locatieselectie en het eigenlijke veldbezoek zal blijken of er van alle typen controles voldoende locaties bemonsterd kunnen worden voor een representatieve onderzoeksopzet. Bij de selectie van controle locaties wordt verder gelet op een zo goed mogelijke overeenkomst in aard en omvang met de belaste locaties. Voor de waterbodem betreft dit bijvoorbeeld de breedte en diepte van de sloot en de aard van het sediment. Op de controle locaties worden zoveel mogelijk dezelfde analyses uitgevoerd. Dit geldt voor het chemische onderzoek van het RIVM maar ook voor het ecologische onderzoek in dit project.

Ook is nagedacht over het eventueel toepassen van positieve controles. Hiertoe zou rubbergranulaat met onbelast water of waterbodem worden gemengd tot een hoog, maar realistisch gehalte om dit materiaal vervolgens aan dezelfde testen te onderwerpen. Uiteindelijk is besloten om dit niet in het huidige onderzoek op te nemen. De uitkomst van zo'n positieve controle hangt namelijk sterk af van een aantal factoren, waar momenteel nog te weinig inzicht in bestaat. Zo zal nieuw aan te kopen rubbergranulaat wellicht anders uitlogen dan het oude materiaal op de velden en kunnen er ook verschillen optreden tussen de velden. Ook de duur en intensiteit waarmee het materiaal wordt uitgeschud in water of gemengd met sediment is een

⁶ Binnen het huidige project wordt gewerkt met een vrij grove benadering zonder dat het watersysteem hiervoor aanvullend wordt gemodelleerd of bemeten.

belangrijke variabele, waar weinig inzicht in bestaat. Daarmee levert zo'n positieve controle weliswaar extra inzicht maar niet de gewenste zekerheid. Overigens is een vergelijkbare aanpak voor de waterbodem al toegepast in een promotieonderzoek bij de WUR. De resultaten van dit onderzoek zullen (indien tijdig beschikbaar en/of gepubliceerd) wel in de beoordeling worden meegenomen.

Samenwerking met waterbeheerders

Voor het draagvlak en representativiteit (gekoppeld aan een spreiding van velden over meerdere grondsoorten) vindt STOWA het belangrijk dat het onderzoek wordt uitgevoerd op kunstgrasvelden, gelegen in het beheergebied van meerdere waterschappen. Startpunt voor de locatie selectie is het RIVM-onderzoek van 2016, waarbij er een honderdtal velden zijn bemonsterd. Naast selectiefactoren als de ouderdom van het veld, de aangetroffen gehalten en het toegepaste materiaal, zal er ook worden gelet op zaken als de aanwezigheid van geschikte controle locaties, de ligging binnen Nederland, fysische aard van de bodem (zand, klei etc), en aard, afstand en omvang van aanliggende sloten. Verder kan blijken dat de 100 al onderzochte velden onvoldoende mogelijkheden bieden tot het selecteren van de nu beoogde 10 proeflocaties. In dat geval zal worden bekeken of er binnen de beschikbare termijn alternatieve onderzoekslocaties kunnen worden aangedragen, mede vanuit kennis van de waterbeheerders.

Planning

Het onderzoek wordt volledig simultaan met dat van het RIVM uitgevoerd, zodat de chemische en biologische analyses aan zoveel mogelijk dezelfde monsters worden uitgevoerd. Dit betekent dat de monsternamen in januari en februari plaats zal vinden, dat het analyse werk de periode maart-april omvat en dat het eindrapport halverwege 2018 beschikbaar moet zijn.

Interpretatie van de onderzoeksgegevens

Voor zowel al het hier beschreven biologische onderzoek (bioassays) als voor de chemische analyses zijn standaard procedures beschikbaar bij de beoordeling. Hierbij gaat het om vragen als de geldigheid (zijn alle controles juist uitgevoerd?), maar ook de eerste interpretatie van risico's en benchmarking. Hierbij moet men ook bedacht zijn op vals positieve uitslagen. Hoe goed de testen ook zijn gestandaardiseerd, werken met levend materiaal betekent altijd dat er een kans is op een onverwachte respons. De verschillende effecten, die al dan niet worden waargenomen, moeten daarom vooral ook op consistentie worden beoordeeld. Als een vergelijkbare belasting de ene keer wel en de andere keer geen effect geeft, speelt er hoogstwaarschijnlijk een andere variabele een rol, die (nog) niet in beeld is. De meerwaarde van het huidige onderzoek komt vooral tot zijn recht doordat de verschillende beoordelingsmethodieken in onderlinge samenhang worden toegepast. Dit geldt voor de risicobeoordeling vanuit de chemische stofconcentraties en de vigerende normenkaders, alsmede voor de beoordeling conform de Ecologische Sleutelfactor Toxiciteit. Ook kan het wenselijk zijn om, bij het aantreffen van specifieke probleemstoffen, een nader literatuuronderzoek uit te voeren om de risico's beter op waarde te schatten.

Voor een juiste interpretatie van de onderzoeksgegevens zijn aanvullende gegevens van de betrokken waterschappen en gemeenten wenselijk. Naast allerlei gegevens van de velden zelf betreft dit bijvoorbeeld een globaal ingeschatte verdunningsfactor van drainagewater naar het oppervlaktewater (ordegrootte), aanwezige achtergrondconcentraties van bijvoorbeeld metalen zodat de bijdrage vanuit de kunstgrasvelden daarmee vergeleken kan worden en het tijdstip waarop de bemonsterde sloot voor het laatst geschoond of gebaggerd is.

Referenties

- Hofstra, U. (2007). Milieu- en gezondheidsaspecten van instrooirubber. Gemalen rubber van autobanden als instrooi materiaal op kunstgrasvelden. INTRON kenmerk A833860/R2006031.
- Hofstra, U. (2008). Vervolgonderzoek milieuaspecten instrooirubber. Verouderingsonderzoek en veldonderzoek. INTRON kenmerk A924220/R20070368.
- Hofstra, U. (2009a). Adsorptie van zink aan kunstgrasonderlagen. Hoelang blijft zink uit het rubber infill in het kunstgrassysteem?. INTRON kenmerk A845090/R20090029.
- Hofstra, U. (2009b). Zink in drainagewater onder kunstgrasvelden met SBR. Metingen 2008. INTRON kenmerk A844740/R20090015.
- Oomen, A.G. en G.M. de Groot (2016). Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat. RIVM rapport. 2016-0202.
- Posthuma, L., D. de Zwart, L. Osté, R. van der Oost & J. Postma (2016). Ecologische Sleutelfactor Toxiciteit. Deel 1. Methode voor het in beeld brengen van de effecten van giftige stoffen in oppervlaktewater. STOWA rapport 2016-15A.
- Van der Oost, R. & M.T. Nguyen (2016). Ecologische Sleutelfactor Toxiciteit. Deel 4. SIMONI procedures voor effectgerichte monitoring. Stowa rapport 2016-15D.
- Verschoor, A.J. (2007). Leaching of zinc from rubber infill on artificial turf (football pitches). Bilthoven, RIVM rapport 601774001/2007.
- Weijer, A., J. Knol en U. Hofstra (2017). Verspreiding van infill en indicatieve massabalans. Rapport i.o.v. BSCN i.s.m. gemeenten Rotterdam, Utrecht, Amsterdam en Den Haag door SWECO & INTRON.

Van: Art.10 lid 2 sub
Aan: Art.1 @sportengemeenten.nl; Art.10 lid ; Art.1 @uwv.nl; Art.10 lid 2 @knkv.nl;
 Art.1 @ggdghor.nl; Art.10 lid ; Art.10 lid 2 @me.com; Art.10 lid 2 sub e)- DGRW;
 Art.10 @prvlimburg.nl; Art.10 lid 2 @utrecht.nl; Art.10 lid 2 @KNVB.NL; Art.1(Art.1
 (VVL); Art.10 @ozbz.nl; Art.10 Art.10 lid 2 @recyclingnetwerk.org; Art.10 lid 2 ;
 Art.10 lid 2 @kybys.nl; Art.10 lid @recybem.nl; Art.10 lid 2 sub)- ILL; Art.10 @ffact.nl;
 Art.10 lid @dcmr.nl; Art.10 lid 2 ; Art.10 lid 2)- ILL
Onderwerp: 20180319 Conceptverslag MKBG Rubbergranulaat Milieuonderzoek
Datum: woensdag 28 maart 2018 13:17:23
Bijlagen:

Beste deelnemers aan de Maatschappelijke Klankbordgroep Milieuonderzoek Rubbergranulaat,

Hierbij ontvangt u

- het concept verslag van afgelopen bijeenkomst van 19 maart jl van de MKBG
- het definitieve verslag van voorgaande bijeenkomst van 10 januari van de MKBG. Zoals afgesproken wordt deze versie op de website geplaatst.
- het verslag van de Wetenschappelijke Klankbordgroep

Ik verzoek u vriendelijk om voor 9 april te reageren op het concept verslag van 19 maart, zodat wij tijdig het verslag definitief kunnen maken en kunnen plaatsen op de website.

U ontvangt binnenkort een uitnodiging voor de derde en tevens laatste bijeenkomst van de MKBG. Deze is nadrukkelijk onder voorbehoud van afronding van het onderzoek.

Verder wil ik u graag nog wijzen op de volgende actie, afkomstig van de bijeenkomst van de MKBG van 19 maart: ' Het RIVM ontvangt graag onderzoeksgegevens uit andere onderzoeken'.

Na toetsing kunnen deze worden meegenomen in het onderzoek.

Ik ontvang graag uw reacties,

Met vriendelijke groet/ Best regards

Art.10 lid 2 sub e

VSP (Centre for Safety of Substances and Products)
 RIVM (National Institute for Public Health and the Environment)
 P.O. Box 1, 3720 BA, Bilthoven, The Netherlands
 Tel. Art. 10 lid 2 sub e Wob

Email: Art.10 lid 2 sub e @rivm.nl

Present at: monday, tuesday, wednesday, thursday

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Van: art. 10 lid 2
Aan: art. 10 lid 2; art. @sportengemeenten.nl; art. 10 lid 2 art. 10 lid 2 @knkv.nl;
 art. 10 @ddghor.nl; art. 10 lid 2; art. 10 lid 2 ar @me.com; art. 10 lid 2 onder 1;
 DGRW; art. 10 @pvl limburg.nl; art. 10 lid 2 @utrecht.nl; art. 10 lid 2 @KNVB.NL; art.
 art. (WVL); art. 10 @ozbz.nl; art. 10 lid 2; art. 10 lid @recyclingnetwerk.org; art. 10
 art. art. 10 lid 2 @kybys.nl; art. 10 @recybem.nl; art. 10 lid 2 -ILT;
 art. 10 @fact.nl; art. 10 lid 2 dcmr.nl; art. 10 lid 2; art. 10 lid 2 ILL

Onderwerp: RE: communicatie Rubbergranulaat
Datum: vrijdag 20 april 2018 09:26:42
Bijlagen: Art.10 lid

Beste klankbordgroepleden,

Voor zover nog niet gelezen ter info:

[Geen ziekmakende stoffen in oppervlaktewater door rubberen korrels \(RTV Noord\)](#)

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2 onder e

Beleidsadviseur Waterkwaliteit

(2 dagen per week)

Postbus 93218 | 2509 AE | Den Haag

art. 10 lid 2 onder e @uvw.nl

 @waterschappen | www.uvw.nl

Van: Art.10 lid 2 sub
 Aan: Art.1 @sportengemeenten.nl; Art.10 lid @stowa.nl; Art.10 lid ; Art.10 @uwv.nl; Ar -
 @knkv.nl; @gddghor.nl; Art.10 lid ; Art.10 lid 2 @me.com;
 .10 lid 2 @dcmr.nl; Art.10 lid 2 sub e) - DGRW; Art.10 @prvlimburg.nl;
 Art.10 lid 2 @utrecht.nl; Art.10 lid 2 @KNVB.NL; Art.10 lid 2 sub); Art.10 @ozhz.nl; Art.
 Art. Art.10 lid 2 @recyclingnetwerk.org; Art.10 lid 2 ; Art.10 lid 2 @kybys.nl;
 Art.10 lid @recybem.nl; Art.10 lid 2 sub e) - ILL; Art.10 @fiact.nl; Art.10 lid @dcmr.nl;
 Art.10 lid @ecofide.nl

Onderwerp: actie 19 verslag MKBG Rubbergranulaat Milieu

Datum: dinsdag 1 mei 2018 14:38:36

Bijlagen:

Geachte Maatschappelijke Klankbordgroep,

Op 19 maart vond het overleg MKBG Rubbergranulaat plaats. Op het verslag is geen commentaar ontvangen en is geplaatst op de website.

Ten overvloede ontvangt u (nogmaals) de definitieve versie.

In dit verslag is melding van o.a. actie 10:

'Recycling Netwerk zal de vragen die zij hebben schriftelijk nazenden. Deze vragen en de reactie hierop van het RIVM zullen gedeeld worden met de overige klankbordgroep leden.'

Conform deze actie breng ik u op de hoogte van de vragen, ontvangen van Recycling Netwerk en de reactie hierop van het RIVM.

En reactie RIVM:

Geachte heer Art.10 ,

Hartelijk dank voor uw opmerkingen op en vragen over de onderzoeksopzet van het project 'milieueffecten van de toepassing van rubbergranulaat op kunstgrasvelden'. Zoals bekend zijn zowel het veldonderzoek als het laboratoriumonderzoek op dit moment grotendeels gereed en bevindt het project zich in de rapportagefase. Wij zullen de door Recycling Netwerk gestelde vragen en genoemde aandachtspunten dan ook zo goed mogelijk aan de orde laten komen in het onderzoeksrapport.

Zoals in de MKBG afgesproken zullen we het commentaar van Recycling Netwerk en voorliggende reactie doorsturen naar de leden van de klankbordgroep.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet/ Best regards

Art.10 lid 2 sub e

VSP (Centre for Safety of Substances and Products)
 RIVM (National Institute for Public Health and the Environment)
 P.O. Box 1, 3720 BA, Bilthoven, The Netherlands
 Tel. Art. 10 lid 2 sub e Wob

Email: Art.10 lid 2 sub e @rivm.nl

Present at: monday, tuesday, wednesday, thursday

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

**OPZET ONDERZOEKEN MILIEUEFFECTEN DOOR RUBBERGRANULAAT
-- KANTTEKENINGEN EN COMMENTAAR --**

Als lid van de Maatschappelijke Klankbordgroep ontving Recycling Netwerk op 13 maart 2018 het RIVM-onderzoeksplan 'Verkenning van milieueffecten door rubbergranulaat' van 30 januari 2018 en het daarop aansluitende 'Onderzoeksvoorstel Milieueffecten van de toepassing van rubbergranulaat op kunstgrasvelden' d.d. 16-2-2018 van Stowa. Deze notitie geeft een samenvatting van ons commentaar op de beschreven onderzoeksopzet met een aantal nader uitgewerkte kanttekeningen.

A. Algemeen commentaar en vragen

1. Wij onderschrijven de gekozen uitgangspunten van het huidige plan van aanpak, zoals verwoord in het Stowa-onderzoeksvoorstel (pag.3).
2. Terecht beoogt het onderzoek in eerste instantie "inzicht te krijgen in de werking van het systeem en de omvang van de mogelijke risico's". (Stowa-onderzoeksvoorstel – pag. 3)
Ook naar onze mening gaat het om milieurisico's die niet kunnen worden bepaald als gemiddelde vervuiling over het totaal van duizenden kunstgrasvelden. De wezenlijke vraag is of er mogelijk tientallen of zelfs honderden velden zijn met onacceptabel grote milieurisico's en -vervolgens- hoe deze eventueel kunnen worden geïdentificeerd.
3. Wij maken ons ernstig zorgen over de uitwerking van deze zogenaamde 'worst-case aanpak', met name wat betreft de selectie van de te onderzoeken locaties:
 - a) Is de selectie van de te onderzoeken locaties het resultaat van overleg met opdrachtgever en/of stakeholders?
[Uit het RIVM-onderzoeksplan van 30 januari 2018 (pag. 6) blijkt dat op dat moment nog precies één dag beschikbaar is voor onderzoeksfase 1 (de locatie-selectie).]
 - b) De inmiddels geselecteerde 10 locaties zijn bijna allemaal gekozen uit slechts 100 locaties die in 2016 werden onderzocht. Maar die voorselectie (minder dan 5% van alle kunstgrasvelden) is niet gedaan op grond van milieurisico-criteria.
 - c) Daarbij kan worden betwijfeld of een onderzoek van slechts 10 locaties een representatief beeld kan geven voor de duizenden kunstgrasvelden met al hun verschillende karakteristieken wat betreft de aard van het gebruikte rubbergranulaat, de manier waarop het kunstgrasveld is aangelegd en specifieke kenmerken van de locaties zoals de aard van de ondergrond.
 - d) De selectie van locaties zou -in het geval van een werkelijke worst-case aanpak- moeten worden bepaald op basis van een goed beredeneerde inschatting van de soort locaties die de grootste milieurisico's met zich meebrengen. Bepalend voor het totale potentiële milieurisico zijn bijvoorbeeld factoren zoals:
 - de kenmerken van het rubbergranulaat (welke producent, uit welk soort rubberbanden en evt. andere rubberproducten, aard van het shredderproces, gemiddelde korrelgrootte, aandeel microdeeltjes, etc.);
 - de toepassing van het rubbergranulaat (hoeveelheid infill per m2 veld, wijze van aanleg van het veld, wel/niet ook rubbergranulaat in onderlagen, etc.)
 - de ondergrond op de locatie (soort bodem¹, doorlaatvermogen van het grondpakket, grondwaterdiepte, etc.)
 - andere specifieke kenmerken van de locatie (wijze van afwatering van drainagewater, impact van regen, wind, zon, etc.)
4. Een relatief snel (verkenkend) milieuonderzoek dat vóór de zomer resultaten oplevert heeft ook onze voorkeur. Het is logisch dat dat beperkingen aan het onderzoek met zich meebrengt. Ons inziens mag echter een eerste beschouwing van milieueffecten in het compartiment lucht niet ontbreken (o.a. wat betreft microplastics en fijnstof). De beperking tot alleen voetbalvelden conform KNVB-voorschrift gaat ten onrechte voorbij aan veel trainingsvelden, velden voor andere sporten en speelveldjes van zowel organisaties (o.a. Crujff courts) als particulieren

¹ Is bij de huidige selectie van velden afgezien van kunstgrasvelden op zandgrond? Waarom?

5. Wat betreft de afbakening van het RIVM-onderzoek (pag. 4) merken wij verder het volgende op:
 - a) Gesteld wordt: "De ondergrond van de velden valt buiten de opzet van het onderzoek." Het lijkt daarbij wenselijk na te gaan of de directe omgeving van de velden -waarop het onderzoek zich richt- identieke bodemkarakteristieken heeft als de ondergrond.
 - b) De selectiecriteria die hebben geleid tot de selectie van de 10 velden zijn niet op voorhand een goede keus uit het oogpunt van bruikbare monsternamen. Monsters van bijvoorbeeld velden op kalkrijke bodem kunnen leiden tot een onderschatting van de emissie van zink ook wanneer daar al langere tijd (< 2010) rubbergranulaat wordt toegepast en uitloging en verspreiding plaatsvindt.²
 - c) Wij zijn verheugd dat het analysepakket op ons verzoek is aangevuld met minerale olie. Zijn de bermen van de betreffende 10 velden de afgelopen jaren gemonitord op octylfenol, bisfenol A en cyclohexamin krachtens EEG verordening 793/93 ? Wordt deze informatie in het onderzoek meegenomen?
Wordt er ook per veld gerapporteerd over de jaarlijkse emissie van rubbergranulaat als zodanig (door verwaaiing en al dan niet bewuste afvoer)?

B. Verdere kanttekeningen

1. Het RIVM-onderzoeksplan gaat van start met de vermelding dat jaarlijks "tot ongeveer 400 kg rubbergranulaat per veld in de omgeving van kunstgrasvelden verdwijnt" (pag. 2), terwijl de eerste paragraaf van het Stowa-onderzoeksvoorstel op basis van exact dezelfde bron vermeldt "dat er jaarlijks tot zo'n 100-200 kg rubbergranulaat per veld naar de omgeving kan verdwijnen". Beide statements zijn niet juist. RIVM is correct wat betreft alleen de hoeveelheid 'ongecontroleerde verspreiding', maar gaat voorbij aan de expliciet niet in de genoemde hoeveelheden meegenomen a) gecontroleerde verspreiding als afval van o.a. kolkenslib en veegafval en b) microplastics (zie § 5.4). Stowa doet waarschijnlijk hetzelfde, maar neemt ten onrechte ook het laag scorende Utrechtse kunstgrasveld in aanmerking, waar geen rubbergranulaat maar TPE is toegepast (zie fig. 5.2).
2. Het RIVM-onderzoeksplan (pag. 4) vermeldt dat ook stoffen die uitlogen uit onderlagen worden "opgepikt" en dat bovendien "eerdere bodemonderzoeken onder kunstgrasvelden in Nederland" in de beschouwing worden meegenomen³. Gezien het groot aantal kunstgrasvelden waar rubbergranulaat in de funderingslaag is verwerkt vinden wij het zonder meer noodzakelijk het milieueffect hiervan in het onderzoek mee te nemen. Op de klankbordgroep vergadering van 19 maart begrepen wij echter dat slechts bij enkele van de 10 voor het onderzoek geselecteerde velden sprake is van rubbergranulaat in de ondergrond.
Wij adviseren in de onderzoek rapportage expliciet aandacht te geven aan de (mogelijk additionele) milieueffecten van het gebruik van rubbergranulaat in de onderlaag van kunstgrasvelden. Wat betreft de materialen die zijn verwerkt in de onderlaag (pag. 4 – noot 2) moet hierbij worden bedacht dat gebleken is dat het ook kan gaan om procesafvalstoffen zoals Steagran en vooral ook dat het kan gaan om rubbergranulaat van andere samenstelling dan de voorgeschreven infill, met meer milieuschadelijke stoffen erin.
3. Het Stowa-onderzoeksvoorstel meldt een drietal beperkingen van de onderzoek benadering en haar corrigerende ESF-methodiek om "deze beperkingen te verkleinen". (pag. 2). Wordt ook op een vergelijkbare wijze gecorrigeerd in het RIVM-onderzoek gericht op andere onderzoeksvragen? [Bijvoorbeeld waar het gaat om risico's voor mens en dier na het besproeien van (moes)tuinen, die onvoldoende in kaart worden gebracht als gevolg van het probleem van de eenmalige monsternamen (terwijl effecten net na een bui wellicht anders zijn).]
4. In het Stowa-onderzoeksvoorstel wordt aangegeven dat sloten nabij kunstgrasvelden vaak jaarlijks worden geschoond. Dit impliceert dat het verontreinigde slib nabij de 10 geselecteerde velden (<2010) al meerdere malen zal zijn verwijderd. Hoe wordt dit in het onderzoek in aanmerking genomen? (Zijn er gegevens verkregen over het afgevoerde verontreinigde slib?)

² Hierbij moet worden bedacht dat waarschijnlijk bij veel van de 10 geselecteerde velden sprake is van een kalkhoudende bodem, waar de aanwezige kalk een verbinding kan aangaan met uitgelooft zink en andere geëmitteerde stoffen.

³ Wat dit betreft suggereren wij allereerst informatie op te vragen in gemeenten waar onderlagen zijn afgevoerd naar erkende verwerkers, zoals Amsterdam, Utrecht, Hengelo, Delft, Den Bosch en Dinkelland.

Eerder hadden wij contact over de verwerking en recycling van kunstgrasvelden (zie correspondentie hieronder). Zoals je waarschijnlijk weet heb ik toentertijd ook een Wob-verzoek bij jullie ingediend. Inmiddels heb ik het besluit en de stukken ontvangen. Daarvoor dank. In het verlengde van mijn onderzoek wil ik ILT graag wat vragen voorleggen over onderstaande berichtgeving van Omroep Flevoland. Gaat over het bedrijf KSP Kunstgras dat oude kunstgrasvelden 'een tweede leven' geeft in onder meer Ghana, Suriname en de landen in het voormalige Oostblok.

<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/159779/kunstgras-voetbalvelden-naar-ghana-en-suriname>

<https://www.youtube.com/watch?v=6tYvpqjvbT4>

Mijn vragen:

1. Hoe staat ILT tegenover bovengenoemde activiteit? Is dit toegestaan?

Een van de doelstellingen in het kader van de circulaire economie is de levensduur van producten te verlengen zolang gebruik zeker en rechtmatig is. Dit kan ook door een product een tweede gebruik elders te geven zoals bij tweedehands auto's en apparaten gebruikelijk is. Ook het opnieuw gebruik van een kunstgrasveld kan hieronder vallen. Indien het zeker is dat het opnieuw als kunstgrasveld gebruikt wordt en er geen sprake is van een verbod of gevaar voor mens en milieu, is het in dat geval geen afval en is de afvalwetgeving niet van toepassing.

A. Zo ja, kan ILT uitleggen waarom? Ik bedoel: gaat het hier niet gewoon om afval en niet om een product? Is kennisgeving nodig?

Vooralsnog gaat de ILT, op basis van de hierboven door u genoemde informatie, er vanuit dat het hier om een tweedehands product gaat dat opnieuw gebruikt wordt als kunstgrasveld elders en dat het geen gevaar oplevert voor mens en milieu. In dat geval is het geen afval en is geen kennisgeving nodig. Wel kan de ILT te allen tijde bij het uitvoeren van stoffen of voorwerpen naar een ander land een controle uitvoeren waarbij de exporteur informatie dient te verstrekken over de herkomst en de bestemming en dat betekent dat moet worden aangetoond dat sprake is van een daadwerkelijk hergebruik.

B. Zo nee: kan ILT uitleggen waarom? Gaat ILT stappen ondernemen? Zo ja, welke stappen?

2. Op de inventarisatielijst van mijn Wob-verzoek (kenmerk O-4-18-0001.001) heb ik geen documenten aangetroffen in relatie tot KPS. De activiteiten van KSP Kunstgras zouden wel onder de reikwijdte van mijn verzoek moeten vallen. Klopt het dat ILT geen documenten heeft over KSP Kunstgras (periode: 1 januari 2013 tot en met heden ex nunc)?

Het is juist dat de ILT geen documenten over het bedrijf KSP Kunstgras heeft.

3. Beschikt ILT misschien over documenten in relatie tot KSP Kunstgras van voor 1 januari 2013?

Het huidige handhaving registratiesysteem van de leefomgeving domeinen van de ILT (voorheen VROM-Inspectie) bevat informatie vanaf 2008. Ook over de periode 2008 tot en met 2013 is geen informatie vastgelegd over het bedrijf KSP Kunstgras. Daarnaast is het bedrijf onbekend bij het doen van kennisgevingen voor in- of uitvoer van afvalstoffen.

Van: Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Aan: Art.10 lid 2) - ILT; Art.10 lid 2) - BSK; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
Cc: Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - DCO; Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Onderwerp: RE: Vragen over kunstgras(export) - in navolging van een eerder WOB-verzoek
Datum: donderdag 17 mei 2018 07:39:59

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 @ilent.nl>

Datum: woensdag 16 mei 2018 5:04 PM

Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - BSK
 Art.10 lid 2 @minienm.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT

<Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>

Kopie: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e
 Art.10 - DCO Art.10 lid 2 @minienm.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT

<Art.10 lid 2 @ilent.nl>

Onderwerp: RE: Vragen over kunstgras(export) - in navolging van een eerder WOB-verzoek

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e) - ILT

Verzonden: woensdag 9 mei 2018 14:02

Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - BSK

Art.10 lid 2 sub @minienm.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT

<Art.10 lid 2 sub e Wob @ilent.nl>

CC: Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e

(Art.10 DCO Art.10 lid 2 sub @minienm.nl>

Onderwerp: RE: Vragen over kunstgras(export) - in navolging van een eerder WOB-verzoek

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT

Verzonden: woensdag 9 mei 2018 13:26

Aan: Art.10 lid 2 sub e) - BSK Art.10 lid 2 sub @minienm.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) -

ILT Art.10 lid 2 sub e Wob @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>

CC: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e

Art.10 - DCO <Art.10 lid 2 @minienm.nl>

Onderwerp: RE: Vragen over kunstgras(export) - in navolging van een eerder WOB-verzoek

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2 sub e) - BSK Art.10 lid 2 @minienm.nl>

Datum: woensdag 09 mei 2018 12:06 PM

Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub e Wob @ilent.nl>

Kopie: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e Art.10) - DCO Art.10 lid 2 @minienm.nl>

Onderwerp: Vragen over kunstgras(export) - in navolging van een eerder WOB-verzoek

Goedemorgen Art.10 , Art.10

Ik hoop dat ik bij jullie aan het juiste adres ben voor onderstaande vragen van een (freelance) journalist die al eerder een WOB-verzoek over dit onderwerp heeft ingediend (en de stukken ontvangen). Zie hieronder de situatieschets en de vragen.

Eerder hadden wij contact over de verwerking en recycling van kunstgrasvelden (zie correspondentie hieronder). Zoals je waarschijnlijk weet heb ik toentertijd ook een Wob-verzoek bij jullie ingediend. Inmiddels heb ik het besluit en de stukken ontvangen. Daarvoor dank. In het verlengde van mijn onderzoek wil ik ILT graag wat vragen voorleggen over onderstaande berichtgeving van Omroep Flevoland. Gaat over het bedrijf KSP Kunstgras dat oude kunstgrasvelden 'een tweede leven' geeft in onder meer Ghana, Suriname en de landen in het voormalige Oostblok.

<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/159779/kunstgras-voetbalvelden-naar-ghana-en-suriname>

<https://www.youtube.com/watch?v=6tYvpgjvBT4>

Mijn vragen:

1. Hoe staat ILT tegenover bovengenoemde activiteit? Is dit toegestaan?

A. Zo ja, kan ILT uitleggen waarom? Ik bedoel: gaat het hier niet gewoon om afval en niet om een product? Is kennisgeving nodig?

B. Zo nee: kan ILT uitleggen waarom? Gaat ILT stappen ondernemen? Zo ja, welke stappen?

2. Op de inventarisatielijst van mijn Wob-verzoek (kenmerk O-4-18-0001.001) heb ik geen documenten aangetroffen in relatie tot KPS. De activiteiten van KSP Kunstgras zouden wel onder de reikwijdte van mijn verzoek moeten vallen. Klopt het dat ILT geen documenten heeft over KSP Kunstgras (periode: 1 januari 2013 tot en met heden ex nunc)?

3. Beschikt ILT misschien over documenten in relatie tot KSP Kunstgras van voor 1 januari 2013?

Zie hieronder ook een mail die de journalist eind vorig jaar heeft gewisseld met **Art.10 lid 2** (a.i. Woordvoerder destijds bij jullie). Daarin staat: de ILT gaat over in- en uitvoer van afval, niet over verwerking/recycling kunstgras.

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Op 13 dec. 2017, om 15:44 heeft **Art.10 lid 2 sub e Wob** - ILT <**Art.10 lid 2 sub e Wob** @ilent.nl> het volgende geschreven:

Hallo **Art.10**

Bij deze antwoord op je vervolgvragen. Denk dat je voor evt nieuwe vervolgvragen elders moet zijn, gezien bijv antwoorden 7 en 8 maar vooral: de ILT gaat over in- en uitvoer van afval, niet over verwerking/recycling kunstgras. Succes met je onderzoek!

Vriendelijke groet, **Art.10**

1. Van welke Vlaamse autoriteit heeft ILT een signaal gekregen in 2016?

Van de OVAM

2. Wat was de strekking van dit signaal?

De vraag of de overbrenging van gereinigde kunstgrasvelden wel voldeden aan de eisen van de EVOA

3. ILT heeft in 1 geval samen de Omgevingsdienst Midden en West Brabant onderzoek gedaan. Was dit op verzoek van een gemeente? Is de betreffende gemeente hierover geïnformeerd?

De ILT heeft het initiatief genomen voor het onderzoek en heeft hiertoe contact opgenomen met de omgevingsdienst

4. Op welke twee verwerkers van kunstgras doelt ILT in haar antwoord?

Over individuele bedrijven wordt niet gerapporteerd

5. Zijn de geconstateerde overtredingen inmiddels opgeheven of lopen er nog handhavingstrajecten? Kortom: hebben deze bedrijven nog jullie aandacht?

De overtredingen zijn opgeheven en de bedrijven zullen opnieuw worden gecontroleerd

6. Is de politie bij een van jullie onderzoeken geïnformeerd of betrokken geweest? (de onderzoeken kunnen immers betrekking hebben op strafbare feiten)

Door de ILT is alleen bestuursrechtelijk opgetreden en is politie niet betrokken geweest

7. Kan ILT bevestigen dat er in 2015 met andere nationale inspectieorganen is gesproken in Brussel over de classificatie van kunstgras als afval?

Hierover heeft ILT geen gesprek gevoerd

8. Zijn er nog andere bestuursorganen betrokken bij de problematiek omtrent de verwerking en recycling van kunstgrasvelden? (behalve de gemeenten en omgevingsdiensten)

De ILT heeft tot dusver alleen contact met omgevingsdiensten

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub

e Web

A.1. Woordvoerder ILT

.....
Directie Communicatie
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

T Art.10 lid 2

E Art.10 lid 2 sub

@minienm.nl
e Web
www.rijksoverheid.nl/ienw

Aanwezig: ma, di, do, vr

Van: Art.10 lid 2 sub @rivm.nl
Aan: Art.1 @sportengemeenten.nl; Art.10 lid 2 @rivm.nl; Art.10 @bsnc.nl; Art.10 lid @stowa.nl;
 Art.10 lid @rivm.nl; Art.1 @uwv.nl; Art.10 lid 2 @ILT; Art.10 @tfact.nl;
 Art.10 lid @dcmr.nl; Art.1 @ggdghor.nl; Art.10 lid @rivm.nl; Art.10 lid 2 @me.com;
 Art.10 lid 2 @dcmr.nl; Art.10 lid @rivm.nl; Art.10 lid 2 @KNVB.NL; Art.10 lid 2 sub e @
 -DGRW; Art.10 @prvlimburg.nl; Art.10 lid 2 @utrecht.nl; Art.10 lid 2 @KNVB.NL; Art.10
 de (WVL); Art.10 @ozhz.nl; Art.10 @rivm.nl; Art.10 lid 2 @recyclingnetwerk.org;
 Art.10 lid 2 @rivm.nl; Art.10 lid 2 @kybys.nl; Art.10 lid @recybem.nl; Art.10 lid 2 sub e @
 ILT
Onderwerp: Maatschappelijke Klankbordgroep RG 25/06 Agenda
Datum: donderdag 21 juni 2018 16:00:51
Bijlagen:

Besten,

Hierbij ontvangt u de agenda van de bijeenkomst van de Maatschappelijke Klankbordgroep
 Milieuonderzoek Rubbergranulaat.
 Mocht u verhinderd zijn, ontvangt u deze agenda ter informatie.

Wij ontmoeten u graag op 25 juni om 14.00 uur te BCN Utrecht CS, Catharijnesingel 48

tkn

Met vriendelijke groet/ Best regards

Art.10 lid 2 sub e

VSP (Centre for Safety of Substances and Products)
 RIVM (National Institute for Public Health and the Environment)
 P.O. Box 1, 3720 BA, Bilthoven, The Netherlands
 Tel. Art. 10 lid 2 sub e Wob

Email: Art.10 lid 2 sub e @rivm.nl
 Present at: monday, tuesday, wednesday, thursday

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht
 abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het
 RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's
 verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message
 was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no
 liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Ieden Maatschappelijke Klankbordgroep
Milieuonderzoek Rubbergranulaat

3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum
21 juni 2018

Ons kenmerk

agenda

Bespreking	Maatschappelijke Klankbordgroep Milieuonderzoek Rubbergranulaat
Vergaderdatum en -tijd	25 juni 2018 14.00-16.00 uur
Vergaderplaats	Vergadercentrum BCN, Utrecht CS

1. Opening
2. Mededelingen
 - n.a.v. vorig verslag
 - Stand van zaken en vervolgproces
3. Resultaten milieuonderzoek rubbergranulaat
 - Presentatie door RIVM
 - Vragen n.a.v. de presentatie
4. Communicatie door het RIVM
5. Sluiting

Van: art. 10 lid 2
Aan: art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. @sportengemeenten.nl; art. 10 lid @rivm.nl;
 art. 10 lid @stowa.nl; art. 10 lid @rivm.nl; art. @uwv.nl; art. 10 lid 2) - ILT;
 art. 10 @ifact.nl; art. 10 lid @dcmr.nl; art. @gddghor.nl; art. 10 lid @rivm.nl;
 art. 10 lid 2 @me.com; art. 10 lid 2 @dcmr.nl; art. 10 lid @rivm.nl;
 art. art. 10 @KNVB.NL; art. 10 lid 2 onder - DGRW; art. 10 @prvlimburg.nl;
 art. 10 lid 2 @utrecht.nl; art. 10 lid 2 @KNVB.NL; art. 10 lid 2 @vvl.nl; art. 10 @ozhz.nl;
 art. 10 @rivm.nl; art. 10 lid 2 @recyclingnetwerk.org; art. 10 lid @rivm.nl; art. 10 lid 2
 a art. 10 @recybem.nl; art. 10 lid 2 onder ILT
Cc: art. 10 lid ; art. 10 lid 2
Onderwerp: Maatschappelijke Klankbordgroep
Datum: donderdag 28 juni 2018 11:07:38
Bijlagen:

Beste mensen,

Maandag hebben we onder embargo een preview gehad van het onderzoek van RIVM en STOWA. Zoals besproken hebben BSNC en 4 gemeenten eerder een indicatieve studie gedaan naar de verspreiding van microplastics. Ter voorbereiding op eventuele vragen die we na 3 juli kunnen verwachten, verwijs ik naar ons dossier over dit onderwerp: <https://www.bsnc.nl/6257-2/> Naast de rapportage vindt u hier onder andere ook een aantal maatregelen om verspreiding te voorkomen.

Als bijlage voeg ik een presentatie bij waarin de gemeenten Utrecht en Den Bosch laten zien wat ze in de praktijk al doen om verspreiding te voorkomen danwel te verhelpen. Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Tenslotte informeer ik u dat momenteel hard gewerkt wordt aan een nieuw zorgplichtdocument. In 2009 is vanuit de autobandenbranche een eerste document opgesteld. Dit wordt momenteel door een breed samengestelde werkgroep doorontwikkeld tot een nieuw, branchebreed document. We verwachten het nieuwe zorgplichtdocument in het najaar te kunnen publiceren.

Met vriendelijke groet,

art. 10 lid 2
 onder e
 Directeur

Branchevereniging
Sport en
Cultuurtechniek

BSNC
De Molen 30
3994 DB Houten

kantoor: Art.10 lid 2
 mobiel: Art.10 lid 2
www.bsnc.nl

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Indien u niet de beoogde ontvanger van dit bericht bent, gelieve de afzender per omgaande van de juiste adressering/ontvangst op de hoogte te stellen en dit bericht en eventuele bijlagen te wissen

Van: art. 10 lid 2 onder e |@rivm.nl; art. 10 lid 2 onder e |>

Verzonden: donderdag 21 juni 2018 16:01

Aan: a @sportengemeenten.nl; art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. 10 lid 2
 art. 10 lid 2 @bsnc.nl; art. 10 lid 2 @stowa.nl; art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. 10 @uwv.nl;

art. 10 lid 2 @ilent.nl; art. 10 lid @ffact.nl; art. 10 lid 2 @dcmr.nl; art. 10 @ggdghor.nl;
art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. 10 lid 2 onder @me.com; art. 10 lid 2 onder @dcmr.nl;
art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. 10 lid 2 @KNVB; art. 10 lid 2 onder e @minienm.nl;
art. 10 lid 2 @prvlimburg.nl; art. 10 lid 2 @utrecht.nl; art. 10 lid 2 @KNVB.NL;
art. 10 lid 2 @rws.nl; art. 10 lid 2 @ozhz.nl; art. 10 lid 2 @rivm.nl;
art. 10 lid 2 @recyclingnetwerk.org; art. 10 lid 2 @rivm.nl; art. 10 lid 2 onder e
art. 10 lid 2 onder e @kybys.nl>; art. 10 lid 2 @recybem.nl; art. 10 lid 2 @ILenT.nl

Onderwerp: Maatschappelijke Klankbordgroep RG 25/06 Agenda

Besten,

Hierbij ontvangt u de agenda van de bijeenkomst van de Maatschappelijke Klankbordgroep Milieuonderzoek Rubbergranulaat.

Mocht u verhinderd zijn, ontvangt u deze agenda ter informatie.

Wij ontmoeten u graag op 25 juni om 14.00 uur te BCN Utrecht CS, Catharijnesingel 48

tkn

Met vriendelijke groet/ Best regards

art. 10 lid 2 onder e

VSP (Centre for Safety of Substances and Products)
RIVM (National Institute for Public Health and the Environment)
P.O. Box 1, 3720 BA, Bilthoven, The Netherlands
art. 10 lid 2 onder e

Email: art. 10 lid 2 onder e @rivm.nl

Present at: monday, tuesday, wednesday, thursday

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Van: Art.10 lid 2 sub
Aan: Art.1 @sportengemeenten.nl; Art.10 lid ; ekruger@uwv.nl; Art.10 lid 2) - ILT;
 Art.10 @ffact.nl; Art.10 lid s@dcmr.nl; Art.1 @ggdghor.nl; Art.10 lid 2 @me.com;
 Art.10 lid 2 @dcmr.nl; Art.10 lid 2 @KNVB.NL; Art.10 lid 2 sub e) - DGRW;
 Art.10 r@prvlimburg.nl; Art.10 lid 2 @utrecht.nl; Art.10 lid 2 @KNVB.NL; Art.10 lid
 (WVL); Art.10 @ozhz.nl; Art.10 lid 2 @recyclingnetwerk.org; Art.10 lid 2 @kybys.nl;
 Art.10 lid @recybem.nl; Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 @bsnc.nl
Cc: Art.10 ; Art.10 lid ; Art.10 lid
Onderwerp: Rapportage Milieuonderzoek Rubbergranulaat
Datum: dinsdag 3 juli 2018 14:39:42

Geachte heer, dame

Het RIVM heeft de verkenning van effecten van Rubbergranulaat op sportvelden afgerond. Hiervoor zijn 10 kunstgrasvelden, inclusief bijbehorende referentievelden onderzocht.

Er zijn metingen gedaan in bermgrond, drainagewater, grondwater, oppervlaktewater en waterbodembodem.

Onderzoeksvragen waren:

- in welke mate komen stoffen afkomstig uit rubbergranulaat voor in (grond)water en (water)bodem rondom kunstgrasvelden?
- Zijn er risico's voor het bodem- en waterleven?
- Zijn er risico's voor de mens door consumptie van moestuingewassen die besproeid zijn met slootwater nabij kunstgrasvelden, of door andere blootstellingsroutes via het milieu?
- Zijn er risico's voor andere dieren dan in water en bodem levende organismen, zoals vogels en (landbouw)huisdieren?

Voor de rapportage, QenA's en de het nieuwsbericht verwijzen wij u naar de [Themapagina Milieuonderzoek Rubbergranulaat](#). U kunt de gegevens van de individuele velden vinden in de digitale bijlage.

Wij willen u hartelijk danken voor uw medewerking,

Met vriendelijke groet/ Best regards

Art.10 lid 2 sub e

VSP (Centre for Safety of Substances and Products)
 RIVM (National Institute for Public Health and the Environment)
 P.O. Box 1, 3720 BA, Bilthoven, The Netherlands
 Tel. Art. 10 lid 2 sub e Wob

Email: Art.10 lid 2 sub e @rivm.nl

Present at: monday, tuesday, wednesday, thursday

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Van: Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Aan: Art.10 lid 2) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Cc: Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Onderwerp: RE: Zembla persvraag kunstgras in paardenbakken
Datum: dinsdag 3 juli 2018 15:39:22

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 09:42
Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 @ILenT.nl>; Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e) - ILT <Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>
CC: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>
Onderwerp: RE: Zembla persvraag kunstgras in paardenbakken

Hoi allen,

In het verleden is er discussie geweest in kader afval of niet over de inzet van tapijtsnippers als bodemmateriaal in paardenbakken. Nu wordt er ook specifiek kunstgras (EquiGrass) voor gemaakt en ook wordt wel gebruikt kunstgras van hockeyvelden met name ingezet in stapmolens. Het ligt dan op de bestrating, ter bescherming van de hoef(ijzers). NB: Bij hockey velden wordt geen rubber ingestrooid maar zijn het water of zandvelden.

Zie ook (dank aan Art.10 lid 2):

- bokt.nl 'Kunstgras in paddock of paardenbak'
<https://www.bokt.nl/forums/viewtopic.php?f=13&t=558394>
- <http://www.equigrass.nl/>

In alle gevallen geldt de zorgplicht (art 13 wet bodembescherming) als je dit toepast op de bodem, maar bij kunststof zal uitloging nihil zijn.

Gr,
Art.1

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
Verzonden: donderdag 28 juni 2018 16:03
Aan: Art.10 lid 2 sub e) - ILT <Art.10 lid 2 @ilent.nl>
Onderwerp: FW: Zembla persvraag kunstgras in paardenbakken

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
Verzonden: donderdag 28 juni 2018 15:39
Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 @ILenT.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>;

Art.10 lid 2 sub e) - ILT <Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>

cc: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ilent.nl>

Onderwerp: Zembla persvraag kunstgras in paardenbakken

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Woordvoering Inspectie Leefomgeving en Transport

.....
Directie Communicatie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rijstraat 8 | 2515XP | Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

.....
M Art.10 lid 2

E Art.10 lid 2 @ilent.nl / Art.10 lid 2 @ienw.nl

www.rijksoverheid.nl

Van: [Art.10 lid 2](#))-ILT
Aan: [ILT Afval Industrie en Bedrijven Handhaving Afval](#); [Art.10 lid 2 sub](#))-ILT; [Art.10 lid 2](#))-ILT
Onderwerp: ZZS en LAP3
Datum: woensdag 11 juli 2018 11:09:40
Bijlagen:

Beste collegae,

Na de vakantieperiode zal RWS/leefomgeving langs komen voor een toelichting op LAP3. Onderdeel is nadere uitwerking van ZZS. Vooruitlopend hierop alvast een onderzoek dat in opdracht van RWS is uitgevoerd (staat ook op O:\ILT\AIB\A\ALG\LAPIII\ZZS). Wat leesvoer voor de vakantie. Ik hoop binnenkort datum voor bijeenkomst te kunnen doorgeven.

Gr.

[Art.1](#)

Van: Art.10 lid 2 sub) - ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Cc: Art.10 lid 2) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2 Art.1) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Onderwerp: RE: zembla: rubbergranulaat sportvelden
Datum: dinsdag 21 augustus 2018 19:56:20
Bijlagen:

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Verzonden: dinsdag 21 augustus 2018 19:53
Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 @ILenT.nl>; Art.10 lid 2 sub) - ILT
 Art.10 lid 2 @ILenT.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>
CC: Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
 Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>;
 Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
 <Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>
Onderwerp: FW: zembla: rubbergranulaat sportvelden
Urgentie: Hoog

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - DGMI
Verzonden: dinsdag 21 augustus 2018 18:01
Aan: Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 @ilent.nl>
CC: Art.10 lid 2 sub e) - DGMI <Art.10 lid 2 sub e @minienm.nl>
Onderwerp: FW: zembla: rubbergranulaat sportvelden
Urgentie: Hoog

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Vr. Groeten,

Art.10 lid 2

Coördinator Taakveld Afvalinzameling en Recycling

Directie Duurzaamheid | Ministerie van Infrastructuur & Milieu
Postbus 20901 | 2500 EX 's-Gravenhage | Rijnstraat 8 |
T +31 70 4561189 | M +Art.10 lid 2
Art.10 lid 2 @minienm.nl

Van: Art.10 lid 2 sub e) - BSK

Verzonden: dinsdag 21 augustus 2018 13:41

Aan: Art.10 lid 2 sub e) - DGMI Art.10 lid 2 sub e @minienm.nl>

CC: Art.10 lid 2 sub e Wob) - DBO <Art.10 lid 2 sub e Wob @minienm.nl>

Onderwerp: FW: zembla

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob @bnnvara.nl>

Verzonden: donderdag 16 augustus 2018 14:02

Aan: Art.10 lid 2 sub e) - BSK Art.10 lid 2 @minienm.nl>

Onderwerp: zembla

Beste Art.10 lid 2 sub e

In vervolg op mijn telefonisch verzoek om een interview met staatssecretaris Van Veldhoven, geef ik je nog wat meer informatie (vertrouwelijk).

ZEMBLA zendt op 12 september een aflevering uit over de recycling van kunststof grasmatten. Alleen al in ons land moet deze zomer 1 miljoen m2 worden vervangen, meer dan 150 velden. ZEMBLA volgt enkele transporten en laat zien wat er met afgedankte sportvelden gebeurt. Uit WOB-stukken blijkt dat de bedrijven die zich in Nederland met de afvoer en verwerking van oude velden bezig houden, het niet nauw nemen met de regels. Ze overtreden milieuwetten en gemeentes en provincies handhaven niet of nauwelijks. Daarnaast verdwijnen velden in het illegale circuit, ook naar het buitenland.

Internationaal wordt vastgesteld dat er een gigantisch probleem op ons afkomt, zo blijkt uit rapporten van Eunomia en AMI:

"There is an urgent need to develop capacity for environmentally acceptable end-of-life disposal solutions for artificial turf, particularly for

sports turf. In 2017 around 50Mm2 of sport turf required disposal globally, by 2021 this will increase by about 70%. The lack of suitably located acceptable disposal methods is a major threat to the industry."

"there appears to be little awareness in the artificial turf industry or amongst pith owners of the potential for infill to be a source of environmental problems.(...) There are also significant issues with handling and disposal of infill at the end of life which adds to the potential for this material to end up in the environment."

"The majority of the manufacturers claimed their products are recyclable, but none are taking significant steps. There is also the issue of illegal dumping. Legislative action is needed."

In juli trad Nederland toe tot het Platform for Accelerating the Circular Economy (PACE). De staatssecretaris maakt zich sterk voor een economie zonder afval. In de wereld van de kunststof grasmatten is de realiteit een heel andere, zo blijkt. In het interview zou de staatssecretaris kunnen vertellen hoe zij dit probleem wil gaan aanpakken. Ik hoor graag of er op korte termijn mogelijkheden zijn.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub

Researcher ZEMBLA

+31 Art. 10 lid 2 sub e Wob

<http://zembla.vara.nl>

+31 Art.10 lid 2 sub e

www.bnnvara.nl

Bezoek: Wim T. Schippersplein 3

Post: Postbus 175 | 1200 AD | Hilversum

De informatie verzonden met en of in dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Gebruik van deze informatie door anderen dan geadresseerde(n) is verboden, behoudens indien en voorzover anders is aangegeven. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding, en/of verstrekking van deze informatie aan derden is NIET toegestaan, behoudens indien en voorzover anders is aangegeven. BNNVARA staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

The information contained in this e-mail is confidential and may be legally privileged. It is intended solely for the use of the individual or entity to whom it is addressed and others authorised to receive it. If you are not the intended recipient, you are hereby notified that any disclosure, copying, distribution or taking any action in reliance on the contents of this information is strictly prohibited and may be unlawful, unless and as far as otherwise is

indicated in the contents. BNNVARA is neither liable for the proper nor complete transmission of the information contained in this communication nor for any delay in its receipt.

Van: Art.10 lid 2) - ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub) - ILT
Onderwerp: RE: Dubbelcheck
Datum: woensdag 12 september 2018 19:48:34
Bijlagen:

Art. 10,

Ik heb een check gedaan op "Beschikkingen online" op onze website. Weet dat daarop beschikkingen zijn gepubliceerd tot oktober 2017. Na die tijd heeft geen publicatie van beschikkingen meer plaatsgevonden. Rapportagemodule in LEEF daarvoor is nog niet gereed. Ik heb dus geen check kunnen doen op beschikkingen die sinds oktober 2017 zijn verleend.

KSP: geen beschikkingen gevonden op beschikkingen online

Tuf Recycling: idem

Vink: 4 beschikkingen gevonden. De overbrengingsperiodes van alle beschikkingen zijn inmiddels verlopen.

Zie beschikkingen:

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE001005429.pdf

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE002000246.pdf

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE0003001756.pdf

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE002000284.pdf

Weet trouwens ook dat bijvoorbeeld Sortiva een kennisgeving heeft lopen voor de overbrenging van kunstgras rollen naar Denemarken (ontvanger is Re-Match A/S)

Zie hiervoor: https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/NL613758.pdf

Op 5 september 2018 is tevens kennisgeving NL613765 verleend aan Sortiva voor de overbrenging van kunstgras rollen naar Re-Match A/S (overbrengingsperiode: 1 oktober 2018 t/m 30 september 2019).

in het verleden zijn bijvoorbeeld ook kennisgevingen voor de invoer van kunstgras naar de VAR geweest waarbij verschillende partijen als kennisgever zijn opgetreden.

Als er morgen wel in LEEF moet worden gezocht, laat het alsjeblieft weten. Dan moeten we kijken of de functioneel beheerders wel informatie uit LEEF kunnen halen, of dat Harm te Broeke (analyse) iets kan betekenen.

Groet, **Art.1**

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT

Verzonden: woensdag 12 september 2018 18:59

Aan: Art. 10 lid 1 sub d Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob - ILT Art.10 lid 2 @ilent.nl>

Onderwerp: FW: Dubbelcheck

Art.10
lid 2

Het gaat om onderstaand bedrijf KSP, Tuf recycling uit Dongen en Vink uit Barneveld.

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Gr.

Art.10
lid 2

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ILenT.nl>

Datum: dinsdag 04 sep. 2018 5:08 PM

Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>

Onderwerp: FW: Dubbelcheck

Ha Art.10 ,

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Groet, Art.1

Art.10 lid 2

woordvoerder Inspectie Leefomgeving en Transport

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

+31 Art.10 lid

Art.10 lid 2 @ilent.nl

www.ilent.nl

Van: Persvoorlichting ILT

Verzonden: dinsdag 4 september 2018 13:37

Aan: A) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
<Art.10 lid 2 @ilent.nl>; Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>

Onderwerp: FW: Dubbelcheck

Van: Bromedia

Verzonden: dinsdag 4 september 2018 13:36:38 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen

Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT; Persvoorlichting ILT

Onderwerp: Dubbelcheck

Hallo Art.10
lid 2

Eerder dit jaar hadden wij contact over het bedrijf KSP Kunstgras. Zie mijn vragen en jouw antwoorden hieronder. Ik wil even een bij je (dubbel)checken:

- Kan ik uit jouw antwoorden concluderen dat ILT nog nooit een inspectie heeft uitgevoerd bij KSP Kunstgras? Zo nee, wanneer waren deze inspecties en wat waren de resultaten?

Zou je me svp een bevestiging kunnen sturen bij ontvangst van deze mail?

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e

Wob
Journalist

Bromedia

T: Art.10 lid 2 sub e

E: info@bromedia.nu

Twitter: @[Art.10 lid 2 sub e Wob](#)
www.bromedia.nu

Op 18 mei 2018, om 10:30 heeft [Art.10 lid 2 sub e Wob](#)) - ILT
[Art.10 lid 2 sub e Wob](#) [@ilent.nl](#)> het volgende geschreven:

Dag [Art.1](#)

Ik ben weer terug van mijn vakantie, vandaar dat je nu weer antwoord van mij krijgt op je vragen over kunstgrasvelden en KSP Kunstgras.
Zie hieronder.

Met vriendelijke groet,

[Art.10 lid 2](#)

1. Hoe staat ILT tegenover bovengenoemde activiteit? Is dit toegestaan?

Een van de doelstellingen in het kader van de circulaire economie is de levensduur van producten te verlengen zolang gebruik zeker en rechtmatig is. Dit kan ook door een product een tweede gebruik elders te geven. Het opnieuw gebruiken van een kunstgrasveld kan hieronder vallen. Indien het zeker is dat het opnieuw als kunstgrasveld gebruikt wordt en er geen sprake is van een verbod of gevaar voor mens en milieu, is het in dat geval geen afval en is de afvalwetgeving niet van toepassing.

- A. Zo ja, kan ILT uitleggen waarom? Ik bedoel: gaat het hier niet gewoon om afval en niet om een product? Is kennisgeving nodig?
- B. Zo nee: kan ILT uitleggen waarom? Gaat ILT stappen ondernemen? Zo ja, welke stappen?

Vooralsnog gaat de ILT op basis van de hierboven door jouw genoemde informatie ervanuit dat het hier om een tweedehands product gaat dat opnieuw gebruikt wordt als kunstgrasveld elders en dat het geen gevaar oplevert voor mens en milieu. In dat geval is het geen afval en is geen kennisgeving nodig.

Overigens kan de ILT bij het uitvoeren van stoffen of voorwerpen naar een ander land een controle uitvoeren waarbij de exporteur informatie dient te verstrekken over de herkomst en de bestemming. Dat betekent dat moet worden aangetoond dat sprake is van een daadwerkelijk hergebruik.

2. Op de inventarisatielijst van mijn Wob-verzoek (kenmerk O-4-18-0001.001) heb ik geen documenten aangetroffen in relatie tot KPS. De activiteiten van KSP Kunstgras zouden wel onder de reikwijdte van mijn verzoek moeten vallen. Klopt het dat ILT geen documenten heeft over KSP Kunstgras (periode: 1 januari 2013 tot en met heden ex nunc)?

Dat klopt.

3. Beschikt ILT misschien over documenten in relatie tot KSP Kunstgras van voor 1 januari 2013?

Nee.

Eerder hadden wij contact over de verwerking en recycling van kunstgrasvelden (zie correspondentie hieronder). Zoals je waarschijnlijk weet heb ik toentertijd ook een Wob-verzoek bij jullie ingediend. Inmiddels heb ik het besluit en de stukken ontvangen. Daarvoor dank. In het verlengde van mijn onderzoek wil ik ILT graag wat vragen voorleggen over onderstaande berichtgeving van Omroep Flevoland. Gaat over het bedrijf KSP Kunstgras dat oude kunstgrasvelden 'een tweede leven' geeft in onder meer Ghana, Suriname en de landen in het voormalige Oostblok.

<https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/159779/kunstgras-voetbalvelden-naar-ghana-en-suriname>

<https://www.youtube.com/watch?v=6tYvpgjvbT4>

Mijn vragen:

1. Hoe staat ILT tegenover bovengenoemde activiteit? Is dit toegestaan?

A. Zo ja, kan ILT uitleggen waarom? Ik bedoel: gaat het hier niet gewoon om afval en niet om een product? Is kennisgeving nodig?

B. Zo nee: kan ILT uitleggen waarom? Gaat ILT stappen ondernemen? Zo ja, welke stappen?

2. Op de inventarisatielijst van mijn Wob-verzoek (kenmerk O-4-18-0001.001) heb ik geen documenten aangetroffen in relatie tot KPS. De activiteiten van KSP Kunstgras zouden wel onder de reikwijdte van mijn verzoek moeten vallen. Klopt het dat ILT geen documenten heeft over KSP Kunstgras (periode: 1 januari 2013 tot en met heden ex nunc)?

3. Beschikt ILT misschien over documenten in relatie tot KSP Kunstgras van voor 1 januari 2013?

Zie hieronder ook een mail die de journalist eind vorig jaar heeft gewisseld met **Art.10 lid 2** (a.i. Wordvoerder destijds bij jullie). Daarin staat: de ILT gaat over in- en uitvoer van afval, niet over verwerking/recycling kunstgras. Dat is wat mij betreft al het antwoord op bovenstaande vraag 1. Maar goed, graag jullie antwoordsuggesties. Dank alvast!

Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl> het volgende geschreven:

Hallo Art.10,

Bij deze antwoord op je vervolgvragen. Denk dat je voor evt nieuwe vervolgvragen elders moet zijn, gezien bijv antwoorden 7 en 8 maar vooral: de ILT gaat over in- en uitvoer van afval, niet over verwerking/recycling kunstgras. Succes met je onderzoek!

Vriendelijke groet, Art.10

1. Van welke Vlaamse autoriteit heeft ILT een signaal gekregen in 2016?

Van de OVAM

2. Wat was de strekking van dit signaal?

De vraag of de overbrenging van gereinigde kunstgrasvelden wel voldeden aan de eisen van de EVOA

3. ILT heeft in 1 geval samen de Omgevingsdienst Midden en West Brabant onderzoek gedaan. Was dit op verzoek van een gemeente? Is de betreffende gemeente hierover geïnformeerd?

De ILT heeft het initiatief genomen voor het onderzoek en heeft hiertoe contact opgenomen met de omgevingsdienst

4. Op welke twee verwerkers van kunstgras doelt ILT in haar antwoord?

Over individuele bedrijven wordt niet gerapporteerd

5. Zijn de geconstateerde overtredingen inmiddels opgeheven of lopen er nog handhavingstrajecten? Kortom: hebben deze bedrijven nog jullie aandacht?

De overtredingen zijn opgeheven en de bedrijven zullen opnieuw worden gecontroleerd

6. Is de politie bij een van jullie onderzoeken geïnformeerd of betrokken geweest? (de onderzoeken kunnen immers betrekking hebben op strafbare feiten)

Door de ILT is alleen bestuursrechtelijk opgetreden en is politie niet betrokken geweest

7. Kan ILT bevestigen dat er in 2015 met andere nationale inspectieorganen is gesproken in Brussel over de classificatie van kunstgras als afval?

Hierover heeft ILT geen gesprek gevoerd

8. Zijn er nog andere bestuursorganen betrokken bij de problematiek omtrent de verwerking en recycling van kunstgrasvelden? (behalve de gemeenten en omgevingsdiensten)

De ILT heeft tot dusver alleen contact met omgevingsdiensten

abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's
verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message
was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts
no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: Art.10 lid 2)-ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub)-ILT; Art.10 lid 2 sub)-ILT; Art.10 lid 2)-ILT
Onderwerp: Feitenrelaas Kunstgras
Datum: donderdag 13 september 2018 12:54:07
Bijlagen:

Collega's,

Bijgaand een kort overzicht van de actie die ILT heeft ondernomen tav kunstgras bij de firma's Vink en Tuf.

KSP is bij ons niet bekend, daar heb ik morgenochtend een afspraak bij.

Ik zal daarna een aanvulling op dit verslag versturen.

Mocht eea nog vragen oproepen, neem dan svp even contact op.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e

Inspecteur

.....
Team Afval overig, Afdeling Milieu
Portefeuille Duurzaamheid en Bijzondere opsporingsdiensten
Inspectie Leefomgeving en Transport
 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
 Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | Utrecht
 Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
 T 070-456 46 08

MA

Art.10 lid @ilent.nl

<http://www.ilent.nl>

.....
 Ik werk niet op maandag.

Kunstgras

Tuf – Dongen

In augustus 2015 ontving de ILT een signaal van de Noorse milieuautoriteiten over de firma Tuf uit Dongen. Tuf zou oude kunstgrasvelden uit Noorwegen in Zweden verwerken en het kunstgras overbrengen naar Nederland en daarna België. Een (concurrerende) Deense firma had hierover in Noorwegen aan de bel getrokken. Hierop is een inspectie uitgevoerd bij de firma Tuf in Dongen. De directrice heeft toen verklaard dat Tuf diverse opdrachten heeft om in Zweden en Noorwegen oude kunstgrasvelden¹ te verwijderen. Daarbij worden de velden op locatie in Zweden uitgeschud waarna het resterende kunstgras naar Nederland wordt overgebracht. Conclusie van ILT was dat overbrengen van uitgeschudde matten als groene lijst afvalstoffen mogelijk is. Transport tussen Noorwegen en Zweden is voor de desbetreffende autoriteiten. Zie Holmes 117582.

In Dongen worden kunstgrasvelden uit Nederland verwerkt (uitgeschud). Het vrijkomende zand/rubber mengsel wordt naar Theo Pouw in Utrecht afgevoerd om daar verder gescheiden te worden. De uitgeschudde grasmatten worden overgebracht naar België naar de firma Looplife om daar gerecycled te worden. Deze firma is eigendom van de vader van de directrice van Tuf.

In september 2016 ontving de ILT een signaal van de Vlaamse autoriteiten over de illegale overbrenging van kunstgras van Nederland naar België. Hierop is opnieuw een inspectie uitgevoerd bij de firma Tuf in Dongen. Daarbij is vastgesteld dat Tuf uitgeklopte kunstgrasmatten heeft overgebracht van Dongen naar België ter recycling zonder bijlage VII. In 2015 was immers al vastgesteld dat uitgeklopte matten als en groene lijst afvalstof mogen worden overgebracht. Hiervoor heeft de ILT op 13-10-2016 een waarschuwing aan Tuf gestuurd (zie Holmes 139088).

Bij het bezoek in 2016 aan de firma Tuf vielen de grote bergen zand/rubber en opgerolde matten op. Hierop hebben wij een melding gedaan bij het bevoegd gezag. De gemeente Dongen en de omgevingsdienst Midden- en West Brabant zijn vervolgens een handhavingstraject gestart met betrekking tot de vergunde hoeveelheid en daadwerkelijk aanwezige opgeslagen afvalstoffen en de manier waarop deze waren opgeslagen. Dit heeft geresulteerd in een last onder dwangsom door de gemeente gedateerd 16 juni 2017. Deze last in april 2018 volledig verbeurd. De gemeente heeft de ILT hierover steeds geïnformeerd.

Het verkopen (en exporteren) van uitgeschudde matten als tweedehands product is in de gesprekken met Tuf nooit aan de orde geweest.

Vink – Barneveld

In oktober 2015 ontving de ILT een bodemsignaal via de Omgevingsdienst Brabant Noord over een partij ongekeurde bouwstoffen die lag opgeslagen in Den Bosch. Deze bleken afkomstig te zijn van de firma Potjes uit Schaijk. Dit is een groenaannemer die zich met name richt op het vervangen van kunstgrasvelden in Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk. Bij het vervangen van de velden worden zowel de onderbouw (een laag lavasteen) als de ingestrooide kunstgrasmat meegenomen. De (niet uitgeschudde) matten worden naar de firma Vink in Barneveld gebracht die deze verder verwerkt. Bij Vink in Barneveld worden de matten gewassen waarbij het zand/rubber mengsel wordt

¹ Kunstgrasvelden zijn er in meerdere soorten: voetbalvelden worden ingestrooid met een mengsel van zand en gegranuleerde rubberkorrels, dit vormt samen 90% van het gewicht.

verwijderd. Vink verkoopt de afzonderlijke stromen door aan derden voor verdere verwerking/toepassing. Van de verkregen kunstgrasvezels worden oa drainagebuizen gemaakt.

Niet uitgeschudde kunstgrasmatten (die dus bestaan uit een mengsel van kunststoffen, zand en gegranuleerd rubber), zijn een niet genoemde afvalstof. Voor de overbrenging hiervan is de EVOA procedure van kennisgeving en voorafgaande schriftelijke toestemming vereist. Omdat de firma Potjes hier niet aan had voldaan, is een waarschuwing gestuurd (zie Holmes 121107).

Ook aan de firma Vink is een waarschuwing gestuurd voor het overtreden van de EVOA (zie Holmes 121585).

KSP – Lelystad

De firma KSP is bij de Inspectie niet bekend.

Naar aanleiding van de uitzending van Zembla van 12 september 2018 is een afspraak gemaakt voor 14 september 2018 om te onderzoeken of er EVOA overtredingen zijn begaan (zoals in de uitzending gesuggereerd werd).

Noot 1: het vervangen van kunstgrasmatten is een seizoensgebonden activiteit (mei-augustus). Het verwerken van de matten gebeurt het hele jaar door. Hierdoor ontstaat een voorraad die gedurende het jaar wordt weggewerkt.

Noot 2: zowel Tuf als Vink reinigen de matten alleen, zij verwijderen het zand/rubber mengsel. De daadwerkelijke recycling van de diverse stromen vindt bij derden plaats. De kunststofvezels worden daarbij opgewerkt tot nieuwe kunststof.

Van: Art.10 lid 2 sub) - ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub e) - ILT
Onderwerp: FW: Nota S - recycling kunstgrasvelden
Datum: donderdag 13 september 2018 21:02:50
Bijlagen:
Prioriteit: Hoog

Art.10
lid 2

Hierbij de nota voor de Stas. ILT heeft indertijd geïntervenieerd bij verschillende bedrijven. Zo er sprake is van uitgeschudde kunstgrasmatten mogen deze zonder melding aan ILT de grens over gebracht worden. Wordt het als product aangeboden dan geldt er hoegenaamd eigen inzicht van de houder van het product.

Fijne avond.

Gr.

Art.10
lid 2

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>
Datum: donderdag 13 sep. 2018 7:23 PM
Aan: A) - ILT Art.10 lid 2 @ILenT.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
 <Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>,) - ILT <Art.10 lid 2 sub @ILenT.nl>
Onderwerp: FW: Nota S - recycling kunstgrasvelden

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>
Datum: donderdag 13 sep. 2018 6:58 PM
Aan: A) - ILT Art.10 lid 2 @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT
 <Art.10 lid 2 sub e @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid @ilent.nl>
Onderwerp: Nota S - recycling kunstgrasvelden

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e
Wob

Senior beleidsadviseur

.....
Inspectie Leefomgeving en Transport
Directie Handhavingsbeleid / Beleidsadvies
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Bezoek adres: Rijnstraat 8 / 2515 XP Den Haag
Postbus: 16191 / 2500 BD Den Haag
.....

Art.10 lid 2
Wob

Woensdag is mijn vaste vrije dag

Art.10 lid 2 sub [@ilent.nl](mailto:il@ilent.nl)
Wob

Van: Art.10 lid
Aan: Art.1 @rivm.nl; Art.10 lid (WVL); Art.1 @ggdghor.nl; Art.10 ; Art.10 @rivm.nl; Art.10 ;
 Art.10 @ggdghor.nl; Art.10 lid @VNG.NL; Art.10 lid 2 ; Art.10 lid 2 sub ; DGRW;
 Art.10 lid 2 sub e ; DGM; Art.1 @omgevingsdienst.nl; Art.10 lid @rivm.nl; Art.10 lid 2 ; Art.10
 Art.10 ; Art.10 lid 2 ; DGRW; Art.10 lid 2 sub ; Art.10 lid 2 ; DGM;
Onderwerp: FW: Update Kunstgras: Verwerking oude kunstgrasvelden
Datum: vrijdag 14 september 2018 09:03:17

Goedemorgen allen,

Art. 11 Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob
 stuur ik jullie bij deze de brief door die wij gisteren naar onze achterban zijnde de wethouders sport en colleges van de gemeenten en onze contactpersonen bij de gemeenten hebben gestuurd, naar aanleiding van de uitzending van Zembla afgelopen woensdag betreft de verwerking van oude kunstgrasvelden.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2
 Senior Management Assistant

Vereniging Sport en Gemeenten

Postbus 16268, 2500 BG Den Haag; Bezoekadres: Nassaulaan 12, Den Haag
 Telefoon: 070 373 80 53

Mail: Art.10 @sportengemeenten.nl; mobiel: Art.10 lid

Aanwezig op: ma, di,wo-ochtend, do, vr

Postbus 16268
 2500 BG Den Haag
 Tel: 070 373 80 55
info@sportengemeenten.nl
www.sportengemeenten.nl

Den Haag, 13 september 2018

Kenmerk: VSG/2018/AJ/re-U18128
Onderwerp: Belangrijke mededeling Kunstgras
Contactpersoon: Art.10 lid

BELANGRIJKE MEDEDELING

Geachte wethouder(s) sport (en gezondheid),

Het televisieprogramma ZEMBLA, zond gisteren (woensdag 12 september) een vervolg op eerdere

uitzendingen over kunstgras met de titel: De kunstgrasberg. Hierdoor is mogelijk weer veel aandacht van andere (lokale) media en voetbalclubs en kunnen uiteenlopende vragen ontstaan.

In de uitzending volgt ZEMBLA het proces van afvoeren en verwerken van oude kunstgrasvelden. Gemeenten betalen als "ontdoener" daar ook voor.

De uitzending is voor ons aanleiding om u als gemeenten per omgaande te informeren over de processen en procedures die bij het vervangen van kunstgrasvelden verplicht en indien van toepassing wellicht ook wenselijk zijn waar het gaat over recycling. Voor alle duidelijkheid, het gaat in deze uitzending niet over een beschuldigende vinger in de richting van gemeenten in deze.

Procedure

Bij renovatie van kunstgrasvelden komen diverse materialen vrij. Deze materialen worden opgeslagen, afgevoerd naar een verwerker, of opnieuw toegepast in het kunstgrasveld. Wanneer sprake is van een afvalstof, zoals de vrijgekomen kunstgras toplaag met of zonder infill, moet de zogenoemde "ontdoener" (vaak een gemeente) rekening houden met de eisen en regels die voortkomen uit de afvalstoffenwetgeving i.c. de Wet Milieubeheer.

De Wet Milieubeheer geeft definities aan, onder meer voor het begrip wat een "afvalstof" is. Een onderdeel van de Wet milieubeheer gaat specifiek over afvalstoffen. Hierin worden alle aspecten voor het afvoeren en beheer van afvalstoffen geregeld. Dit betreft zaken als vergunningverlening, doelstellingen, melding/registratie en het exporteren van afval. Diverse zaken zijn nader uitgewerkt in besluiten en regelingen. Zo is het melden en registreren van afvalstoffen nader uitgewerkt in het "Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen" en de bijbehorende regeling. Een regeling op Europees niveau is van directe toepassing, zoals de Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen.

De gemeente heeft als "ontdoener" de verplichting om via de wet milieubeheer zich te ontdoen van een afvalstof. De meeste gemeenten nemen in een bestek of werkomschrijvingen hierover eisen op, waaronder het afvoeren naar een erkende verwerkingsinrichting.

Als een hoofdaannemer bijvoorbeeld een nieuw kunstgrasveld gaat aanleggen en daarbij het oude veld vervangt, brengt de hoofdaannemer namens de eigenaar het afvalproduct bij een erkende verwerker, of de ontvanger. Als de ontvanger het afvalproduct accepteert volgens de beschreven procedure (begeleidingsbrieven en erkende verwerker) dan is de "ontdoener" vanaf dat moment gevrijwaard van het afval en verdere verplichting. Juiste documenten en registratie van hoeveelheden zijn daarbij een belangrijke vorm van bewijslast. De erkende verwerker neemt bij inname de juridische verplichting van het afval product dan dus over. Het is belangrijk dat de erkende verwerker op de VIHB-lijst (Vervoerders, Inzamelaars, Handelaars en Bemiddelaars) staat als inzamelaar.

Wat de erkende verwerker er mee doet is niet aan de gemeente. Diverse gemeenten denken echter wel na over de kunstgrasafvalproblematiek. Zo zijn er gemeenten die bewust een restproduct van het kunstgrasrecyclingproces kopen in het kader van de circulaire economie. Zogenaamde kantplanken zijn daarvan een goed voorbeeld. Vereniging Sport en Gemeenten stimuleert dit ook. Dat dit nog niet afdoende is als totale oplossing lijkt evident, echter de vraag naar circulaire producten vanuit de opdrachtgevers i.c. de gemeenten is er zeker. De markt moet dit nu verder en bij voorkeur versneld oppakken.

Informatie

Wij kunnen ons voorstellen dat u naar aanleiding van de uitzending met vragen te maken kunt krijgen van de media, dan wel van gebruikers van de kunstgrasvelden in uw gemeenten. Vereniging Sport en Gemeenten heeft op haar website www.sportengemeenten.nl daarom een dossier over kunstgrasvelden aangelegd. Voetbalclubs kunnen via de website van de KNVB terecht voor informatie en vragen. Mocht u nog vragen hebben, belt u ons dan gerust via 070 37 38 055.

Wij hopen u hiermee adequaat te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid

Directeur Vereniging Sport en Gemeenten

Kamer van Koophandel 41151526

NL20 RABO 0300 6557 54

BIC RABONL2U

[...](#)

Van: Art.10 lid 2)-ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub)-ILT
Onderwerp: bedrijfsbezoek KSP Lelystad
Datum: vrijdag 14 september 2018 12:43:34

Art.10

Vanmorgen samen met de Omgevingsdienst en een milieuagent KSP in Lelystad bezocht en gesproken met Art.1 en Art.10 lid 2 , beide directeur/eigenaar.

Het bedrijf legt voornamelijk speelveldjes van kunstgras en speelplaatsen aan. Ook worden oude kunstgrasvelden op locatie opgerold en/of uitgeschud als loonwerk (in onder aanneming). Uitschudden is het verwijderen van infill laag van zand/rubber waardoor een 'lege' mat overblijft.

KSP is gespecialiseerd in het ter plekke, tijdens het oprollen, uitschudden van de kunstgrasmat. De kunstgrasmat verblijft daarbij:

- of aan de opdrachtgever (wordt ter plekke opnieuw ingezet, bijv van hoofdveld naar trainingsveld)
- of wordt afgevoerd naar Vink in Barnevel om daar verwerkt te worden.
- of wordt door KPS gekocht om als tweedehands mat te worden verkocht.

In alle gevallen blijft de infill (het rubber/zand mengsel) achter bij de opdrachtgever, dit neemt KSP niet mee/in.

Incidenteel wordt een mat inclusief infill opgerold, deze gaan altijd naar Vink om verwerkt te worden.

Van de gebruikte matten die KSP koopt, worden naar zeggen enkele keren per jaar (uitgeschudde) matten naar het buitenland verkocht. Hiervan is informatie opgevraagd en toegezegd.

KSP heeft in 2016 een test gedaan met de Duitse firma Eing om oude kunstgrasmatten te laten recycleren tot onderlaag voor nieuwe kunstgrasvelden.

Maar omdat de firma Eing naar capaciteit voor andere activiteiten heeft ingezet, is de project gestopt. Hiervoor is één uitgeschut veld naar Duitsland overgebracht, naar zeggen op bijlage VII. Ook hiervan is informatie opgevraagd en toegezegd.

Verder is één veld naar Ghana overgebracht om daar heringezet te worden, KSP heeft ook medewerkers meegestuurd om de aanleg aldaar te begeleiden.

KSP zet in op recycling en hergebruik en beschouwt zichzelf niet als een afvalbedrijf. De hoofdactiviteiten zijn ook aanleg van nieuwe velden, opruimen van oude velden is een nevenactiviteit.

Het bedrijf is ook niet bekend met de regelgeving rondom afval, bij binnenlands transport wordt dit meestal door de afnemer Vink geregeld.

Ook met de EVOA is het bedrijf niet bekend.

KSP geeft aan geschrokken te zijn van de uitzending van Zembla en geeft aan zij de vragen vanuit de journalisten erg vooringenomen vonden. Op een uitnodiging te komen kijken in Lelystad is niet ingegaan.

KSP geeft ook aan de Cruijff court waar in de uitzending over gesproken werd graag terug te willen halen naar Nederland. Ze gaan hiervoor in contact met de Duitse afnemer en willen ze graag advies van ILT hoe ze dit het beste kunnen doen.

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Het bedrijf heeft ook geen omgevingsvergunning aangevraagd of melding gedaan. De OD pakt dit verder op, KSP heeft toegezegd dit in orde te willen brengen.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e
 Inspecteur

.....
Team Afval overig, Afdeling Milieu
Portefeuille Duurzaamheid en Bijzondere opsporingsdiensten

Inspectie Leefomgeving en Transport

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | Utrecht
Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
T 070-456 46 08

M **Art.10 lid 2**

Art.10 lid [@ilent.nl](mailto:ilent.nl)

<http://www.ilent.nl>

.....
Ik werk niet op maandag.

Van: Art.10 lid 2 sub)-ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub e)-ILT; Art.10 lid 2 sub)-ILT; Art.10 lid 2 sub e)-ILT; Art.10 lid 2 sub e)-ILT; Art.10 lid 2 sub e)-ILT; Art.10 lid 2 sub e)-ILT; Art.10 lid 2 sub e)-ILT
Cc: Art.10 lid 2 sub)-ILT; Art.10 lid 2 sub)-ILT
Onderwerp: FW: bedrijfsbezoek KSP Lelystad
Datum: vrijdag 14 september 2018 13:09:00

Goedemiddag,

Vanmorgen heeft een inspecteur van ILT een bezoek gebracht bij KSP te Lelystad (in overleg en samen met de OD). KSP is het bedrijf wat in de uitzending van Zembla was genoemd, welke matten had getransporteerd naar het buitenland en welke ILT niet kende. Het bedrijf beschouwt zichzelf als een recycling bedrijf en verkoopt incidenteel kunstgrasmatten als product aan het buitenland. Voor zover wij nu hebben kunnen nagaan zijn geen verboden handelingen verricht, immers kunstgrasmatten mogen de grens over worden gebracht mits voorzien van een Bijlage VII (administratief document welke niet meldingsplichtig is). We zullen heb een waarschuwingsbrief sturen, toezien op het nakomen van de gevraagde documenten en het niet hebben van een omgevingsvergunning voor bepaalde activiteiten wordt door de OD opgepakt.

Onderstaand is het beknopte verslag van inspecteur Art.10 lid 2

Vr. gr.

Art.10

Van: Art.10 lid 2 sub - ILT
Verzonden: vrijdag 14 september 2018 12:44
Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 @ILenT.nl>
Onderwerp: bedrijfsbezoek KSP Lelystad

Art.10

Vanmorgen samen met de Omgevingsdienst en een milieuagent KSP in Lelystad bezocht en gesproken met Art. en Art.10 lid 2, beide directeur/eigenaar. Het bedrijf legt voornamelijk speelveldjes van kunstgras en speelplaatsen aan. Ook worden oude kunstgrasvelden op locatie opgerold en/of uitgeschud als loonwerk (in onder aanneming). Uitschudden is het verwijderen van infill laag van zand/rubber waardoor een 'lege' mat overblijft. KSP is gespecialiseerd in het ter plekke, tijdens het oprollen, uitschudden van de kunstgrasmat. De kunstgrasmat verblijft daarbij:

- of aan de opdrachtgever (wordt ter plekke opnieuw ingezet, bijv van hoofdveld naar trainingsveld)
- of wordt afgevoerd naar Vink in Barnevel om daar verwerkt te worden.
- of wordt door KPS gekocht om als tweedehands mat te worden verkocht.

In alle gevallen blijft de infill (het rubber/zand mengsel) achter bij de opdrachtgever, dit neemt KSP niet mee/in.

Incidenteel wordt een mat inclusief infill opgerold, deze gaan altijd naar Vink om verwerkt te worden.

Van de gebruikte matten die KSP koopt, worden naar zeggen enkele keren per jaar (uitgeschudde) matten naar het buitenland verkocht. Hiervan is informatie opgevraagd en toegezegd.

KSP heeft in 2016 een test gedaan met de Duitse firma Eing om oude kunstgrasmatten te laten recycleren tot onderlaag voor nieuwe kunstgrasvelden. Maar omdat de firma Eing naar capaciteit voor andere activiteiten heeft ingezet, is de project gestopt. Hiervoor is één uitgeschut veld naar Duitsland overgebracht, naar zeggen op bijlage VII. Ook hiervan is informatie opgevraagd en toegezegd.

Verder is één veld naar Ghana overgebracht om daar heringezet te worden, KSP heeft ook medewerkers meegestuurd om de aanleg aldaar te begeleiden.

KSP zet in op recycling en hergebruik en beschouwt zichzelf niet als een afvalbedrijf. De hoofdactiviteiten zijn ook aanleg van nieuwe velden, opruimen van oude velden is een

nevenactiviteit.

Het bedrijf is ook niet bekend met de regelgeving rondom afval, bij binnenlands transport wordt dit meestal door de afnemer Vink geregeld.

Ook met de EVOA is het bedrijf niet bekend.

KSP geeft aan geschrokken te zijn van de uitzending van Zembla en geeft aan zij de vragen vanuit de journalisten erg vooringenomen vonden. Op een uitnodiging te komen kijken in Lelystad is niet ingegaan.

KSP geeft ook aan de Cruijff court waar in de uitzending over gesproken werd graag terug te willen halen naar Nederland. Ze gaan hiervoor in contact met de Duitse afnemer en willen ze graag advies van ILT hoe ze dit het beste kunnen doen.

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Het bedrijf heeft ook geen omgevingsvergunning aangevraagd of melding gedaan. De OD pakt dit verder op, KSP heeft toegezegd dit in orde te willen brengen.

Met vriendelijke groet,

Inspecteur

.....
Team Afval overig, Afdeling Milieu
Portefeuille Duurzaamheid en Bijzondere opsporingsdiensten
Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | Utrecht
Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
T 070-456 46 08

MA

Art.10 lid @ilent.nl
<http://www.ilent.nl>

.....
Ik werk niet op maandag.

Van: Art.10 lid 2)-ILT
 Aan: Art.10 lid 2 sub)-ILT
 Onderwerp: update KSP Kunstgras
 Datum: dinsdag 18 september 2018 21:43:33

Art.10 ,

Hierbij een korte update over KSP Kunstgras uit Lelystad.

Ik heb van het bedrijf informatie ontvangen over een viertal overbrengingen van kunstgras naar het buitenland:

1. In december 2016, november 2017 en april 2018 heeft KSP respectievelijk 14, 24 en 20 ton kunstgras als afvalstof overgebracht naar de firma Eing in Duitsland voor recycling. Dit is op een bijlage VII gegaan. Hiermee is voldaan aan de EVOA.
2. In november 2017 is een kunstgrasveld verkocht naar Ghana en aldaar ook de firma KSP geplaatst. Deze overbrenging zie ik niet als een afvalstof. KSP heeft een foto van het geplaatste veld meegestuurd.
3. In mei 2018 is een kunstgrasveld verkocht naar Mauritanië.
 Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob
4. Het Cruijff court naar Duitsland. Gezien de bestemming van de overbrenging (ondergrond voor een paardenbak), beschouw ik het kunstgras in dit geval als een afvalstof. Er is immers geen sprake van een voortgezet gebruik. KSP heeft aangegeven deze mat terug te willen halen en heeft ILT gevraagd hoe ze dit kunnen doen. Art.1 neemt 19-9 contact op met Duitse autoriteiten om hierover te overleggen.

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Mocht je nog vragen hebben, neem dan even contact op.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e
 Inspecteur

.....
Team Afval overig, Afdeling Milieu
Portefeuille Duurzaamheid en Bijzondere opsporingsdiensten
Inspectie Leefomgeving en Transport
 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
 Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | Utrecht
 Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
 T 070-456 46 08
 M Art.10 lid 2
 Art.10 lid @ilent.nl
<http://www.ilent.nl>

.....
 Ik werk niet op maandag.

Van: Art.10 lid 2 sub) - ILT
Aan: Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2) - ILT; Art.10 lid 2 sub e) - ILT; Art.10 lid 2) - ILT
Onderwerp: RE: update KSP Kunstgras
Datum: woensdag 19 september 2018 09:26:45

Hoi Art.10 lid 2

Wat ILT toezichtmatig gaat doen is het volgende:

- Het betreft hier een partij kunstgrasmatten afkomstig van 1 voetbalveld. Deze partij wordt terug gehaald op kosten van de overtreder en wordt verwerkt in Nederland. Vandaag wordt contact opgenomen met de Duitse autoriteiten om dit te bewerkstelligen.
- Overtreder krijgt een waarschuwingsbrief en bij een volgende overtreding wordt bestuurs- en strafrechtelijk opgereden. Een waarschuwingsbrief omdat alle vorige overtreders ook op deze wijze zijn afgedaan. Wij bezinnen ons nog op een toekomstige interventiestrategie.

Vr. Gr.

Art.10 lid 2

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>
Datum: woensdag 19 sep. 2018 8:49 AM
Aan: A) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - ILT <Art.10 lid 2 @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>, Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>
Onderwerp: RE: update KSP Kunstgras

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>
Datum: dinsdag 18 sep. 2018 10:09 PM
Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT Art.10 lid 2 sub @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 @ilent.nl>, Art.10 lid 2 sub e) - ILT Art.10 lid 2 sub e @ILenT.nl>
Onderwerp: FW: update KSP Kunstgras

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Art.10 lid 2) - ILT Art.10 lid 2 @ILenT.nl>
Datum: dinsdag 18 sep. 2018 9:43 PM
Aan: Art.10 lid 2 sub e Wob) - ILT <Art.10 lid 2 @ILenT.nl>
Onderwerp: update KSP Kunstgras

Art.10 ,

Hierbij een korte update over KSP Kunstgras uit Lelystad.

Ik heb van het bedrijf informatie ontvangen over een viertal overbrengingen van kunstgras naar het buitenland:

1. In december 2016, november 2017 en april 2018 heeft KSP respectievelijk 14, 24 en 20 ton kunstgras als afvalstof overgebracht naar de firma Eing in Duitsland voor recycling. Dit is op een bijlage VII gegaan. Hiermee is voldaan aan de EVOA.
2. In november 2017 is een kunstgrasveld verkocht naar Ghana en aldaar ook de firma KSP geplaatst. Deze overbrenging zie ik niet als een afvalstof. KSP heeft een foto van het geplaatste veld meegestuurd.
3. In mei 2018 is een kunstgrasveld verkocht naar Mauritanië.
Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob
4. Het Cruijff court naar Duitsland. Gezien de bestemming van de overbrenging (ondergrond voor een paardenbak), beschouw ik het kunstgras in dit geval als een afvalstof. Er is immers geen sprake van een voortgezet gebruik. KSP heeft aangegeven deze mat terug te willen halen en heeft ILT gevraagd hoe ze dit kunnen doen. Art.1 neemt 19-9 contact op met Duitse autoriteiten om hierover te overleggen.

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Mocht je nog vragen hebben, neem dan even contact op.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e
Inspecteur

.....
Team Afval overig, Afdeling Milieu
Portefeuille Duurzaamheid en Bijzondere opsporingsdiensten
Inspectie Leefomgeving en Transport

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Graadt van Roggenweg 500 | 3531 AH | Utrecht
Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
T 070-456 46 08

M **Art.10 lid 2**

Art.10 lid @ilent.nl

<http://www.ilent.nl>

.....
Ik werk niet op maandag.

Staatssecretaris

BestuurskernDir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Afval en Recycling
Den Haag**Contactpersoon****Art.10 lid**
BeleidsmedewerkerM **Art.10 lid 2**
Art.10 lid 2 @ **Art.10**.nl**Datum**

20 september 2018

Kenmerk

IENW/BSK-2018/204134

beslisnota

Kamerbrief en beantwoording Kamervragen nav de
Zembla uitzending 'De Kunstgrasberg'

Inleiding

Op 14 en 17 september zijn door de leden Kröger en Westerveld (Groen Links) en Wassenberg (PvdD) Kamervragen gesteld naar aanleiding van de Zembla uitzending 'De Kunstgrasberg'. Tevens is door het lid Lacin (SP) gevraagd om een Kamerbrief over dit onderwerp. In de bijgevoegde brieven geeft u reactie op deze vragen.

Met deze nota wordt tevens toelichting gegeven op uw mogelijkheid om over te gaan tot Interbestuurlijk Toezicht en mogelijkheden in het kader van strafrecht en de rol van het OM.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd de brieven te ondertekenen en naar de Tweede Kamer te laten verzenden.

Beslistermijn

Zo spoedig mogelijk zodat de brieven nog voor het AO Leefomgeving verstuurd kunnen worden.

Toelichting

Met de Kamerbrief en antwoorden op de Kamervragen informeert u met name over de regelgeving die van toepassing is op de verwerking van kunstgras en de verantwoordelijkheden van het Rijk, provincie en gemeente om hierop toe te zien. De meeste punten die in de Zembla documentaire aan de orde kwamen vallen onder het bevoegd gezag van de gemeente of provincie. Alleen waar het gaat om grensoverschrijdend transport van afval heeft de ILT de verantwoordelijkheid om te handhaven. In de Documentaire van Zembla wordt kritiek geleverd op het handhaven door de Provincie Gelderland en de Gemeente Dongen. In de brieven geeft u aan dat zij ten aanzien van hun beleid en handhaving in de eerste plaats verantwoording afleggen richting provinciale staten dan wel gemeenteraad. Daarom is het op dit moment niet opportuun om aanvullende maatregelen te nemen. Wel geeft u aan de zorgen

te delen en dat u zich de komende periode zal laten informeren door de Gemeente Dongen en Provincie Gelderland.

Vervolgstappen Gemeente en Provincie

De Gemeente Dongen en de Provincie Gelderland hebben aangegeven bereid te zijn informatie met IenW te delen over de vervolgstappen richting de bedrijven Tuff Recycling (Gelderland) en Vink (Dongen). Mede als gevolg van de Zembla uitzending zit hier veel beweging in.

- De gemeente Dongen heeft in vertrouwen aangegeven dat een 3^e partij in beeld is om Tuff recycling over te nemen. Voor 1 oktober ontvangt de gemeente ter beoordeling van Tuff en de 3^e partij een Plan van Aanpak waarin wordt aangegeven welke stappen zullen worden genomen om tot naleving van de vergunningseisen te komen. Een harde eis van de gemeente is dat hier voor 31 december aan wordt voldaan. Indien het plan als onvoldoende wordt beoordeeld kan de gemeente ook voor die tijd tot handhaving overgaan. Deze informatie kan niet verder gedeeld worden.
- De Provincie Gelderland heeft afgelopen vrijdag een Statenbrief verstuurd ten aanzien van de afvalverwerking bij Vink. Deze brief is bijgevoegd. De provincie geeft aan dat eind dit jaar een nieuwe vergunning aan Vink zal worden verstrekt. Vooruitlopend hierop is een tijdelijke toestemming onder voorwaarde verleend, onder andere voor de uitbreiding zonder vergunning en de opslag van extra kunstgrasmatten voor verwerking. Deze is getoetst aan het Landelijk Afvalbeheerplan en de "Beleidsregels gedogen Gelderland 2018". De provincie verwacht dat de nieuwe vergunning aan Vink eind dit jaar wordt verleend, en geeft aan scherp toezicht te houden op de naleving van de tijdelijke toestemming onder voorwaarden. Hiertoe worden regelmatig controles uitgevoerd. In de Provinciale Staten staat op woensdag een spoeddebat over dit onderwerp geagendeerd.

Mogelijkheden in het kader van Interbestuurlijk Toezicht

Interbestuurlijk Toezicht (IBT) betreft uw positie ten opzichte van de bevoegde gezagen die een rol spelen in de Zembla aflevering. Het is een instrument waarmee u ingrijpt op basis van verwaarlozing van taken uitgevoerd in medebewind. Het wettelijk kader hiervoor wordt gevormd door de Gemeentewet en de Provinciewet. De ILT is aangewezen als toezichthouder voor IBT en heeft een onderzoekende rol. Hierbij geldt dat in beginsel het eerstvolgende hogere bestuursorgaan tot ingrijpen bevoegd is. Uw ingrijpen zou om die reden alleen aan de orde kunnen zijn bij het handelen van de provincie Gelderland ten aanzien van het bedrijf Vink. Het toezicht op het handelen van gemeentebesturen is een verantwoordelijkheid van het betreffende provinciebestuur.

De Wet revitalisering generiek toezicht stelt dat IBT zeer terughoudend moet worden toegepast vanwege de zwaarte van het instrument, dat gericht is op indeplaatstreden van het bestuursorgaan. De ILT heeft geen signalen waaruit zou blijken dat de Gedeputeerde Staten van Gelderland haar handhavingstaken structureel verwaarloost. Van belang voor uw overweging om niet over te gaan tot inzet van het instrument richting de provincie Gelderland, is dat ingrijpen niet aan de orde is als blijkt dat de horizontale verantwoording zijn democratische werk doet. Dat proces is inmiddels op gang gekomen, nu Provinciale Staten een spoeddebat heeft aangevraagd.

Mogelijkheden in het kader van strafrecht en de rol van het OM

Het is voor gemeente en provincie mogelijk om aangifte te doen bij het OM van mogelijk gepleegde strafbare feiten. Om aangifte te kunnen doen moet wel voldoende aannemelijk zijn dat sprake is van het plegen van een strafbaar feit. Het OM is op basis van de informatie uit de uitzending van Zembla van mening dat op zijn minst overleg door de gemeente en provincie met het OM had moeten plaatsvinden, mede gelet op de afspraken uit de Landelijke Handhaving strategie. Gelet op het type overtreding en de wetgeving die hierop van toepassing is had hier mogelijk verplicht aangifte van gedaan moeten worden bij het OM. In het contact met de Provincie Gelderland en Gemeente Dongen zal gevraagd worden waarom hier niet toe over is gegaan.

Afstemming

Deze nota is afgestemd met HBJZ en de ILT. De passage met betrekking tot het OM is afgestemd met het Ministerie van JenV. De Kamerbrief en de antwoorden op de Kamervragen zijn afgestemd met HBJZ, de ILT, het Ministerie van JenV en het Ministerie van VWS. In de antwoorden en Kamerbrief wordt kort ingegaan op het sportakkoord. Deze passage wordt ter informatie voorgelegd aan de Minister van Medische Zorg en Sport.

Art. 10 lid 2 sub

Beleidsmedewerker

Van: [redacted] [ILT](#)
Aan: [redacted] [BSK](#)
Onderwerp: RE: Managersoverleg DGMI/ILT/HBJZ d.d. 27 september 2018
Datum: donderdag 27 september 2018 08:43:24

Hallo allen,
 Bijgaand de definitieve agenda voor het managersoverleg ILT-DGMI-HBJZ van vanmiddag:

- Kunstgrasmatten
- Export naar Duitse mijnen
- Implementatie LAP 3
- Evaluatie en herziening EVOA
- Exportheffing
- huf-toetsen
- Rondvraag / overige zaken

Groeten en tot vanmiddag,

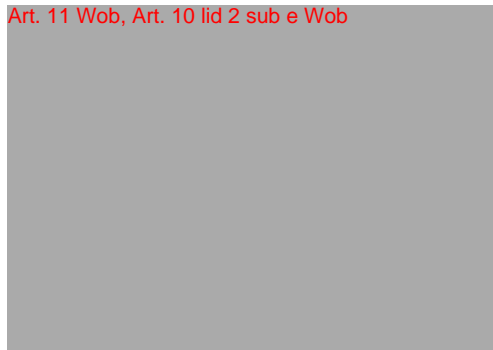
Van: [redacted] [@ilent.nl](#)>
Datum: woensdag 26 sep. 2018 10:16 AM
Aan: [redacted] [p@ILenT.](#) -
 ILT [@ilent.nl](#)>, - DGMI
 <[@minienm.nl](#)>,
 [redacted] [n@minienm.nl](#)>, [@minienm.nl](#)>,
 [redacted] [@ILenT.nl](#)>

Onderwerp: Managersoverleg DGMI/ILT/HBJZ d.d. 27 september 2018

Beste collega's,

Morgen (donderdag 27 september, 14.15 – 15.45 uur) staat er weer een managersoverleg op de agenda.
 Ik stel voor om (in elk geval) de volgende onderwerpen te bespreken:

Art. 11 Wob, Art. 10 lid 2 sub e Wob

[Redacted]

Lid van het Management Team /
Afdelingshoofd Netwerk Leefomgeving en Wonen

.....
Afdeling Netwerk Leefomgeving en Wonen
Portefeuille Omgeving en Bestuur
Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
M: [Redacted] [.nl](#)
[Redacted]
.....

Van: Art. 10 lid 2 sub e -ILT
Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob -ILT
Cc: Art. 10 lid 2 sub e -ILT
Onderwerp: Persvraag - Omroep Brabant aan staatssecretaris over TUF in Dongen
Datum: maandag 22 oktober 2018 08:51:04
Prioriteit: Hoog

Ha Collega's

Zie de onderstaande persvraag die we binnen hebben gekregen naar aanleiding van het AO leefomgeving afgelopen donderdag.

De staatssecretaris zei in het AO dat als de matten naar het buitenland gaan de ILT om de hoek komt kijken en te kijken de matten wel echt verwerkt worden.

- Heeft de ILT inderdaad geconstateerd dat de matten in dit geval in België gerecycled worden? Is dit alleen op basis van bijv de administratie van TUF geconstateerd of heeft de ILT dit ook in het echt gezien? Hoe vaak zijn daar matten ook daadwerkelijk gerecycled?

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Met vriendelijke groet,

Art. 10 lid 2 sub

e Wob

Senior beleidsadviseur

.....
Inspectie Leefomgeving en Transport

Directie Handhavingsbeleid / Beleidsadvies

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Bezoek adres: Rijnstraat 8 / 2515 XP Den Haag

Postbus: 16191 / 2500 BD Den Haag

.....
 Art. 10 lid 2

Woensdag is mijn vaste vrije dag

Art. 10 lid 2 sub e

Wob

@ilent.nl

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob @minienm.nl>

Datum: vrijdag 19 okt. 2018 6:58 PM

Aan: Art. 10 lid 2 sub e Wob @ILenT.nl>

Onderwerp: FW: Vragen Omroep Brabant aan staatssecretaris over TUF in Dongen

Ha Art. 10 lid 2 sub e Wob,

Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Art. 10
lid 2 sub

Verzonden met BlackBerry Work(www.blackberry.com)

Van: Art. 10 lid 2 sub e Wob @minienm.nl>

Verzonden: 19 okt. 2018 5:53 p.m.

Aan: "Art. 10 lid 2 sub e Wob" @minienm.nl>

Onderwerp: Vragen Omroep Brabant aan staatssecretaris over TUF in Dongen

Beste Art. 10 ,

Bijgaande vragen hebben wij ontvangen van Omroep Brabant, naar aanleiding van het AO Leefomgeving over TUF in Dongen. De journalist wil graag begin volgende week antwoord. Art. 10 lid 2 sub e Wob, Art. 11 Wob

Vragen Omroep Brabant

- Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat er een structurele duurzame oplossing komt voor het recyclen van de kunstgrasmatten bij oa TUF in Dongen?
- Hoe wordt de berg met kunstgrasmetten weggewerkt in Dongen? TUF zelf doet dit niet. Iedereen (gemeente en Rijk) kijkt en wijst naar elkaar, maar de berg wordt niet kleiner. Dus hoe wordt die volgens de staatssecretaris de berg nu concreet kleiner?

In het AO van donderdag 18-10 jl zei de staatssecretaris dat kunstgrasmatten ook in het buitenland verwerkt mag worden. Dat gebeurt nu ook omdat TUF de matten zelf niet recyclet.

De staatssecretaris zei in het AO dat als de matten naar het buitenland gaan de ILT om de hoek komt kijken en te kijken de matten wel echt verwerkt worden.

- **Heeft de ILT inderdaad geconstateerd dat de matten in dit geval in België gerecycled worden? Is dit alleen op basis van bijv de administratie van TUF geconstateerd of heeft de ILT dit ook in het echt gezien? Hoe vaak zijn daar matten ook daadwerkelijk gerecycled?**
- In datzelfde AO zei de staatssecretaris dat er in onverwachte omstandigheden teruggevallen mag worden op verbranding van de kunstgrasmatten. Wat zijn deze onverwachte omstandigheden?
- Is het faillissement van een bedrijf een onverwachte omstandigheid en mogen de matten in dat geval dan verbrand worden? En hoe veel matten mogen er dan verbrand worden?
- In het AO van donderdag 18-10 zei Kamerlid Lacin van SP dat de gemeente Dongen bij de staatssecretaris heeft aangeklopt voor controles. Klopt dit? En zo

ja, wanneer en hoe vaak is er aangeklopt door de gemeente?

Hartelijke groeten,

Art. 10 lid 2 sub e

Persvoorlichter

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Communicatie

Rijnstraat 8 | 2515 XP

Postbus 16191 | 2500 BD | Den Haag

.....
Mobiel: Art. 10 lid 2 sub e

Email: Art. 10 lid 2 [@minienm.nl](mailto:info@minienm.nl)

Twitter: Art. 10 lid 2 sub

Onderzoeksrapport kunstgras naar Tweede Kamer

Het rapport over de mogelijkheden voor recycling van Nederlands kunstgras in binnen- en buitenland is klaar. De opdracht voor het onderzoek werd eind vorig jaar gegeven door staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De zogenoemde quick scan is aangeboden aan de Tweede Kamer.

Overleg

In de begeleidende brief kondigt de staatssecretaris aan dat er komende maand (maart 2019) een breed overleg plaats zal hebben van kunstgrasproducenten, aannemers, gemeenten en afvalverwerkers. „Samen met de Minister voor Medisch Zorg en Sport blijf ik met partijen in de kunstgrasketen in gesprek om te komen tot een duurzame recyclingcapaciteit", aldus staatssecretaris Stientje van Veldhoven - Van der Meer.

Onderzoekconclusies

In het rapport wordt vastgesteld dat de twee opties voor recycling van kunstgras die er in Nederland waren (TUF Recycling BV in Dongen en Vink in Gelderland) niet langer mogelijk zijn. De verwerkingsmogelijkheden van Nederlands kunstgras in het buitenland zijn beperkt, mede gezien de transportafstanden en de hoge kosten die daarmee gepaard gaan. Ook de capaciteit is onvoldoende en de mate van hoogwaardige recycling is onzeker.

Nieuwe initiatieven

Het rapport schetst een positief beeld van de opbouw van nieuwe recycling initiatieven voor kunstgras in Nederland. In het rapport komen hiertoe vijf nieuwe concrete initiatieven voor kunstgrasrecycling in ons land aan bod. De beoogde verwerkingscapaciteit van deze initiatieven is ruim voldoende om het kunstgras dat in Nederland als afval vrij komt te kunnen verwerken. De verwachting is dat het één tot twee jaar duurt voor sprake is van een structurele oplossing.

Tussenoplossing

In het rapport wordt als tussenoplossing gewezen op de mogelijkheid om kunstgras op locaties tijdelijk en op milieuverantwoorde wijze op te slaan. „Deze oplossingsrichting onderschrijf ik. Het kunstgras kan verwerkt worden zodra de capaciteit hiertoe beschikbaar is", aldus de staatssecretaris.

College

Het college van de gemeente Dongen heeft in de B&W-vergadering van dinsdag 26 februari 2019 kennis genomen van het onderzoeksrapport en reactie van de staatssecretaris. „Het bevestigt de uitkomst van ons recente gesprek met de directeur-generaal van het ministerie. De commerciële markt is in beweging, maar op dit moment bestaan er geen concrete en reële mogelijkheden voor het recycleren van Nederlands kunstgras, niet in ons land en ook niet kort over de grens."

Deze uitkomst van de quick scan heeft gevolgen voor de definitieve last onder bestuursdwang aan TUF Recycling BV, voor wat betreft de vergunde situatie. „Zolang er geen mogelijkheden voor recycling zijn, kunnen we niet over gaan tot het opleggen van de sanctie om de teveel opgeslagen kunstgrasmatten af te voeren naar elders", aldus het college.

B&W zijn het eens met de oplossingsrichting van de staatssecretaris. „We moeten ons beraden over de mogelijkheid om tijdelijk een milieuverantwoorde opslag toe kunnen staan, tot er sprake is van een goede optie op de Nederlandse markt. Dat maakt het mogelijk om in een later stadium te kiezen voor hoogwaardige verwerking en een oplossing met zo min mogelijk financiële gevolgen voor de gemeente Dongen. De ontwikkelingen op de markt blijven we op de voet volgen, om zo spoedig mogelijk te kunnen komen tot de oplossing."

Utrecht, 13 februari 2019

Geachte heer/mevrouw,

In de derde week van januari ontving u van ons het bericht dat de grote kunstgrasleveranciers en – aannemers in Nederland de *Alliantie van samenwerkende kunstgrasproducenten en -aannemers* zijn gestart. Met deze brief brengen wij u op de hoogte van de belangrijke stappen die sindsdien zijn gezet richting de opening van een recyclingfabriek voor hoogwaardige, circulaire verwerking van kunstgras.

Wij werken op dit moment aan de volgende stappen:

1. Inname kunstgras seizoen 2019
2. Bouw recyclingfabriek

1. Inname kunstgras seizoen 2019

Noodfaciliteit in Hoorn per direct open

Omdat er in Nederland momenteel een grote vraag bestaat naar een partij die op verantwoorde wijze kunstgras kan innemen, biedt de Alliantie per direct een tijdelijke noodfaciliteit voor inname en opslag. Met deze faciliteit op de locatie Schelphoek te Hoorn bieden wij een onmiddellijke oplossing voor de vele partijen in Nederland die op dit moment niet over inname mogelijkheden voor oud kunstgras beschikken. Dit geschiedt uiteraard onder de garantie en zekerheid van duurzame en verantwoorde verwerking. De faciliteit in Hoorn is een volledig vergunde locatie voor deze inname.

Bent u geïnteresseerd in onmiddellijke inname en opslag van kunstgras in Hoorn? Neem dan contact op met de Alliantie via info@kunstgrasalliantie.nl.

Gecontroleerde tijdelijke opslagfaciliteit op centrale plek in Amsterdam

In aanvulling op de noodfaciliteit verwacht de Alliantie op korte termijn een voorziening voor gecontroleerde tijdelijke opslag van kunstgras te kunnen openen. De beoogde locatie ligt in het Westelijk Havengebied van Amsterdam. Het vergunningstraject – dat in goed overleg met het Amsterdamse havenbedrijf, de gemeente Amsterdam en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wordt doorlopen – bevindt zich in de afrondende fase. Zo verwachten wij op korte termijn veilige inname te kunnen garanderen op een tijdelijke locatie die aan alle richtlijnen en criteria voldoet. De Alliantie draagt hiermee ook zorg voor verantwoordelijke inname van kunstgrasmatten voorafgaand aan de opening van de permanente recyclingfabriek.

2. Bouw en opening fabriek

Parallel aan de vergunningen voor de tijdelijke locatie werken wij in goed overleg met bovengenoemde partijen aan de vergunningen voor de definitieve locatie voor de recyclingfabriek. De beoogde locatie ligt aan de Santoriniweg in het Amsterdamse havengebied: midden in het zogenoemde *circulaire cluster* waar verschillende circulaire bedrijven actief zijn. De komst van de fabriek sluit naadloos aan bij de circulaire ambities van het Amsterdamse havenbedrijf, de gemeente Amsterdam en de landelijke overheid. Daarnaast zet de Alliantie in op deze locatie vanwege de centrale locatie en de goede bereikbaarheid – ook per schip.

De recyclingfabriek is straks onder gelijke voorwaarden beschikbaar voor iedere leverancier, aannemer en opdrachtgever in Nederland. Opdrachtgevers kunnen via hun aannemer en/of leverancier het kunstgras laten innemen en verwerken bij de Alliantie, of indien gewenst ook rechtstreeks de kunstgrasvelden aanbieden. De recyclingfabriek biedt na opening ruim voldoende capaciteit voor alle kunstgrassportvelden die in Nederland jaarlijks vervangen worden.

Zodra de vergunningverlening rond is, starten wij direct met de aanleg en inrichting van de recyclingfabriek, die de naam *GBN Artificial Grass Recycling* krijgt. Over de voortgang van dat proces zullen we u goed op de hoogte houden. De Alliantie benadrukt graag opnieuw dat de inname van oud kunstgras per direct mogelijk is: nu al bij de noodfaciliteit in Hoorn en naar verwachting op korte termijn op de tijdelijke locatie in Amsterdam.

U kunt met vragen of opmerkingen terecht bij het emailadres info@kunstgrasalliantie.nl.

Hartelijke groet, namens de Kunstgrasalliantie,

Art.10 lid 2 sub

Directeur GBN Groep

Van: Art. 10 lid 2 @recyclingnetwerk.org
Aan: Art.10 lid 2 sub e JLT
Cc: Art.10 lid 2 sub e Wob
Onderwerp: handhavingsverzoek en informatieverzoek m.b.t. de import van gebruikte voertuigbanden
Datum: dinsdag 23 juli 2019 21:12:56
Bijlagen:

Beste Art. 10
lid 2 sub

Hierbij stuur ik je ons handhavingsverzoek en informatieverzoek m.b.t. de import van gebruikte voertuigbanden.

vriendelijke groet,

Art. 10 lid 2 sub e Wob

Pollenseveenweg 11
8166 HT Emst - NL

+31 (Art.10 lid 2

+31 Art.10 lid 2 sub

Aan Inspectie Leefomgeving & Transport
Directie Duurzaamheid en Opsporing
t.a.v. Art.10 lid 2
Graadt van Roggenweg 500
3531 AH Utrecht

ons kenmerk RN-19072-RvD
datum 23 juli 2019
onderwerp import autobanden

Geachte heer Art.10

Zoals u bekend zijn wij al jaren actief op het terrein van de milieuproblemen die worden veroorzaakt door de stort van versnipperd bandenafval ("rubbergranulaat") op en onder kunstgrasvelden. Dat bij deze sportvelden een aanzienlijke kans bestaat op diverse ernstige milieugevolgen is door ons in verschillende procedures uitgebreid onderbouwd (zie bijlage A en B).

Inmiddels is ook in door het Ministerie van I&W geëntameerd verkennend onderzoek¹ vastgesteld dat het gebruik van rubbergranulaat op kunstgrasvelden leidt tot ernstige milieuverontreinigingen: in bijna alle onderzochte gevallen bleken in de berm de maximale waarden uit het Besluit Bodemkwaliteit te worden overschreden en ook de waterbodem van omringende sloten bleek verontreinigd met o.a. zink uit de versnipperde banden.

Naar aanleiding van ons handhavingsverzoek heeft de ILT ons destijds laten weten (in beslissing op bezwaar op 9-10-2017) dat zij geen handhavende bevoegdheid bezit jegens de door ons genoemde leveranciers van rubbergranulaat en eigenaren/verhuurders van kunstgrasvelden die clubs hierop laten spelen.

Wij wenden ons nu inzake de milieugevolgen van rubbergranulaat toch wederom tot de ILT vanwege andere actoren die -ook- verantwoordelijk moeten worden gehouden voor de uiteindelijke stort van versnipperd bandenafval op kunstgrasvelden, namelijk de importeurs van gebruikte voertuigbanden.

Het is ons gebleken dat door de overheid (i.c. het Ministerie van VWS) sinds 2013 meerdere convenanten² zijn afgesloten gericht op het "Voorkomen of beperken van insleep van exotische muggen bij bedrijven die handelen in gebruikte banden". Deze convenanten werden afgesloten met (vertegenwoordigers van) 15 tot 25 "bandenbedrijven die handelen in partijen gebruikte banden uit risicogebieden". De betreffende bedrijven staan genoemd in de bijlage bij deze convenanten.

Wij hebben verder geconstateerd dat de import van deze gebruikte banden volgens het Ministerie van VWS onder meer plaats vindt voor de verwerking tot rubbergranulaat en slechts zeer sporadisch ten behoeve van levering aan particulieren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit uitspraak ECLI:NL:CBB:2017:311 van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven³,

¹ A

² Thans geldt: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-36231.html>.

³ Art.10 lid 2 sub e Wob

waar wij lezen dat het Ministerie van VWS zich beroept op onderzoek van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit: "De NVWA heeft vastgesteld dat de bedrijven waar het handhavingsverzoek op ziet een deel van de ingezamelde banden vernietigen door deze te verwerken tot granulaat/schrot, dan wel, wanneer een bedrijf daar zelf niet de faciliteiten voor heeft, de banden afleveren aan bedrijven die de banden op dezelfde wijze verwerken."

Wij merken daarbij op, dat juist met deze gebruikte banden -bij versnippering en storten op sportvelden- een extra grote milieubelasting wordt geïmporteerd. Het betreft immers gebruikte banden uit zogenaamde risicogebieden, waar banden niet volgens Europese standaards vervaardigd behoeven te zijn en die bijgevolg een milieuschadelijker samenstelling kunnen hebben⁴. Bovendien betreft het hierbij waarschijnlijk meestal geen personenautobanden, maar in belangrijke mate ook banden van zware voertuigen -zoals vrachtwagens, tractoren en graafmachines- die relatief veel zink bevatten en waarschijnlijk ook meer andere milieuschadelijke (zorgwekkende) stoffen.

Handhavingsverzoek

In de eerste plaats verzoeken wij u op te treden tegen deze import van gebruikte banden. Het gaat hier namelijk niet om een reële import van tweedehandsgoederen en beoogd hergebruik, maar om het grensoverschrijdend vervoer van afvalstoffen. Er is een (rechts)persoon die zich wil ontdoen van deze banden en er is een (rechts)persoon die die verwijdering op zich neemt.

Wij spreken hier van '*verwijdering*' of '*storten*' daar waar de handelingen die uiteindelijk met de banden plaatsvindt in de praktijk geen recyclinghandelingen of anderszins nuttige toepassing blijken te zijn. Het rubber van deze banden wordt slechts versnipperd en wordt als (milieuschadelijk en potentieel schadelijk voor de gezondheid van mensen) rubbergranulaat gestort op of onder sportvelden.

Deze situatie is van toepassing, voor zover wij kunnen nagaan, op de import van zo niet alle banden dan toch wel een aanzienlijk gedeelte van de te importeren banden.

Voor zover wij zien, is de import van deze afvalstoffen om deze in Nederland te verwijderen/storten niet toegestaan – en in ieder geval zal er tenminste een kennisgeving moeten zijn gedaan.

Wat betreft de bedrijven waartegen o.i. handhavend dient te worden opgetreden wijzen wij u op de bedrijven die zijn genoemd in de bijlage van eerdergenoemde convenanten en met name op de diverse bedrijven die gezien hun naam en/of website betrokken zijn bij de verwerking van banden tot rubbergranulaat: Granuband BV, Kargro Banden BV, Rubber Maalindustrie Limburg BV (Rumal) en verder Dikabo BV, Ruband BV en TRI Total Recycling Industries BV.

Wij willen u vragen om binnen 10 weken inspecties uit te oefenen bij voornoemde bedrijven/organisaties en vast te stellen dat/of sprake is (of is geweest of kan zijn) van overtredingen van de Europese Verordening inzake de Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA).

⁴ De zogenaamde risicogebieden bevinden zich bijvoorbeeld ook in Zuid-Oost Azië en elders buiten Europa.

Gelet op de beginselplicht tot handhaving menen wij dat bij de constatering van één of meerdere overtredingen een last onder dwangsom zou moeten worden uitgevaardigd aan die bedrijven of organisaties.

Informatieverzoek

In de tweede plaats verzoeken wij u ons over de volgende vraagpunten te informeren en ons de daarop betrekking hebbende documenten in kopie toe te sturen:

1. Is het de ILT bekend:
 - a. hoeveel gebruikte banden er jaarlijks zijn geïmporteerd in de afgelopen vijf jaar?
 - b. wat de oorsprong was van deze banden qua land van herkomst en soort band?
 - c. hoeveel van deze banden (per categorie) zijn verwerkt tot o.a. rubbergranulaat?
 - d. hoeveel kton rubbergranulaat van deze banden is gestort op/onder sportvelden?Graag ontvangen wij van u de betreffende informatie per jaar en per categorie, uiteraard voorzover bekend.
2. Is de ILT (c.q. het Ministerie van I&M/I&W) betrokken bij de totstandkoming van de genoemde convenanten of heeft zij anderszins over de import van gebruikte banden contact gehad met het Ministerie van VWS en/of de NVWA? Zo ja, in welke zin?
3. Heeft de ILT kennisgevingen gehad van de import van de gebruikte banden of anderszins bemoeienis gehad met de import van gebruikte banden? Zo ja, hoeveel en betreffende welke banden? Dekte die kennisgevingen alle importen? Of waren er ook importen zonder kennisgeving?
4. Heeft de ILT in de afgelopen vijf jaar, via een kennisgevingsprocedure of anderszins, ingestemd met de import van gebruikte banden? Zo ja, hoe vaak en betreffende welke banden? In hoeverre betrof dit import van de zes door ons hiervoor genoemde bedrijven?

Voor zover nodig heeft dit verzoek om verstrekking stukken te gelden als Wob-verzoek, waarbij wij verzoeken om alle bij de ILT aanwezige documenten toe te zenden (waaronder e-mails, brieven, rapportages, concept-rapportages, notities, conceptnotities, gespreksverslagen, app-berichten, chat-berichten/conversaties, notulen enz.) die zijn opgesteld in de periode vanaf 2013 tot en met heden, betreffende de zoektermen: banden en/of autobanden en/of tractorbanden en/of vrachtwagenbanden en/of truck karkassen en/of tyres en/of rubbergranulaat en/of kunstgrasvelden en/of Granuband en/of Kargro en/of Rumal en/of Vaco en/of infill en/of aanverwante termen ziend op kunstgrasvelden en/of het in deze brief besproken thema.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub e Wob
mede namens "Stichting Kom-van-dat-gras-af"

Van: Art.10 lid 2
Aan: Art.10 lid 2 sub e JLT
Onderwerp: Afval kunstgrasveld
Datum: maandag 12 augustus 2019 16:15:31

Geachte heer Art.10

Zoals afgesproken ontvangt u hierbij mijn vraag per email. Het gaat over een bedrijf Art. 10 lid 2 sub e dat regelmatig kunstgrasvelden aanlegt en ontmantelt. Het bedrijf heeft namens de branche kennelijk ook contact met de heer Art.10 lid 2 van IenW. De Helpdesk Afvalbeheer verwees ook door naar jullie.

In onze zaak gaat het specifiek om een voetbalveld van kunstgras dat 5 jaar is gebruikt. Vanwege woningbouw wordt het veld opgedoekt. Het kunstgras is op locatie ontdaan van de infill (rubber en zand) met een soort veegmachine. Het kunstgras is volgens Art. 10 lid 2 sub e Web nog een jong veld dat matig is bespeeld en geschikt is om opnieuw te worden gebruikt als kunstgrasveld. De rollen kunstgras zijn naar een transportbedrijf Art. 10 lid 2 sub e Web gereden voor tijdelijke opslag. Volgende seizoen zou het kunnen worden hergebruikt. Het kunstgras zou zijn verkocht aan het bedrijf Art. 10 lid 2 sub e Web.

Wij hebben dit kunstgras als een afvalstof beschouwd. Er was geen begeleidingsbrief bij het transport voor afvalstoffen. Tevens heeft de ontvangende inrichting geen omgevingsvergunning voor afvalstoffen. Het is onduidelijk of Art. 10 lid 2 sub e zeggenschap heeft over de eindverwerking van het kunstgras. Momenteel loopt er nu een strafzaak ivm het niet hebben van een begeleidingsbrief en het afgeven van afvalstoffen aan een niet erkend bedrijf.

Graag zouden wij jullie visie ontvangen over de bovenstaande casus. Is het volgens jullie nog steeds een afvalstof?

Alvast bedankt voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Art.10 lid 2 sub

Omgevingsdienst Brabant Noord
 Medewerker Handhaving

T Art.10 lid 2 sub E A @odbn.nl
 bereikbaar op: ma | di | wo | do
 Victoriaalaaan 1 b-g | 5213 JG 's-Hertogenbosch
 Gildekamp 8 | 5431 SP Cuijk
 Postbus 88 | 5430 AB Cuijk

www.odbn.nl

Disclaimer

Aan de inhoud van dit e-mailbericht kunnen geen rechten worden ontleend, tenzij dit expliciet in dit bericht is verwoord. De informatie verzonden met dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien de lezer van dit bericht niet de geadresseerde is wordt u verzocht het bericht te retourneren aan de afzender.

